

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΑ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1-15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1994

ΑΡΙΘ. 18

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 1994

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1994

Πρός
τό Χριστεπώνυμον Πλήρωμα
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

«Ἡ Παρθένος σήμερον, τὸν προαιώνιον λόγον, ἐν σπηλαίῳ ἔρχεται ἀποτεκεῖν ἀπορρήτως. Χόρευε ἡ Οἰκουμένη ἀκουτισθεῖσα, δόξασον μετὰ Ἀγγέλων καὶ τῶν Ποιμένων, βουληθέντα ἐποφθῆναι, Παιδίον Νέον, τὸν πρὸ αἰῶνων Θεόν».

Ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἐπαίρεται γιὰ τὰ τεχνολογικὰ ἐπιτεύγματα, γιὰ τὶς προόδους στὸν ἐπιστημονικὸ χῶρο, τὴν οἰκονομικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξη, τὴ ραγδαία ἀνέλιξη σὲ πλείστους τομεῖς τῆς ἔρευνας καὶ τῶν γνώσεων. Δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ ἂν χαρακτηρίζαμε τὸν αἰῶνα ποὺ θὰ δύσει σὲ πέντε μόλις ἔτη, τὸν περίφημο 20ὸ αἰῶνα, ὡς τὸν αἰῶνα τῆς ἀλματώδους ἐκτοξεύσεως τῆς ἀνθρωπότητος εἰς κατακτήσεις καὶ πραγματώσεις τῶν πλέον παρατόλμων στόχων τῆς, χάρις στὸν μόχθο, τὴν ἐπιμονὴ καὶ τὴν εὐφυΐα πλήθους ἐπιστημόνων. Καὶ ἐνῶ θὰ περιμένε κανεὶς ὅλα αὐτὰ νὰ ὀδη-

γήσουν τὸν κόσμον μας στὴν εὐημερία καὶ τὴν εὐτυχία, ἐν τούτοις τὰ φαινόμενα ποὺ καταταλαιπωροῦν καὶ κατατρώχουν μεγάλη μερίδα ἀνθρώπων ἔχουν πολλαπλασιασθεῖ καὶ ἐπιδεινωθεῖ.

Οἱ πόλεμοι συνεχίζονται κατὰ τόπους, ὅπως στὴ γειτονικὴ μας Σερβία, λαοὶ στεναίνουν ὑπὸ ξένη στρατιωτικὴ κατοχὴ, ὅπως οἱ Κύπριοι, τὸ βόρειο τμῆμα τῆς νήσου τῶν ὁποίων ἐπὶ 20 ὀλόκληρα χρόνια, παρὰ πᾶσαν ἔννοια δικαίου, γογγύζει ὑπὸ τὸ πέλημα τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, τὴν ἴδια ὥρα κατὰ τὴν ὁποία χιλιάδες ἀγνοούμενοι τῆς Κυπριακῆς τραγωδίας ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἑλλάδα, παραμένει ἀνερευνήτο πῶς ζοῦν, ἂν ζοῦν καὶ ποῦ βρίσκονται. Οἱ πολύπαθοι καὶ μαρτυρικοὶ Βορειοηπειρώτες ἀδελφοί μας βλέπουν τὰ στοιχειώδη θρησκευτικὰ καὶ ἀνθρώπινα δικαιώματά τους νὰ καταπιέζονται ἀκόμη καὶ σήμερον. Ἡ βία, ἡ τρομοκρατία, τὸ ἔγκλημα ἀποτελοῦν πρώτη εἶδηση στά δελτία τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν μέσων. Οἱ ληστείες καὶ οἱ θάνατοι νέων ὑπάρξεων ἀπὸ τὰ ναρκωτικὰ ἔχουν γίνεαι δυστυχῶς καθημερινὸ φαινόμενο. Ἡ πείνα, ἡ φτώχεια, ἡ ἀνεργία μαστίζουν πολλοὺς συνανθρώπους μας.

Ἀπρόβλεπτες φυσικὲς καταστροφὲς ἀφήνουν οἰκογένειες ἀνυπεράσπιστες καὶ ἀνίκανες νὰ διασώσουν τὸ σπιτικὸ καὶ τὸ βίους τους. Ἡ βουλμία καὶ ἡ κερδοσκοπία, δυστυχῶς, δὲν ἀφήνει ἠθικὸς φραγμοὺς σὲ μερικὸς πού θυσιάζουν τὰ πάντα στὸ ἀτομικὸ τους συμφέρον. Αὐτὸ τὸ ἀτομικὸ συμφέρον καὶ ὁ ἀτομισμὸς πού ἔχουν δημιουργήσει στεγανὰ ἀνάμεσα καὶ στὰ διαμερίσματα τῆς ἴδιας πολυκατοικίας, μᾶς ἀφήνει ἀδιάφορους μπροστὰ στὸν ἀνθρώπινο πόνο, στὰ προβλήματα τοῦ διπλανοῦ μας, στὴ δυστυχία τοῦ ἄλλου. Παράλληλα ἔχουν αὐξηθεῖ ἀπαράδεκτες συμπεριφορὲς κοινωνικοῦ ρατσισμοῦ, σκληρότατης ἀντιμετωπίσεως τοῦ πόνου θυμάτων τοῦ ἔητς καὶ ἄλλων δεινῶν καὶ μαστίγων τῆς ἐποχῆς μας.

Χάσαμε τὴν ἀνθρωπιά μας, κάθε εὐαισθησία, λησμονήσαμε τὸ χριστιανικὸ μας καθήκον. Ἀδιαφοροῦμε συχνὰ γιὰ τὴν ἴδια μας τὴν οἰκογένεια, γιὰ τὰ παιδιά μας. Ἀφεθήκαμε στὸν ὀλισθηρὸ δρόμο τῶν ἀπολαύσεων, ὄχι πάντοτε νομίμων. Ἡ πορνογραφία ἔχει ἐξευτελίσει τὸ ἀνθρώπινο σῶμα καὶ ἔχει μεταβάλλει τὴ γενετήσια πράξη σὲ χυδαῖο θέαμα. Ἡ Τηλεόραση ἀντὶ νὰ ὑπηρετεῖ ἐκπαιδευτικούς σκοποὺς, προσφέρει μὴ εὐτελεῖ καὶ χειρόστης ποιότητος ψυχαγωγία. Οἱ ἀγγελίες μὲ τὰ «ρὸς τηλέφωνα» κατακλύζουν ὅλους τοὺς σταθμούς, ἀλλὰ καὶ τὶς σελίδες σοβαρῶν ἐντύπων. Τὰ πάντα παίρνουν τὴν μορφή συναλλαγῆς ἐπὶ χρήμασιν.

Ἄλλὰ ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ γιὰ ὑψηλὲς πτήσεις καὶ πνευματικὲς ἀναβάσεις. Ἡ σημερινὴ εἰκόνα, ζωφώδης καὶ ἀπογοητευτικὴ, δὲν ταιριάζει μὲ τὴν ἐν γένει προόδὸ του. Τί νὰ φταίει ἄραγε; Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς δυσαρμονίας; Μιὰ καὶ μόνο. Ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ ἀπὸ τὸν νόμο τοῦ Εὐαγγελίου του. Ἴδου ὅμως καὶ πάλι, ἀγαπητοί μου χριστιανοί, ὅπου γεννιέται, σαρκώνεται καὶ ἔρχεται στὸν ταραγμένο κόσμον μας «Παιδίον Νέον, ὁ

πρὸ αἰῶνων Θεὸς» γιὰ νὰ μᾶς χαρίσει τὴν εἰρήνην, τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ πάθους, τὴ δικαιοσύνην, τὰ ἀγαθὰ τῆς φιλανθρωπίας του, νὰ μᾶς σηκώσει ἀπὸ τὴν πώση καὶ νὰ μᾶς ὀδηγήσει στὴ σωτηρία.

«Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν...».

Ἄς ἀνοίξουμε διάπλατα τὶς καρδιές μας καὶ ἄς τὸν ἀφήσουμε νὰ θρονιασθεῖ μέσα μας. Ἄς ζήσουμε τὰ φετινὰ Χριστούγεννα ὄχι ἐθιμικά, ἀλλὰ οὐσιαστικά. Ἄς ἀλλάξουμε συμπεριφορὲς, νοοτροπίες, τρόπους σκέψεως, ἄς ἔλθομε πιὸ κοντὰ Του καὶ τότε δὲν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία ὅτι ὁλος ὁ κόσμος θ' ἀλλάξει. Ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον του. Ἀπὸ τὶς ἡγεσίες τῶν λαῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν κάθε ἄνθρωπο ξεχωριστά. «Ὑπὸ μίαν βασιλείαν ἐγκόσμιον», ὑμνεῖ ἡ Ὅσια μοναχὴ Κασία, «αἱ πόλεις γεγέννηται καὶ εἰς μίαν Δεσποτείαν θεότητος, τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν. Ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ τῷ δόγματι τοῦ Καίσαρος· ἐπεγράφησαν οἱ πιστοί, ὀνόματι θεότητος, σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Μέγα σου τὸ ἔλεος, δόξα Σοι».

Μετὰ θεοῦ πατρικῶν εὐχῶν

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΕΡΑΝΟΣ ΤΗΣ «ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ»

Αὐτὲς τὶς ἡμέρες γίνεται ὁ ΕΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, τὸ ἔργο τῶν ὁποίων εἶναι γνωστὸ καὶ ἀνεκτίμητο.

Μέ τὸν ὀβολὸ μας ἡ Ἐκκλησία ἐπιτελεῖ τὴ φιλανθρωπικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀποστολή της, προσφέροντας βοήθεια στὰ νιάτα καὶ τὰ γηρατεία, τὰ προβληματικὰ παιδιά, τοὺς ἀρρώστους καὶ τὸν καθένα πού καταφεύγει στὴ στοργικὴ ἀγκαλιά της.

Ἐνισχύσατε τὴν προσπάθειά της. Ὅταν τὰ συνεργεῖα τοῦ Ἐράνου κτυπήσουν καὶ τὴ δική σας πόρτα, δεχθεῖτε τα μὲ προθυμία. Ὁ Χριστὸς κτυπά. Πρὸς Αὐτὸν εἶναι ἡ προσφορὰ μας, γιὰ ἐκείνους πού ὁ ἴδιος ὀνομάζει «ἐλαχίστους» ἀδελφούς Του.

Στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν: 16-20 Δεκεμβρίου.

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ ΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ*

18. Ἀνάμνησις καὶ προβολὴ τῆς ἐλληνίδος Διαμαντίνης Ρώμα - Μπόουεν.

Ὅποιος ἐπισκέπτεται τοὺς δρόμους καὶ χώρους, οἱ ὅποιοι εἶναι γύρω ἀπὸ τὸν Ἰ. Ναὸ καὶ τὰ μορφωτικὰ καὶ πολιτιστικὰ οἰκοδομήματα τῆς Ἐνορίας - Κοινότητος Ἁγίου Γεωργίου Βρισβάνης νοιώθει, ὅτι τὰ βλέμματά του ἐλκύονται ἐκ τοῦ μακρόθεν ἀπὸ ἓνα ὀρειχάλκινο ἄγαλμα,

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ποῦ προβάλλει τὴν σιλουέττα μιᾶς γυναίκας. Ὅταν πλησιάσωμε τὸ ὠραῖο ἄγαλμα, θὰ διαβάσωμε στὸ βάθρο του σὲ ἀγγλικὴ γλῶσσα τὰ ἑξῆς:

*Λαΐδη Διαμαντίνα Μπόουεν
(1833-1893)*

*γεννηθεῖσα Ἑλληνίς,
σύζυγος τοῦ Γεωργίου Φέρογκυσον Μπόουεν
πρώτου κυβερνήτου τῆς Κουηνολάνδης,
ἀποκαλυφθεῖσα (Ἀποκαλύπτῆρια) ὑπὸ
τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος, τοῦ Ἀξιοτίμου
Σέρ Γουόλτερ Κάμπιπελ,
Κυβερνήτου τῆς Κουηνολάνδης,
τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1989.*

*Δωρεὰ
εἰς τὸν λαὸν τῆς Κουηνολάνδης
Ἀγγέλου (= Εὐαγγέλου) Ἀ. Εὐσταθίου*

Ὅταν διαβάσαμε στὴν ἐπιγραφή αὐτὴ ὅτι τὸ ἄγαλμα προβάλλει μίαν ἐλληνίδα καὶ ὅταν, ὅπως ἤδη ἔχομε γράψει, ἀκούσαμε τὴν σημερινὴ ἐξοχωτάτη Πρόεδρο (Governor) τῆς Κουηνολάνδης νὰ ἐξυμνῇ τὴν ἐλληνίδα αὐτὴ καὶ ὅταν ἐπὶ πλεον διαπιστώσαμε, ὅτι εἶναι πολὺ γνωστὸ τὸ ὄνομά της στὴν Βρισβάνη καὶ σὲ ὀλόκληρη τὴν Αὐστραλία, ἦταν φυσικὸ νὰ ἐνδιαφεροῦμε νὰ μάθωμε περισσότερα γι' αὐτήν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἂς ἐπιτραπῇ νὰ παραθέσωμε μερικὰ στὸ παρὸν «Ὀδοιπορικόν».

Ἡ κοντέσσα Διαμαντίνα γεννήθηκε τὸ 1833 στὴν Ζάκυνθο καὶ ἀνῆκε στὴν ὀνομαστὴ παλαιὰ ἐλληνικὴ οἰκογένεια *Ρώμα*, ἡ ὁποία ἀνέδειξε

ἐπιφανεῖς προσωπικότητες. Ὁ πατέρας της λ.χ. διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Νομοθετικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ τελευταῖος Πρόεδρος τῆς Γερουσίας καὶ Ἀνώτατος Ἄρχων τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἰονίων Νήσων. Ἀδελφὸς τῆς Διαμαντίνης Ρώμα ἔγινε στὴν Ἑλλάδα Ὑπουργὸς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, ἐνῶ ἄλλος ἀδελφὸς ἔγινε Ὑπουργὸς Παιδείας. Ἀνηψιὸς της ἔγινε Πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου καὶ ἀργότερα Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης. Μετὰ τὸν γάμου της συγγενικά της πρόσωπα ἦλθαν σὲ γάμου κοινωνία μὲ μέλη τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ρουμανίας. Ἀνηψιά της εἶχεν ὡς σύζυγο Ἑλληνα Πρωθυπουργό, ἄλλη Ἑλληνα στρατηγό, ἐνῶ τρίτη ἀνηψιά της ὑπῆρξε σύζυγος μέλους τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου, ποῦ ἦταν ἐγγονὸς τοῦ ἐθνικοῦ ἥρωος Μάρκου Μπότσαρη.

Ἡ κοντέσσα Διαμαντίνα Ρώμα γνώρισε στὴν Κέρκυρα τὸν μέλλοντα σύζυγό της Sir George Bowen, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποκτήσει κλασσικὴ μόρφωσι στὴν Ὁξφόρδη καὶ ὑπεραγαποῦσε τὴν Ἑλλάδα. Σὲ ἡλικία 6 ἐτῶν ὁ ἄγγλος αὐτὸς ἀριστοκράτης εἶχεν ἀκούσει γιὰ τὴ ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καὶ αὐτὸ τοῦ εἶχε κεντρίσει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1847 εἶχε διορισθῆ Πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν εἶχε μάθει τελείως τὴν νεοελληνικὴ γλῶσσα, ἐνῶ γιὰ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ, τὴν ὁποία εἶχε σπουδάσει καὶ ἐγνώριζε καλῶς, ἀπέκρουε τὴν ἐρασιμακὴ προφορὰ. Ἔκαμε περιοδεῖες στὴν Ἑλλάδα καὶ ἔγραψε τὰ βιβλία «Ἐγχειρίδιο (Ὁδηγὸς) γιὰ τὴν Ἑλλάδα» (Handbook for Greece), «Τὸ ὄρος Ἄθως, ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Ἡπειρος» (Mont Athos, Thessaly and Epirus) καὶ «Ἡ Ἰθάκη στὸ 1850» (Ithaca in 1850). Ἔως τὸ τέλος τῆς ζωῆς του στὸν γραπτὸ καὶ προφορικὸ του λόγο χρησιμοποιοῦσε συνεχῶς ἐλληνικὰ ὀνόματα καὶ παραστάσεις. Ἔστωσαν ὡς παραδείγματα: Πηνεῖος, Πήλιον, Πίνδος, Ὀλυμπος, Ὅσσα, Εὐβοία, Βοιωτία, Πορθμὸς τοῦ Εὐρίπου, πηγὴ τῆς Ἀρεθούσας, ὠδὲς τοῦ Πινδάρου, Ὀμηρος, Ὀδύσεια, Εὐριπίδης, Μήδεια, Ἀριστοφάνης, Ἡρόδοτος, Σπαρτιάτες, δάφνες Ὀλυμπιονικῶν,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 631 τοῦ ὑπ' ἀρ. 17 τεύχους.

Ο πρώτος Κυβερνήτης της Κουησλάνδης Sir George Bowen.

Η κοντέσσα Διαμαντίνα Ρώμα.

Ύμνος της έλευθερίας του Σολωμού, ή ίδια ή φράσις του Ύμνου «Σε γνωρίζω από την κόψη» κ.λπ.).

Τò 1854 ó Sir George Bowen διορίσθηκε από τή βασίλισσα Βικτωρία Πρώτος Γραμματεὺς (Chief Secretary) του άγγλικού Προτεκτοράτου των Ίονίων Νήσων και στη συνέχεια συναντήθηκε με την Διαμαντίνα Ρώμα στην Κέρκυρα. Ο γάμος τους έγινε την 28η Απριλίου 1856. Τò 1859 ó Μπόουεν διορίσθηκε ως ó πρώτος Κυβερνήτης της Αυστραλιανής Πολιτείας της Κουησλάνδης. Τότε ξεκίνησε με την Διαμαντίνα και την κόρη τους Νίνα για την μακρινή Βρισβάνη. Κατά την ένθουσιώδη ύποδοχή, ή όποια τους έγινε, τιμήθηκε ιδιαίτερος ή ελληνικότης της συζύγου του Κυβερνήτου. Δεν ήταν μόνον τὰ πυροτεχνήματα και οί κανονιοβολισμοί. Άναρίθμητα πλοία μέσα στον ποταμό Brisbane συνώδευαν τους Μπόουεν σημαιοστολισμένα. Άπό τὰ πλοία ένα είχε μετονομασθή σε Lady Bowen. Τόσον στο πλοίο αυτό, όσον και στα δημόσια και σε ιδιωτικά κτίρια στους δρόμους της Βρισβάνης, κυμάτιζε ή ελληνική σημαία μαζί με την άγγλική. Τò ίδιο συνέβαινε άργότερα στις τελετές, στις όποιες παρίστατο τò ζεύγος Bowen. Τò Κυβερνείο τους είχε ωραίους κίονες ελληνικού ιωνικού ρυθμού.

Η Διαμαντίνα Ρώμα - Bowen, ή όποία γέν-

νησε άλλες δύο κόρες (την Ζωή και την Άγνη) και τον υιό Γεώργιο, διακρίθηκε ως σύζυγος του πρώτου Κυβερνήτου της Κουησλάνδης. Δημιούργησε ωραίους κήπους με λουλούδια, που έπαιρναν τò όνομά της, και ανέπτυξε πλουσία κοινωνική και πολιτιστική δρασί. Ήταν πολύ φιλεύσπλαγχνη και προώθησε τὰ έργα της άγάπης και φιλανθρωπίας. Δύο φορές σε κάθε εβδομάδα δεχόταν προσωπικώς στο Κυβερνείο τους πολίτες και άκουε τὰ αιτήματά τους, τὰ όποια ικανοποιούσε κατά τò δυνατόν. Τò «Νοσοκομείο της Λαίδης Μπόουεν» (Lady Bowen Hospital), που περιθάλλει πασχούς άσθενείς, όφείλει την άρχή του στην άγαθοεργία της. Τò παράδειγμά της είχε εμπνεύσει πολλές γυναίκες να φιλοδοξούν να εργάζονται ως άδελφές νοσοκόμες.

Όταν μετά 8 έτη παραμονής στην Βρισβάνη ό σύζυγός της μετατέθηκε ως κυβερνήτης στη Νέα Ζηλανδία, τότε, ενώ ó Sir George Bowen είχε κερδίσει τον γενικό σεβασμό, ή ελληνής Διαμαντίνα Ρώμα - Μπόουεν είχε κατακτήσει τις καρδιές και είχε κερδίσει την άγάπη και την εύγνωμοσύνη των κατοίκων της περιοχής. Κατά την άναχώρησί τους εκ Βρισβάνης, 120 άγγλίδες έγγαμες γυναίκες της Κουησλάνδης της προσέφεραν ως άναμνηστικό δώρο ένα διαμαντένιο περιδέριο, για να δείξουν, όπως είπαν, «τόν

θαυμασμό και την εκτίμησι, την οποία οι ἀγγλίδες κυρίες αὐτῆς τῆς ἀποικίας αισθάνονται γὰρ τὴν "λαΐδη τῶν ἑλληνικῶν νήσων" (*Lady of the Greek Isles*), ἡ ὁποία μετ' ὅση φιλόφρονη χάρις ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς τους».

Στὸ ἀποχαιρετιστήριο γράμμα τους προσέθεσαν:

«Πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν ἦλθατε ἀνάμεσά μας ὡς ξένη και ἄλλοεθνῆς. Μᾶς ἀφήνετε τώρα, πού ἔχετε κερδίσει τις καρδιές πολλῶν και τὴν ἀναγνώρισι ὄλων... Οἱ πτωχοί, οἱ ἄποροι, οἱ θλιμμένοι και τὰ ὄρφανὰ ἔχουν μοιρασθῆ ὁμοίως τὴ συμπαθείά σας».

Ἄλλη ὁμάς 120 Κουηνσλανδῶν νεανίδων και ἀγάμων γυναικῶν τῆς προσέφεραν ἓνα βραχιόλι, τονίζοντας: «Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀρετῶν σας και τοῦ παραδείγματός σας θὰ παραμένουν μαζί μας, ὅταν θὰ ἔχετε φύγει σὲ ἄλλη χώρα». Ἡ Διαμαντίνα και σὴν Αὐστραλιανὴ Βικτωρία, σὴν ὁποία ἀργότερα μετετέθη ὁ σύζυγός της ὡς Κυβερνήτης, κατέκτησε τις καρδιές ὄλων.

Ὅταν, κατόπιν νέων μεταθέσεων, ἡ οἰκογένεια Bowen κατέληξε στὸ Λονδίνο, ἡ Διαμαντίνα, ὅπως ἐξιστοροῦν οἱ βιογράφοι της, τὴν τελευταία περίοδο τῆς ζωῆς της μαζί με τις δύο ἀγαπες θυγατέρες της ἐκκλησιαζόταν συχνὰ στὸν ἑλληνικὸ ὀρθόδοξο Ἱ. Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας (Moscow Road). Ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον, ἀφοῦ εἶχε συμπληρώσει τὸ 59ο ἔτος τῆς ἡλικίας της, και ἐνταφιάσθηκε στὸν οἰκογενειακὸ τάφο τῶν Bowen στὸ Κοιμητήριον Kensal Green.

Ἀναφέραμε μερικὰ γνωστὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ βιογραφία τῆς Διαμαντίνας Ρώμα - Bowen ὄχι μόνον διότι αὐτὴ, ὅπως ἔλεγεν ὁ σύζυγός της, ἦταν «θυγάτηρ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος» (a daughter of the soil of Hellas), ἀλλὰ και διότι ἡ ἀνάμνησίς της και τὸ παράδειμά της παραμένουν μέχρι σήμερα ὀλοζώντανα ὄχι μόνον σὴν Κουηνσλάνδη, ἀλλὰ και σὲ ὀλόκληρη τὴν Αὐστραλία και δίνουν ἀφορμὴ νὰ ἀνάγεται ἡ σκέψις τῶν Αὐστραλῶν σὴν Ἑλλάδα. Χαρακτηριστικὰ δείγματα τῆς συνεχιζομένης ἕως σήμερα ἀκτινοβολίας τοῦ ζεύγους Bowen και ἰδίως τῆς Διαμαντίνας Ρώμα εἶναι τὰ ἑξῆς: Τὸ σμαραγδένιο βραχιόλι, πού προσέφεραν σὴν Διαμαντίνα οἱ νεάνιδες τῆς Κουηνσλάνδης, φυλάσσεται σὴν «Ἱστορικὴ Ἑταιρεία τῶν Γυναικῶν τῆς Κουηνσλάνδης» (Queensland Women's Historical Association) (σὴν πόλι Brisbane). Ἐκεῖ φυλάσσονται και ἄλλα ἀσημένια ἐνθύμια και μερικὰ

ἔπιπλα τῶν Bowen και ἡ οἰκογενειακὴ τους Βίβλος. Τὸ ὄνομα τοῦ Sir George Bowen μνημονεύεται σὴν πόλι, πού ὀνομάζεται «Bowen», και στὸ προάστειο τῆς Βρισβάνης, τὸ ὀποῖο ἔχει τὴν ὀνομασία «Λόφοι Μπόουεν» (Bowen Hills). Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀγγλοῦ ἀριστοκράτου γὰρ τὴν ὀμηρικὴ παράδοσι ὑπενθυμίζεται στὸ προάστειο, πού ὀνομάζεται «Ἰθάκη» (Ithaca). Τὸ ὄνομα τῆς ἑλληνίδος συζύγου του χρησιμοποιεῖται πολλὲς φορές: «Ὀρφανοτροφεῖο τῆς Διαμαντίνας» (The Diamantina Orphanage) — «Νοσοκομεῖο τῆς Λαΐδης Μπόουεν» (Lady Bowen Hospital) — «Ὀῖκος τῆς Διαμαντίνας γὰρ ἀνιάτους» (The Diamantina Home for Incubables) — «Ποταμὸς Διαμαντίνα» (The Diamantina River) — «Κομητεία τῆς Διαμαντίνας» (The Shire of Diamantina) (σὴν δυτικὴ περιοχὴ τῆς Κουηνσλάνδης) — «Ὀδὸς Ρώμα» (Roma Street) — «Πάρκο τῆς Λαΐδης Bowen» (Lady Bowen Park) σὴν Βρισβάνη — Πόλις «Ρώμα» (Roma) σὴν Κεντρικὴ Κουηνσλάνδη — «Καταρράκτες τῆς Διαμαντίνας» (The Diamantina

Τὸ ἀγαλμα τῆς Λαΐδης Διαμαντίνας Ρώμα - Μπόουεν σὴν Βρισβάνη.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ*

Έννοώ ότι στον Κύριο θα προσφέρεις τα πιο διαλεχτά, τα πιο έκλεκτα από τη συγκομιδή φρούτα. Γιατί τους καρπούς, τους δεύτερους, τους μικρότερους, αυτούς που δεν είναι τέτοιου ώστε να ωριμάσουν τέλεια φρούτα, τους τρώνε

Τού Σεβ. Μητροπολίτου Κορίνθου
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

οί άλλοι, οί συνήθεις άνθρωποι και το άλλο προσωπικό, επειδή για τον Κύριο αξίζει και προσφέρεται ό,τι έκλεκτοτερο, ό,τι ωραιότερο και ό,τι πιο ραφιναρισμένο υπάρχει μέσα απ' αυτούς τους καρπούς. Γιαυτό προπαρασκευάσου

* Συνέχεια εκ της σελ. 681 του υπ' αρ. 17 τεύχους.

να κόψης απ' το δένδρο σου, ώριμώτατον, άρωματικότατο και γλυκύτατο, τον έκλεκτοτερο καρπό σου, και να το προσφέρεις ταπεινά στον Ύψιστο και Βασιλέα των βασιλευόντων, για να άναδειχθής εύλογημένο του παιδί. Άλλά το σπουδαιότερο θα είναι, ότι ή μ' αυτό τον τρόπο προσφορά σου αυτή προς Έκείνον, άποτελεί την τέλεια Άγάπη, προς τον Πλάστη σου και Κύριο και Θεό σου. Η τέλεια αυτή Άγάπη προς τον Θεό, είναι ή άγάπη σου, ή άπόλυτη γι' Αυτόν, άγνή και γυμνή και καθαρή κι άσίγαστη και θερμή και άποκλειστική, για τίποτε δέ, άπολύτως, για τίποτε άλλο, παρ' άλλον για Έκείνον και όχι για όσα εύεργετήματα που σου έχει κάνει, αλλά άσυνάλλακτα και άποκλειστικά γιατί είναι Αυτός και άμονον, ότι είναι Έκείνος, ό άμόνος, ό Άγαπημένος.

Falls) στην περιοχή Omeo της Βικτωρίας — «Λεωφόρος της Διαμαντίνας» (Diamantina Avenue) στο Eschol Park κοντά στο Camden της «Νέας Νοτίου Ουαλίας» (New South Wales) — «Ήμισκυλικός (περιφερειακός) δρόμος Διαμαντίνα» (Diamantina Crescent) στην Canberra. Όταν ή ύδρογραφική φρεγάτα, που έχει το όνομα «Διαμαντίνα» (Diamantina), ανέκάλυψε στον ώκεάνειο βυθό άνοιχτά στη Δυτική Αυστραλία βαθύ ρήγμα, και αυτό προς τιμήν της έλληνίδος ονομάσθηκε «τάφος της Διαμαντίνας» (The Diamantina Trench).

Τις πληροφορίες για την Διαμαντίνα Ρώμα - Bowen άντλήσαμε κατά μέγα μέρος εκ του όγκώδους πρώτου τόμου του θαυμαστού έργου του διαπρεπούς άυστραλού συγγραφέως Hugh Gilgicht, το όποιο έχει τον τίτλο «Αυστραλοί και Έλληνες» (Australians and Greeks) (Halstead Press, Rushcutters Bay, New South Wals 1992). Τον τόμο τούτο είχε την καλωσύνη να μ' άσχρήσει ή Σεβασμιώτατος Άρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Στυλιανός «εις άνάμνησιν άγαθών του ΣΤ' Παναυστραλιανού Συνεδρίου Όρθοδόξου Νεολαίας, Brisbane 23-26 Ιανουαρίου 1994, εκ μέρους όλων των συνέδρων εύγνωμόνως». Είναι χαρακτηριστικόν ότι, εκτός των πληροφοριών αυτών, άναγνώσαμε προσφάτως και δημοσιεύματα έλληνικών έφημερίδων, που παρουσιάζουν

νέες τιμητικές εκδηλώσεις για την άείμνηστη έλληνίδα. Έτσι λ.χ. ή έφημερίς «Τά Νέα» την 3η Σεπτεμβρίου 1994 μ' ά πληροφορήσε, ότι «το όνομα μιάς πρωτοπόρου Έλληνίδας της Αυστραλίας θα δοθεί σε σκάφος του Πολεμικού Ναυτικού της χώρας, σύμφωνα με άνακοίνωση του Ύπουργού Άμύνης γερούσιαστή Ρόμπερτ Ράι. Ο κ. Ράι άνακοίνωσε ότι δόθηκε έντολή να ναυπηγηθούν έξι ναρκαλιευτικά στα ναυπηγεία του Νιούκαστλ, για τις άνάγκες του Πολεμικού Ναυτικού. Σε ένα από αυτά θα δοθεί το όνομα "Διαμαντίνα" προς τιμήν της Διαμαντίνας Ρώμα. Το όνομα Διαμαντίνα ή Ρώμα είναι άρκετά διαδεδομένο στην Αυστραλία...» (πρβλ. έφημ. «Έλεύθερος Τύπος», 25-9-1994).

Είναι άξιος συγχαρητηριών ό όμογενής Ευάγγελος Α. Ευσταθίου για τη δωρεά του, με την όποια ό έξαίρετος έλλην γλύπτης Φίλιππος Πιπερίδης (Piperides) κατασκεύασε το ωραίο και έπιβλητικό άγαλμα της Διαμαντίνας Ρώμα - Bowen, του όποιου τα άποκαλυπτήρια έγιναν πρδ πενταετίας περίπου στην Βρισβάνη από τον τότε Κυβερνήτη της Πολιτείας της Κοινηολάνδης Sir Walter Campbell. Το άγαλμα αυτό είναι πράγματι κόσμημα της πόλεως Brisbane, που συντελεί στο να τιμούν όλοι την Ελλάδα και που κάνει τους Έλληνες της Αυστραλίας να είναι ύπερήφανοι. (Συνεχίζεται)

«Κύριος κατευθύνει υμῶν τὰς καρδίας
εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ»

(Β' Θεσσαλ. 3,5).

Θὰ ἔλεγα ἐπεξηγηματικὰ καὶ θὰ τὸ ἐννοῦσα, ὅτι ὁ Παντοδύναμος Θεὸς μὲ τὴν ἀφάνταστη Ἀγαθότητά Του, ἔχει δεῖξει καὶ δείχνει τὴν ἀπροσμέτρητη καλωσύνη σὲ κάθε ἀνθρώπινη ψυχὴ σ' ἐτούτον τὸν κόσμον. Αὐτὴ ἡ πραγματικότητα εἶναι ὑπεραρκετὴ γιὰ νὰ διεγείρῃ στὸν κάθε ἄνθρωπο τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεό, ὥστε νὰ Τὸν ἀγαπᾷ «ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος του καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας του» (Μάρκ. 12,30, Ματθ. 22,37), Ἐὰν ἔλθουμε, στήν, εἰς ἄτοπον ἀπαγωγή, δηλαδή ἐὰν πρὸς στιγμὴ θεωρήσουμε κάτι πού εἶναι στήν πραγματικότητα ἀδύνατο, ἀλλ' ἄς τὸ νομίσουμε στιγμιαῖα, ὅτι εἶναι δυνατό, καὶ ἐὰν ὑποθέσουμε ὅτι ὑπῆρξε μία ἀνθρώπινη ψυχὴ τόσο τέλεια, καὶ δυνατὴ καὶ ἀξιόλογη καὶ σοφὴ, ἐφάμιλλη σὲ ὕψος τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ, ἢ ὅποια ψυχὴ δὲν εἶχε ποτὲ τὴν εὐκαιρία νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ ἐκτιμῆσθαι τὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ γι' αὐτήν, ἢ ἐὰν πρὸς ἐκείνη τὴν ψυχὴ, θεωρήσουμε ὅτι ὁ Θεὸς οὐδέποτε τῆς ἔδειξε τὴν Παναγαθότητά Του στήν ζωὴ τους ἐτούτη, ξαφνικὰ δὲ ὅτι ἀνοίγαν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς αὐτῆς καὶ ἔβλεπε καὶ ἀποκάλυπτε τὴν ἄκρα ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀπέραντη ἀφθονία τῶν παρεχομένων ἀγαθῶν ἀπὸ τὴν Θεότητα, ἄς φαντασθῶμε πόσο θὰ συναρπαζόταν, ἢ ψυχὴ ἐκείνη, μὲ ὑπεραγάπην γιὰ τὸν Πολυεύσπλαχνο καὶ Ὑπεράγαθο Θεὸ καὶ πόσο θὰ αἰσθανόταν ἢ ψυχὴ αὐτὴ ὅτι πυρπολεῖται ἀπὸ τὴν ἀγαπητικὴ ἐμβάθυνση στό, πόσον Ἀπειροαγάπητος, πόσον Ὑπερελκυστικός, πόσον Ὑπεράγαθος, πόσον Ὑπερθαύμαστος καὶ πόσον Ὑπέρολαμπρος εἶναι ὁ Κύριός μου καὶ Θεός καὶ Πλάστης τῶν ὅλων.

«Ἐμνήσθην ἀγάπης τελειώσεώς σου»
(Ἱερ. 2,2)

Ἀλήθεια πόσον ὑπέροχο πρᾶγμα εἶναι νὰ μιλάῃ κανεὶς καὶ νὰ πραγματεύεται τὸ μεγαλειώδες θέμα, πού ἀφορᾷ στήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἂν καὶ δυστυχῶς οὐδένα ἀνθρώπινο πλάσμα εἶναι δυνατό νὰ ἐκφράσῃ τὴν περίπτωσιν αὐτὴ μὲ ἀκρίβεια καὶ οὔτε κανεὶς βρέθηκε μέχρι τώρα νὰ τὸ καταλάβῃ, ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἓνα του μέρους, παρὰ μὲ τὴν βοήθειαν ἀδύνατων ἐπεξηγηματικῶν παρομοιώσεων καὶ εἰκόνων, πού

τὸν ἐνδυναμώνουν νὰ ὑπερβῇ τὶς διανοητικὲς του ἰκανότητες καὶ δυνάμεις. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον, σοῦ μίλησα καὶ σοῦ εἶπα, ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπᾷς τὸν Θεὸ μὲ γυμνή, ἀγνή καὶ καθαρὴ ἀγάπην, γι' Αὐτὸν καὶ μόνον γι' Αὐτόν, χωρὶς νὰ ἀνακατεύῃς σ' αὐτὴν τὴν ἀμόλυνη ἀγάπην, τὰ ἀπροσμέτρητα ἀγαθὰ πού σοῦ ἔχουν χαρισθῆ ἀπὸ Ἐκεῖνον.

Δὲν θέλω, μὲ τὰ πάρα πάνω, ἂν καὶ θὰ μποροῦσα νὰ τὸ κάνω, νὰ πῶ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀγαπᾶμε τὸν Θεὸ καὶ γιὰ τὶς ἀφθονες καθημερινές, γνωστὲς καὶ ἀγνωστὲς εὐεργεσίες Του σὲ ἐμᾶς. Ὅχι. Ἀλλὰ θέλω νὰ τονίσω ὅτι ἡ ἀπέραντη ἀγάπην μας πρὸς Αὐτόν, πρέπει νὰ εἶναι γιὰ τὸ λόγο ὅτι εἶναι Ἐκεῖνος, ὅτι εἶναι ὁ μοναδικὸς Ἐκεῖνος, καὶ ἀκόμη γιὰ τὴν τελειότητα ἀπ' ἐνὸς καὶ τὴν ἀξιομισθία τῆς ἀγαπητικῆς αὐτῆς κοινωνίας μὲ τὸ Θεό, ἀπ' ἑτέρου, νὰ τὶς ὑπογραμμίσω καὶ νὰ τὶς διατυπώσω κατὰ ἓνα τελειότερο καὶ ὑψηλότερο τρόπον, γιὰ τὴν τέλεια ψυχὴ πού τὸ εἶναι τῆς ἔχει λάβει τὴ Χάρη τοῦ Χαϊδεύματος τῆς συνείδησης, τῆς Θείας Παρουσίας μέσα ἀπ' τὴν Ἀγάπην γι' Αὐτόν καὶ μόνον τὸ Θεό, καὶ γιὰ τίποτε ἄλλο, καὶ πού ὁ νοῦς τῆς πιστῆς αὐτῆς καὶ προσευχητικῆς ψυχῆς, ἔχει φωτιστεῖ ἀπ' τὶς καθαρότατες ἀκτίνες τοῦ Θεοῦ Φωτός, πού σ' αὐτὲς τὶς Θεῖες ἀκτίνες εἶναι ὁ Θεός.

Μέσα σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ θαυμαστικότητα ἢ χαριτωμένη αὐτὴ ψυχὴ αἰσθάνεται καὶ βλέπει, τὴ Θεῖα Χάρη καὶ Εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ Ἐαυτῷ Του, καὶ χάνει, γι' αὐτὲς τὶς στιγμὲς, κάθε ἀνάμνησιν, γιὰ κάθε ἀγαθὸ καὶ εὐεργέτημα τοῦ Θεοῦ πού τῆς χαριστήκανε ἀπ' Αὐτόν, στήν παρούσα ζωὴ τῆς. Αὐτὸ γίνεται γιὰ τὴν ἀγάπην μόνον Ἐκεῖνον γιὰ Ἐκεῖνον, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο καὶ δίκαια καὶ Χαρισματικά, ἀνταμείβεται ἀπὸ τὸν Ἀγαπημένο τῆς.

(Συνεχίζεται)

Προμηθευθεῖτε ἐγκαίρως

**τὰ «ΔΙΠΤΥΧΑ - 1995»,
τὸν ΗΜΕΡΟΛΕΙΚΤΗ ΤΟΙΧΟΥ 1995
καὶ τὴν ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ 1995 (τσέπη)
ἐκδόσεως Ἀποστολικῆς Διακονίας.**

Ζητήστε τα ἀπὸ τὰ κεντρικὰ μας Γραφεῖα, τὰ Βιβλιοπωλεῖα τῶν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ τοὺς Ναοὺς.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΚΙΝΔΥΝΩ*

«Κλείσε μέσα στην καρδιά σου την Ελλάδα
και θά αισθανθής κάθε είδους μεγαλείο».
(Δ. Σολωμός)

Ἀγαπητοὶ συνέδρου!

Κατόπιν προτάσεως τοῦ μακαριωτάτου προέδρου τῆς Διαρκoῦς Ἱεραῦς Συνόδου κ. Σεραφεῖμ, εἰς ἐμὲ τὸν γηραιότερον ἐπίσκοπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνετέθη ν' ἀναπτύξω ἐνώπιόν σας θέμα ἐθνικόν. Τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι ἡμεῖς οἱ γηραιότεροι, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν νεότητά μας ἐλάβομεν μέρος εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας τῆς πα-

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φλωρίνης, Πρεσπῶν
καὶ Ἑορδαίας κ. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ

τρίδος ἐναντίον τοῦ μαύρου καὶ τοῦ κόκκινου φασισμού, ὡσὰν γίνεται λόγος περὶ τῆς μικρᾶς ἀλλ' ἐνδόξου πατρίδος μας Ἑλλάδος, ἰδιαίτερος συγκινούμεθα. Θὰ ὀμιλήσω ὡς ἐκ τούτου ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας, προσδίδων εἰς τὸ θέμα καὶ ὀλίγην κοινωνικὴν χροιάν.

Ἡ Ἑλλάς, ἀγαπητοὶ συνέδρου, ὡς γνωστόν, εἶνε ἓνα ἀπὸ τ' ἀρχαιότερα ἔθνη τοῦ κόσμου. Εἶνε ἡ πατρὶς τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ἡ ποίησις ἔχει πατέρα τὸν Ὅμηρον. Ἡ φιλοσοφία τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη. Τὰ μαθηματικά τὸν Πυθαγόραν. Ἡ γεωμετρία τὸν Ἀρχιμήδη. Ἡ ρητορικὴ τὸν Δημοσθένην. Ἡ ἰατρικὴ τὸν Ἱπποκράτην. Ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη τοῦ ἀτόμου τὸν Δημόκριτον. Εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἄλλα ἔθνη ἐξ ἐπόψεως τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν εὐρίσκοντο εἰς νηπιώδη κατάστασιν, ἡ Ἑλλάς ἐμεσουράνει κτίζουσα παρθενῶνας καὶ ἀγία-Σοφιάς. Ἡγωνίσθη δὲ γενναίως ἐναντίον τῶν Περσῶν, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν εἰσβολὴν των εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκαυχήθησαν ὅτι ἔχουν τόσα βέλγη, ὥστε δύνανται νὰ σκιάσουν τὸν ἥλιον. Ἀλλ' οἱ τριακόσιοι γενναῖοι μαχηταὶ τοῦ Λεωνίδα ἀπῆντησαν «τόσον τὸ καλύτερον, διότι θὰ πολε-

μήσωμεν ὑπὸ σκιάν». Ἡ Ἑλλάς, μὲ τὰς ἡρωϊκὰς φάλαγγας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, εὐγενοὺς τέκνου τῆς Μακεδονίας, ἔφθασε μέχρι Γάγγη ποταμοῦ καὶ ἔσπειρε παντοῦ τὸν σπόρον τοῦ πολιτισμοῦ, γενομένη πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅταν δὲ τὴν ἀποφράδα ἡμέραν τοῦ 1453 ἐγένετο ἡ ἄλωσις τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ ἡ Ἑλλάς ὑπετάγη εἰς σκληρὰν δουλείαν τεσσάρων αἰῶνων, ὅσον καμμία ἄλλη ἀντέστη εἰς τὸν ἰσλαμισμὸν, τὸ θηρίον τοῦτο τῆς Ἀποκαλύψεως, καὶ διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἔθραυσε τὰς ἀλύσεις τῆς δουλείας καὶ ἐπανεκτίχη τὴν ἐλευθερίαν της. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Μικρασιατικὴν, ἐγεννήθησαν μεγάλοι πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι μὲ τὸν βίον, τὰ ἔργα καὶ τὰ συγγράμματά των, ἐλάμπρυναν τὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας. Τέλος ἡ Ἑλλάς, μὲ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας της κατὰ τῶν Τούρκων κατακτητῶν, ἐδιπλασίασε τὰ σύνορα καὶ τὸν πληθυσμὸν της, κατὰ δὲ τὸ 1940 εἶπε τὸ ἱστορικὸν «ΟΧΙ», προκαλέσασα τὸν παγκόσμιον θαυμασμὸν.

Ταῦτα συνοπτικῶς ὡς πρὸς τὴν παλαιότεραν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἤδη ἡ νεωτέρα Ἑλλάς παρουσιάζει μίαν κάμψιν. Δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἐὰν εἴπωμεν ὅτι εὐρίσκεται ἐν κινδύνῳ! Κινδυνεύει ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς, Τουρκίαν, Σκόπια, Ἀλβανίαν, ἀλλὰ κυρίως κινδυνεύει ἀπὸ ἐσωτερικοὺς τοιοῦτους, καὶ περὶ αὐτοὺς θὰ στρέψωμεν τὸν λόγον. Ποῖοι δὲ εἶνε αὐτοί; Ἄς τοὺς ἀπαριθμήσωμεν.

Ἐν πρώτοις, ὡς ἔχομεν γράφει καὶ ἄλλοτε, κινδυνεύομεν ἀπὸ τὴν ὑπογεννητικότητα. Οἱ Ἕλληνες ἔχομεν τὰ ὀλιγότερα παιδιὰ εἰς τὰ Βαλκάνια. Ὡς μοι ἔλεγεν εἰδήμων τῶν στρατιωτικῶν τῆς χώρας, μίᾳ ἐπιστρατευτικῇ σειρᾷ τοῦ 1912-13, ὅτε ἡ Ἑλλάς εἶχε τρία ἑκατομμύρια πληθυσμὸν, ἦτο διπλασία μᾶς σειρᾶς τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος τῶν δέκα ἑκατομμυρίων. Τοῦτο

* Εἰσήγησις ἐνώπιον τῆς Διαρκoῦς Ἱεραῦς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (17 Νοεμβρίου 1994).

ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ φοβερὸν φαινόμενον τῶν ἐκτρώσεων ποὺ διενεργοῦνται εἰς τὴν ταλαίπωρον πατρίδα μας, κλαίουσαν ὡς ἄλλη Ῥαχὴλ τὰ τέκνα αὐτῆς, δεδομένου ὅτι τὰ τελευταῖα ἔτη ἔφθασαν εἰς τὸ ὕψος τῶν 500 χιλιάδων ἐτησίως. Εἰς τὴν πατρίδα μας ἡ ἐκτρωσις ὄχι μόνον δὲν θεωρεῖται ἐγκλημα, ὡς εἰς ἄλλας χώρας, ἀλλὰ καὶ χρηματοδοτεῖται. Ἀρετὴ τῶν προηγουμένων γενεῶν ἦτο ἡ λιτότης. Ὅσον τρώγει ἓνα παιδί τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἔφθανε γιὰ πέντε παιδιά τῆς παλαιότερας ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἦσαν ὀλιγοδίατοι καὶ ἔτρωγον κρέας μόνον Χριστούγεννα καὶ Πάσχα. Τώρα ἐγίναμεν τὸ πλέον κρεωφάγον κράτος τῶν Βαλκανίων. Καὶ τὰ χόρτα ἐὰν ἐγίνοντο πρόβατα, δὲν θὰ ἐπήρουν νὰ κορέσουν τὴν λαίμαργίαν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Πρὸ ἐτῶν συνέδριον παιδιάτρων ἔκρουσε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, διότι διὰ πρώτην φορὰν ἐπαρουσιάσθησαν καρδιοπάθειαι παιδιῶν, ὀφειλόμενα κατὰ τὰς ἐρεῦνας των εἰς τὴν **πολυφαγίαν** καὶ δὴ τὴν **κρεωφαγίαν** των. Καὶ ἐνῶ στρατιῶται τοῦ Πλαστήρα νησιτικοὶ ἔφθασαν μέχρι τῶν προθύρων τῆς Ἀγκύρας, καὶ ἐνῶ τὰ παλληκάρια τοῦ Δαβάκη ὡς ἀετοὶ ὑπερέβησαν τὰς κορυφὰς τῆς Πίνδου, σήμερον οἱ στρατιῶται μας, διαιτώμενοι πλουσίως μὲ ἀμερικάνικον τρόπον, ἐν τούτοις μελαγχολοῦν καὶ αὐτοκτονοῦν.

Ἐθνικὸς κίνδυνος ἐκ τῶν ἐκτρώσεων, ἀλλὰ κίνδυνος καὶ ἐκ τῆς **διαλύσεως τῶν οἰκογενειῶν**. Ἄλλοτε σπανίως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξεδίδετο διζύγιον. «Σὲ καὶ μόνον καὶ αἰωνίως» ἦτο ἡ ὑπόσχεσις τῶν μελλονύμφων. Τόσον ἰσχυρὸς ἦτο ὁ μεταξὺ των δεσμός, ὥστε τὸ πρῶτ' ἀπέθνησκεν ὁ ἄνδρας καὶ ἕως τὸ βράδυ ἡ γυναῖκα. Σήμερον τὰ διαζύγια ἔχουν πυκνώσει εἰς ἀνησυχητικὸν βαθμόν. Κλονίζεται ἡ βᾶσις τῆς κοινωνίας, ἡ οἰκογένεια, αὐξάνουν τὰ ἀπροστάτευτα παιδιά, ὀγκοῦται ἡ ἀναρχία καὶ ἡ ἐγκληματικότητα, εἰς ζούγκλαν μεταβάλλεται ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία, ἰδίως εἰς τὰς μεγαλοπόλεις. Σήμερον ἐκ τῶν διαζυγίων ζοῦν οἱ δικηγόροι καὶ ἐκ τῶν ἐκτρώσεων οἱ ἱατροί.

Ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει καὶ ἐκ τῆς προαγοῦσης **διαφθορᾶς τῆς νεολαίας** ποὺ ἐναπέμεινε. Οἱ νέοι μας διανυκτερεύουν εἰς τὰ νυκτερινὰ κέν-

τρα καὶ ὡς ῥάκη ἐξέρχονται τὰς πρωῖνὰς ὥρας. Προσπάθεια τοῦ νῦν ὑπουργοῦ Δημοσίας Τάξεως νὰ περιορίσῃ τὸ ὠράριον λειτουργίας τῶν κέντρων τούτων τῆς διαφθορᾶς προσέκρουσεν εἰς ἰσχυρὰν ἀντίδρασιν τῶν θαμῶνων, οἱ ὅποιοι ἀπειλήσαν ὅτι θὰ ἐκτελέσουν ἀστυνομικὰ ὄργανα καὶ αὐτὸν τὸν ὑπουργόν.

Ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει ἀκόμη καὶ ἐκ τῆς **ἐγκαταλείψεως τῶν βασικῶν ἐπαγγελμάτων**, ὅπως εἶνε τοῦ γεωργοῦ καὶ τοῦ βοσκοῦ. Ὡς λέγουν εἰδικοὶ ἐπιστήμονες, ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος διπλάσιον καὶ τετραπλάσιον πληθυσμὸν ἠδύνατο νὰ θρέψῃ, ἐὰν ἐκαλλιεργεῖτο τὸ ἔδαφός της. Ὡς δεῖγμα ἐγκαταλείψεως τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν ἀναφέρομεν τὴν περιοχὴν τῶν Πρεσπῶν, μίαν θαυμασίαν διὰ τὴν πανίδα καὶ χλωρίδα περιοχὴν, ὑπενθυμιζούσαν τὰς Ἄλπεις, ἡ ὁποία πρὸ 50 ἐτῶν ἔτρεφε πληθυσμὸν 30 χιλιάδων, ἐνῶ τώρα τὰ 12 χωριά της ἔχουν περίπου 2.500 κατοίκους. Τὸ δὲ ἱστορικὸν Πισοδέρι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐτάφη ἡ κεφαλὴ τοῦ ἥρωος τοῦ μακεδονικοῦ ἀγῶνος Παύλου Μελά, ἐνῶ παλαιότερον ἠρίθμει τρεῖς χιλιάδας κατοίκων, σήμερον οἱ κάτοικοι δὲν ὑπερβαίνουν τοὺς 15! Γάμοι καὶ βαπτίσεις σπανίως γίνονται. Μόνον κηδεῖαι γίνονται συχνά.

Ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει ἀπὸ τὰς φοβερὰς ἀσθενείας τοῦ καρκίνου καὶ τῆς καρδίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ κύριον λόγον ὀφείλονται εἰς τὸ **κάπνισμα**. Οὐδὲν ἄλλο ἔθνος καταναλίσκει τόσα ποσὰ διὰ τὸ κάπνισμα ὅσον ἡ Ἑλλὰς, παρ' ὅλας τὰς προειδοποιήσεις τοῦ Ὑπουργείου Ὑγείας.

Ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει καὶ ἀπὸ τὸ **χαρτοπαίγνιον**, τὸ ὁποῖον διεξάγεται ἐπισήμως εἰς τὰς χαρτοπαικτικὰς λέσχας ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικῶς κατ' οἶκον ἰδίως κατὰ τὴν πρωτοχρονιάν.

Ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει καὶ ἀπὸ τὸ **πλήθος τῶν αἰρέσεων** καὶ ἰδίως τῶν λεγομένων μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά ἢ χιλιαστῶν, οἱ ὅποιοι ἀπέβησαν προνομιούχοι Ἕλληνες ἀπαλλασσόμενοι τῆς ἐνόπλου στρατιωτικῆς θητείας.

Ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει ἀκόμη ἀπὸ τὸ ὀλέθριον πάθος, τὸ μέγιστον ἀμάρτημα τῆς **βλασφημίας τῶν Θεῶν**. Ἐσχάτως ἐγένετο πρότασις εἰς τὴν Βουλὴν νὰ μὴ διώκωνται αὐτεπαγγέλτως οἱ βλάσφημοι τῶν Θεῶν. Ἐάν τις βλασφημῆσῃ τοὺς πολιτικοὺς ἄρχοντας τοῦ τόπου, ὁ νόμος ἐ-

πιβάλλει τιμωρίαν δύο ἐτῶν. Ἄλλ' ἐάν τις βλασφημῆσιν τὸν Χριστόν, κατὰ τὴν νοσοτροπίαν αὐτῶν οὔτε κἄν πρέπει νὰ δικάζεται. Μεγάλος, βλέπετε, ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, καὶ μικρὸς ὁ Χριστός! Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλὸς ὀνομάζει κατηραμένον τὸ στόμα ποῦ βλασφημεῖ καὶ ἀλλοῦ λέγει: «Ἐνας ἄνθρωπος νὰ μὲ ὑβρίσῃ, νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα μου, τὴν μητέρα μου, τὸν ἀδελφόν μου, καὶ ὕστερα τὸ μάτι νὰ μοῦ βγάλῃ, ἔχω χρέος ὡσὰν χριστιανὸς νὰ τὸν συγχωρήσω. Τὸ δὲ νὰ ὑβρίσῃ τὸν Χριστόν μου καὶ τὴν Παναγίαν μου, δὲν θέλω νὰ τὸν βλέπω» (βλ. ἡμέτερον βιβλίον «Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός», σ. 199).

Ἡ Ἑλλάς τέλος κινδυνεύει ἀπὸ τὴν **πολιτικὴν διαίρεσιν**, ἡ ὁποία εἶνε μία ἀπὸ τὰς κυριωτέρας αἰτίας τῶν ἐθνικῶν μας συμφορῶν. Ἡ πολιτικὴ καὶ ὁ κομματισμὸς ἔχουν εἰσελθεῖ εἰς ὅλους τοὺς ἄρμους τῆς διοικήσεως καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν στρατόν. Οἱ ἀξιωματικοὶ μας δὲν ἐπιλέγονται καὶ δὲν προάγονται ἀναλόγως τῶν ἱκανοτήτων, ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ κομματικοῦ φρονήματός των. Ἀπόδειξις τῆς διχονοίας καὶ τῆς κομματικῆς καὶ πολιτικῆς διασπάσεως εἶνε ἡ μικρασιατικὴ καταστροφή. Τοῦτο ἐτόνισε καὶ ὁ νικητὴς τοῦ μικρασιατικοῦ μετώπου Τοῦρκος Κεμάλ, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν πρώτην ἐπέτειον τῆς νίκης του, ὅτε ἠγέρθη μνημεῖον ὑπὲρ τῶν πεσόντων, εἶπε τὰ ἐξῆς ἀξιόλογα ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς Τούρκους: «Μὴ νομίσητε ὅτι ἐνίκησαμεν τοὺς Ἕλληνας στρατιωτικῶς. Οἱ Ἕλληνες ἐνίκηθησαν λόγῳ τῆς διχονοίας» (πρβλ. ἡμέτερον βιβλίον «Ἐθνικαὶ ἐπέτειοι», Ἀθήναι 1988, σ. 226).

Αὐτοὶ εἶνε οἱ κυριώτεροι κίνδυνοι ποῦ διατρέχει ἡ σημερινὴ Ἑλλάς. Διὰ γραφίδος διαπρεποῦς διανοουμένου ἐξεφράσθη ἡ ἀπαισιόδοξος ἄποψις ὅτι ἤγγικε τὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ἔθνους (Finis Graeciae). Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἀπελπίζομεθα. Ἐλπίζομεν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἐζήτησαν νὰ τὸν ἴδουν, εἶπε: «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰω 12,23). Καὶ πράγματι ἐδοξάσθη ὁ Χριστὸς διὰ τῶν ἀναριθμητῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συγγραφῆς τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν ἑλληνι-

κὴν, ἐκ τῆς ὁποίας ἔχει μεταφρασθῆ εἰς χιλιάς καὶ πλέον γλώσσας. Ἐλπίζομεν λοιπὸν ὅτι θ' ἀνατεῖλουν καλύτεραι ἡμέραι καὶ ἡ μικρὰ μας πατρίς συναισθανομένη τὰς ἐλλείψεις της θὰ μετανοήσῃ βαθέως καὶ εἰλικρινῶς καὶ ἔχουσα τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ θὰ πορευεταὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν μὲ τὸ ψαλμικὸν «Οὔτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὔτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα» (Ψαλμ. 19,8).

Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προσέξωμεν ἰδιαίτερος, εἶνε ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα: «Εἰς τοιαύτας χαλεπὰς ἡμέρας τί πράττει ἡ Ἐκκλησία ἡ ὁποία πάντοτε ὑπῆρξεν ἡ τροφὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους;». Χωρὶς τὴν Ἐκκλησίαν δὲν δύναται νὰ ζῆσῃ ἡ Ἑλλάς. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει ν' ἀνδρανήσῃ, ἀλλὰ ν' ἀναπτύξῃ ὅλες τὶς δραστηριότητες τῆς ποιμαντικῆς ἐπιστήμης, ὡς ἔπραξαν ἀείμνηστοι ἱεράρχαι. Δραστηριότητες μέχρι θυσιῶν. Ὁ Γάλλος ἱστορικὸς Πουκεβίλ λέγει ὅτι 6.000 κληρικοὶ ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατριδος κατὰ τὴν δεκαετίαν 1821-1830. Τὰς θυσίας αὐτὰς πρέπει νὰ συνεχίσωμεν οἱ νεώτεροι, βαδίζοντες «τοῖς ἵχνεσιν ἐκείνων».

Ἄλλὰ τὸ θέμα δὲν ἐξηντλήθη καὶ προτείνω εἰς ἄλλην συνεδριάσιν νὰ ἐξετασθῇ ἐπισταμέως.

ΤΑΜΕΙΟ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ

ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Γιὰ τὴν τρίτη ἐκδοση τῆς Καινῆς Διαθήκης, μὲ ἐρμηνευτικὴ ἀπόδοση, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία διέθεσε πρόσφατα 45.000.000 δραχμές, δηλαδή ἓνα ποσὸ ποῦ εἶναι δυσβάστακτο γιὰ τίς οικονομικὲς δυνατότητές της. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁμῶς, πρέπει νὰ διαδίδεται. Ὑπάρχει μεγάλη ζήτησις. Ἄν ἐκτιμᾶς καὶ σὺ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτή, μπορεῖς νὰ συμπαρασταθεῖς στήν προσπάθειά μας, ἀποστέλλοντάς χρηματικὴ ἐνίσχυση στήν Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1 - 115 21 Ἀθήνα ἢ καταθέτοντάς ὅτι προαιρεῖσαι στό λογαριασμὸ 146/558073-04 Ἐθνικῆς Τραπέζης (Κατάστημα Μητροπόλεως), γιὰ τὸ «Ταμεῖο διαδόσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς». Συμβάλλεις ἔτσι στή δωρεάν ἀποστολὴ ἀντιτύπων σέ Σχολεῖα, Στρατιωτικὲς Μονάδες, ἀπομακρυσμένα χωριά καὶ νησιά, καθὼς καὶ σέ ἀπόδημους Ἕλληνες.

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΣΥΓΚΛΗΣΙΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

(τὴν 19ην Ὀκτωβρίου 1994)

Μακαριώτατε, Σεβ. Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Μὲ συνοχή καρδίας καὶ συναίσθηση τῆς μεγάλης εὐθύνης ὄλων μας, ἀνέρχομαι στὸ βῆμα αὐτὸ μὲ θέμα: «Προτάσεις ἐπὶ τοῦ λεγομένου ἐκκλησιαστικοῦ προβλήματος». Τὸ πρόβλημα αὐτό, ἐνῶ στὰ μάτια τοῦ πιστοῦ λαοῦ μας φαί-

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

νεται, ὅτι μπορεῖ νὰ λυθῆ ἀπὸ ὑπεύθυνους ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες, ἐὰν βεβαίως ἐμπνέονται ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου μας καὶ τὴν ἀγιοπατερική παράδοση, σὲ λίγες ὥρες, ἐν τούτοις ἔχει γίνεи «διπλόκομπος» ἢ δίκοπο μαχαίρι, πού ἀπ' ὅπου κι ἂν προσπαθῆσει νὰ τὸ ἀγγίξει ὁ ὅποιοσδήποτε εἰσηγητῆς εἶναι σίγουρο, ὅτι θὰ ματώσει.

Πέρασαν τριάντα περίπου χρόνια μᾶς περιέργης ταραχῆς καὶ ἀνωμαλίας στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Πρακτικὰ αὐτὸ σημαίνει ὅτι οἱ Ἕλληνες πού εἶναι σήμερα πενήντα χρόνων, ἀπὸ τὰ δεκαοκτώ τους μέχρι σήμερα, ἦταν καὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ γίνονται μάρτυρες ἐκκλησιαστικῶν ἀντεγκλήσεων καὶ συγκρούσεων μεταξὺ Ἱεραρχῶν. Διασυρμοὶ στὰ δικαστήρια, πεζοδρομακὰ ἐπεισόδια, αἱματοκυλίσματα καὶ τόσα ἄλλα φαινόμενα ψυχοπαθολογικά, ἔδωσαν καὶ δίνουν τροφή στὸν Τύπο καὶ τὰ Μέσα Ἐνημερώσεως τοῦ λαοῦ μας.

Ἔτσι, ἐνῶ ὅλοι μας γνωρίζομε τί ἀγῶνας γίνεται, πόσο αἶμα καὶ ἰδρώτας χύνεται ἀπὸ τὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη σὲ κάθε Τοπικὴ Ἐκκλησία - Μητρόπολη, ἐν τούτοις ἢ παραπληροφόρηση, ἢ ἐμπάθεια, ὁ σκόπιμος διασυρμός, τὰ μνημονευθέντα ἤδη νοσηρὰ φαινόμενα καὶ τὰ λάθη μας, ὅλα καταλλήλως ἐκμεταλλευόμενα μὲ τὰ τεχνικὰ μέσα τῆς ἐποχῆς μας, δὲν δίνουν κολακευτικὴ εἰκόνα τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Καὶ ὅλα αὐτὰ σὲ μιὰ ἐποχῆ, πού ἀκούγεται

ἐντονα στὰ αὐτιά μας: «διαβὰς βοήθησον ἡμῖν». Μιὰ ἐπιστροφή τοῦ λαοῦ μας στὴν Ἐκκλησία του, μιὰ γνήσια ἀναζήτηση τῶν νέων μας, μιὰ πρόσκληση ἀπὸ ὁμόδοξες χώρες πού ἀναδειχθήκαν νικητρίες ἀλλὰ καταματωμένες ἀπὸ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα, μιὰ πρόκληση νὰ ἀρθρώσουμε λόγο καὶ νὰ δώσουμε μαρτυρία ὀρθόδοξη στὴν καινούργια οἰκογένειά μας, τὴν Εὐρώπη, μᾶς βρίσκουν ὄχι ἀνέτοιμους ἀπλῶς, ἀλλὰ ἀδύνατους καὶ κτυπημένους ἀπ' τὴν διχαστικὴ μανία, βυθισμένους σ' ἓνα κόσμο ἀμχανίας.

Τὸ τραγικώτερο εἶναι, ὅτι ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν, ἐνῶ ὑπάρχουν προϋποθέσεις γιὰ κάτι καλύτερο. Μέσα στὴν αἴθουσα αὐτὴ ὑπάρχουν τόσες χαρισματικὲς μορφὲς ἀδελφῶν μας. Στὶς ἐνορίες, στὰ μοναστήρια καὶ τοὺς ἄλλους χώρους τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας συναντᾶ κανεὶς κληρικούς μὲ πολλὰ προσόντα καὶ μὲ ὄρεξη γιὰ ἐργασία, μοναχοὺς πού ξαναφέρνουν στὴν ἐπιφάνεια τὴν λησμονημένη ἀγιοπατερική παράδοση, πλούσιο δυναμικὸ λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας μας ἔτοιμο γιὰ πνευματικὴ συμπόρευση, μὲ τὸ παράπονο ὅμως γιὰ ὅσα εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ βιώνουν, ὅταν ἀναγκάζονται καθημερινὰ νὰ λογοδοτοῦν γιὰ τὴν δική μας συμπεριφορὰ.

Μελετώντας κανεὶς τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ κράτους μέχρι σήμερα σὲ θέματα πού ἀφοροῦν στὴν ὀργάνωση, διοίκηση καὶ δράση τῆς Ἐκκλησίας, διαπιστώνει δύο πράγματα. 1. Ἡ Ἐκκλησία ἐκλαμβάνεται μόνο ὡς νομικὸ πρόσωπο δημοσίου δικαίου καὶ ὄχι ὡς «θεανθρώπινος ὀργανισμὸς» μὲ θεόδοτη ἐξουσία, πού στηρίζεται στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, ὡς Θεανθρώπου καὶ ἄρα ὡς θεῖο καὶ ἀνθρώπινο συγχρόνως καθίδρυμα. 2. Πάντοτε λειτούργησε μιὰ ομάδα, ἢ ὁποῖα κινήθηκε στὸ σκοτάδι καὶ τὰ παρασκήνια γιὰ νὰ ἀπεργασθῆ σχέδια δῆθεν ἀναδιοργανώσεως ἢ καὶ «σωτηρίας» τῆς Ἐκκλησίας. Στὶς ομάδες αὐτὲς συμμετεῖχαν ἀνθρωποι τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀκαδημαϊ-

κοί παράγοντες, εκπρόσωποι τῆς πολιτείας καὶ κυρίως πρόσωπα μὲ ὑποπτες σκοπιμότητες.

Ἐτσι τὸ μεγάλο κτύπημα τοῦ 1833 κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἐννοῶ τὸ κλείσιμο τῶν Μοναστηριῶν καὶ τὴ δήμευση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ὑφαίνεται σὲ τέτοιους σκοτεινοὺς θαλάμους καὶ μὲ μεθοδεύσεις παρουσιάζεται στὸν λαὸ ὡς αἴτημα τῆς τότε Ἱεραρχίας καὶ ὡς τέτοιο νομοθετεῖται.

Ὅμοιως ἡ ἀνακήρυξη τοῦ Αὐτοκέφαλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο παρουσιάζεται ὡς αἴτημα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἐκκλησίας τους, ἐνῶ τώρα, μετὰ τὴν δημοσίευση τῶν ἀρχείων τῶν ξένων πρεσβειῶν, ἀποδεικνύεται ὅτι ἦταν ἐπίτευγμα σκοτεινῶν σχεδίων στὶς πρεσβεῖες Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, μὲ στόχο νὰ ἀνακοπῆ τὸ ὄραμα καὶ οἱ ἀγῶνες γιὰ «τὴν Μεγάλῃ Ἰδέα».

Δὲν θὰ ἤθελα νὰ ἀπαριθμήσω ὅμοια γεγονότα τῶν δεκαετιῶν ποὺ ἀκολούθησαν, γνωστὰ ἄλλωστε σ' ὅλους μας, αἰσθάνομαι ὅμως τὴν ἀνάγκη νὰ σταματήσω στὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1967, γιὰτὶ ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ρίζα τοῦ προβλήματος ποὺ ταλανίζει ἀκόμη τὴν Ἐκκλησία μας καὶ τὸ ὁποῖο καλοῦμεθα σήμερα νὰ ἀντιμετωπίσουμε. Ὑπογραμμίζω ὅτι καὶ στὴν περίπτωση αὐτῇ, ἄνθρωποι τῆς αὐτῆς νοοτροπίας, ἐτοίμασαν τὴν ἐπέμβαση στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν ἴδια δικαιολογία, τὴν «σωτηρία τῆς» δηλαδή, ἢ ὅπως χαρακτηριστικὰ γράφει ἓνας ἀν. νόμος: «γιὰ τὴν ἐξυγιάνσή της», μάλιστα δὲ «κατὰ παρέκκλιση ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνες». Ἐχουν γραφεῖ τόσα πολλὰ γιὰ ὅσα συνέβησαν στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο ἀπ' αὐτὰ τὰ χρόνια μέχρι σήμερα καὶ δὲν θεωρῶ σκόπιμο νὰ τὰ ἐπαναλάβω. Ἐξ ἄλλου πρόθεση πιστεύω ὅλων μας εἶναι, νὰ μὴν ἀναξέσουμε τίς πληγὲς ποὺ ἀνοίχθηκαν στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μ' αὐτοὺς τοὺς τρόπους, ἀλλὰ νὰ τίς ἐπουλώσουμε.

Τὸ σταμάτημα τῆς δρομολογημένης συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας γιὰ τὴν 11η Μαΐου 1967 μὲ τὸ Β.Δ. 288/2 Μαΐου 1967, ὁ Α.Ν. 3 (10.5.67), ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου, ἡ συγκρότηση τῆς Ἀριστίνδην Συνόδου, ὁ περιορισμὸς τῶν Ἀρχιερέων στὶς ἐπαρχίες τους, ἡ ἀφαίρεση ἀπ' αὐτοὺς τῶν κανονικῶν ἀρμοδιοτήτων, ἡ δημοσίευση τοῦ ὀνομαστοῦ πλέον Α.Ν. 214 μὲ τὴν ἐφεύρεση τῆς «ἀπώλειας τῆς ἔξωθεν

καλῆς μαρτυρίας» κατὰ τὸν ὁποῖον ὅλες οἱ δικαστικὲς ὑποθέσεις ἐκδικάζονται σ' ἓνα καὶ μόνο βαθμὸ καὶ εἰσάγεται ἡ περιφρημὴ ἀπαγόρευση προσφυγῆς σὲ ἄλλο ἔνδικο μέσο, πράξη κατακριτέα, γιὰ τὴν ὁποία σήμερον γίνεται τόσος θόρυβος καὶ ἐκμετάλλευση, ἐνῶ σκοπίμως ἀποφεύγεται νὰ δηλωθῆ τίνοσ εἶναι ἡ πατρότης, ἀκόμη ἡ ΛΣΤ/27-9-68 συντακτικὴ πράξη μὲ τὴν ὁποία ἀπομακρύνονται Ἀρχιερεῖς μ' ἓνα νόμο-φωτογραφία καὶ παρέχεται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἡ δυνατότητα στὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο, μὲ πρόταση τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐγκλεισμοῦ τῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σχολαζόντων Ἀρχιερέων σὲ Μοναστήρι. Ἀκόμη ἄλλοι ἀναγκαστικοὶ νόμοι καὶ κυρίως ἓνα ἀρρωστημένο φρόνημα περὶ τὰ τὴν Ἐκκλησίαν, φόρτισαν τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἀτμόσφαιρα, περισσεύει δυστυχῶς ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἀγανάκτηση μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀκολουθήσουν καὶ ἄλλες συντακτικὲς πράξεις ὅπως ἡ 3 καὶ 7/1974, οἱ ὁποῖες καὶ αὐτὲς ἐξεδόθησαν «διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς κανονικῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξεως». Ἀκολούθησε ἡ ἐκλογή τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου μας, ἀπομακρύνσεις Ἀρχιερέων ἐκ τῆς ἐνεργοῦ διαποιμάνσεως κατὰ τὸν ἴδιο, ὅπως τῶν προηγουμένων, τρόπον, ἔγιναν ἐν συνεχείᾳ πολλὰ κανονικὰ λάθη μὲ τὴν κατάληξη στὰ θλιβερὰ γεγονότα τῶν ἡμερῶν μας.

Ἄν θέλαμε νὰ κάνουμε μιὰ ψυχογραφία τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων αὐτῶν, θὰ μπορούσαμε νὰ καταλήξουμε στὰ ἑξῆς συμπεράσματα:

1. Κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἐκδηλώσεων αὐτῶν εἶναι ἡ περιφρόνηση τῶν ἱερῶν κανόνων, ἡ κατάργηση τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα καὶ ὁ μὴ σεβασμὸς τοῦ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ μας, ὡς εἰκόνας Θεοῦ.

2. Σύγχυση στὸ Δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸ δικό της Δίκαιο. Πηγὴ αὐτοῦ τοῦ Δικαίου εἶναι ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία καὶ σκοπὸς του νὰ πραγματώσει, νὰ ἐφαρμόσει δηλαδὴ στὴν πράξη, τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ φθαρτότητα ὅμως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων συντελοῦν πολλὰς φορὰς μέσα στὴν ἱστορία, ὥστε νὰ δημιουργεῖται «Δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας» ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν Πολιτεία, τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, τὸ κυρίαρχο ὄργανο τῆς Πολιτείας. Αὐτὸ τὸ δίκαιο φέρνει ἀναγκαστικὰ

τὴν σφραγίδα τῆς ἐκάστοτε κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Εἶναι ἐνταγμένο μέσα στοῦ γενικοῦ πλαίσιο τῆς πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ οικονομικῆς κοσμοθεωρίας τῆς κάθε Κυβερνήσεως ἢ τοῦ κάθε κυβερνῶντος κόμματος.

Ὁ χώρος ὁ δικός μας εἶναι ἀνάγκη νὰ στηρίζεται στοῦ «Δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας», δηλαδή στοῦ σύνολο τῶν ἐπιταγῶν ἢ ἀπαγορεύσεων ἐκείνων, οἱ ὁποῖες προέρχονται ἀποκλειστικά καὶ μόνο ἀπὸ τὰ ἀρμόδια νομοθετικά ὄργανα τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή τὸ Κανονικὸ Δίκαιο. Οἱ ἄλλοι, δηλαδή οἱ σκοτεινοὶ θάλαμοι, θὰ μᾶς μιλοῦν πάντοτε γιὰ τὸ «Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο». Ὑπάρχει ὅμως μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ «Δικαίου τῆς Ἐκκλησίας» καὶ «Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου».

Τηρώντας αὐτὸ τὸ «Δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας» ἀφ' ἐνὸς μὲν εἴμαστε μέσα στὶς ἐπιταγές τοῦ Συντάγματος τῆς χώρας μας ποῦ θέλει τὴν Ἐκκλησία «αὐτοδιοίκητον, τηροῦσαν ἀπαρασαλεύτως τοὺς ἱερούς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις», ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἑτεροδιδάσκουμεν, ἀλλὰ συνεχίζομε νὰ εἴμαστε ἐνωμένοι μὲ τὴν κεφαλὴν τῆς Ὁρθοδόξιας, ποῦ εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸν μας Πατριαρχεῖον, καὶ τὶς ἄλλες ὁμόδοξες Ἐκκλησίες.

Ὅσο ὁ ἐκκλησιαστικός μας χώρος καὶ ἰδιαιτέρως ἡ Ἱεραρχία θὰ βιώνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «θεανθρώπινος ὀργανισμός», «Σῶμα Χριστοῦ», «θεῖο καθίδρυμα» καὶ ὄχι ἓνα κοινὸ Ν.Π.Δ.Δ., τόσο θὰ ἀποφεύγεται ἢ προσφυγῆ ἡ σὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη γιὰ τὴν ἐπίλυση θεμάτων ποῦ ἔχουν σχέση μὲ τὴν Οἰκονομία, Κανονικότητα ἢ εἶναι πνευματικῆς, ἱερατικῆς, λειτουργικῆς καὶ ἠθικῆς φύσεως.

Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου καὶ κάτω ἀπὸ μιὰ ἐκκοσμιευμένη νοοτροπία, ἐπειδὴ ἐκπίπτει αὐτὸ τὸ φρόνημα, βλέπουμε τὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη νὰ εἰσχωρεῖ ὄλο καὶ περισσότερο σὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, στὰ «interna corporis», μὲ διαφαινόμενο πλέον τὸν κίνδυνον ἀλλοιώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐπίκληση πολλὰς φορὲς τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ Συντάγματος περὶ ἰσότητος τῶν πολιτῶν καὶ ἢ ἐκ τούτου δικαστικὴ προστασία γιὰ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τὸν κληρικὸ καὶ ἰδιαιτέρως γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο, εἶναι ψευδοδίλημμα.

Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι εἴμαστε

πολίτες μιᾶς συγκεκριμένης χώρας καὶ ὑποτασσόμαστε στοὺς νόμους τῆς Πολιτείας. Ταυτοχρόνως ὅμως εἴμαστε καὶ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ὁπότε ἀπαιτοῦνται κρίσιμες, διακριτικὲς καὶ εὐαίσθητες ἐπιλογές, ὅταν ἐμπλέκονται οἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Αὐτὲς οἱ ἐπὶ μέρους ἐπιλογές, ἀρνητικὲς ἢ θετικὲς, εἶναι ἐκείνες ποῦ συνιστοῦν τὸ ἐκκλησιαστικὸ μας φρόνημα. Κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἐπίσκοπος μὲ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα, ὅταν ἀδικεῖται, πρέπει νὰ κινεῖται στὸν φυσικὸ τοῦ χώρου, ποῦ εἶναι ὁ ἐκκλησιαστικός, καὶ ὄχι σὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη, καὶ τοῦτο ὄχι μόνο γιὰτὶ εἶναι εὐαγγελικὴ ἐπιταγὴ καὶ ἐντολὴ τῶν ἱερῶν κανόνων, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ σὴν διακονία τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι μόνο γιὰ τὸ προσωπικὸ τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἄλλα πολλὰ, ἔχει αὐτοδοσευθεῖ.

Ὅπωςδήποτε γίνονται ἀδικίες μέσα σὴν Ἐκκλησία, ἀφοῦ λειτουργεῖ καὶ τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο, ἀλλὰ ἡ μεγαλύτερη ἀδικία εἶναι ὁ τραυματισμὸς τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας σὴν ἐκζήτηση τοῦ ἀτομικοῦ καὶ στὶς διάφορες ἀδιάκριτες καὶ ἀνάξιες κινήσεις καὶ ἐνέργειες ποῦ καταργοῦν τὴν ἐνότητά τῆς. Αὐτὸ ποῦ πρέπει νὰ κυριαρχεῖ στὶς περιπτώσεις αὐτὲς δὲν εἶναι τὸ πόσο ἀδικούμεθα, ἀλλὰ τὸ πόσο ἡ δικὴ μας δικαίωση γίνεται αἰτία ἀνωμαλίας στὸν ἐκκλησιαστικὸ ὀργανισμό. Ἀκόμη χρειάζεται νὰ θυμηθοῦμε ἐκεῖνο ποῦ μᾶς εἶπαν στοῦ ξεκίνημα τῆς διακονίας μας καὶ ἐλευθέρως ἀποδεχθήκαμε: «καὶ ὕβρισθῆναι ἔχεις καὶ χλευασθῆναι, ὄνειδισθῆναι τε καὶ διωχθῆναι καὶ πολλοῖς ἄλλοις περιαχθῆναι λυπηροῖς».

Δυστυχῶς ἡ συμπεριφορὰ μας ἔδωσε καὶ δίδει τὸ δικαίωμα σὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη νὰ εἰσέρχεται στὰ ἐνδότερα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος καὶ μάλιστα νὰ κρίνει γεγονότα ποῦ ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως ἐκλογές καὶ χειροτονίες Ἐπισκόπων. Καὶ ἐγινε τοῦτο ἀπὸ Ἐπισκόπους καὶ δυστυχῶς καὶ ἀπὸ τὴν Διαρκὴ καὶ τὴν Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας μας.

Τί θὰ γίνεαι αὔριο, ὅταν ἓνας ἄγαμος ἢ ἐν χρεῖα ἐγγαμος κληρικὸς συνάψει γάμο; Ἡ ὁποιαδήποτε πράξη τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' αὐτοῦ, προσβαλλομένη σὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη μὲ τὸ ἐπικρατοῦν πλέον πνεῦμα, θὰ καταπέσει ὡς παράνομος. Ὁ ἄθεος ἢ ἀντίθεος ἐπίδοξος ἀνάδοχος πῶς θὰ ἀποκλεισθῆ, ἀφοῦ ἡ κοσμικὴ δι-

καιοσύνη τὸν δικαιοῦναι σὰν πολίτη τῆς χώρας μας μὲ ἴσα δικαιώματα; Ἀκόμη ἓνας ἀφορισμὸς ἐπιβαλλόμενος κατὰ τὸ «Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας», πῶς θὰ γίνεῖ ἀντικείμενον κρίσεως ἀπὸ τὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη;

Ὁ ἀντίλογος στὶς θέσεις αὐτές, ποὺ ἀκούγεται καὶ στὸν χώρο μας, εἶναι ποιὸς θὰ ἐγγυηθεῖ τὴν προστασία καὶ τὴν δικαιοσύνη, ὅταν ἡ αὐθαιρεσία καὶ ὁ αὐταρχισμὸς δὲν εἶναι σπάνια φαινόμενα; Ἀσφαλῶς γιὰ ἓναν Ἐπίσκοπο ὄχι ἡ κοσμικὴ Δικαιοσύνη!

Ἀντιλαμβάνομαι καὶ συμερίζομαι τὶς ἀντιρρήσεις, ἴσως καὶ τὴν ἐκρηξὴ ἀρκετῶν ἐξ ὑμῶν. Ἐπιτρέψτε μου νὰ ἐπιμείνω ὅμως, ὅτι ὁ χώρος μας δὲν πρέπει νὰ στηρίζεῖ τὴν ὁποιαδήποτε ἐλπίδα στὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη, ἀλλὰ νὰ ἀγωνισθῆ: α. Οἱ ἱεροὶ Κανόνες νὰ πάρουν τὴν θέση ποὺ τοὺς πρέπει στὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ, β. ὁ συνοδικὸς θεσμὸς νὰ γίνεῖ πράξη σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἰδιαίτερος στὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας, ὅπου ὁ κάθε Ἱεράρχης σ' ὁποιοδήποτε θέμα θὰ τοποθετεῖται αὐθεντικῶς χωρὶς βιασύνες, θὰ ἀκούγεται μὲ σεβασμὸ ἢ γνώμη του, θὰ γίνεται μυστικὴ ψηφοφορία καὶ θὰ «κρατεῖ ἢ ψήφος τῶν πλειόνων» καὶ γ. τὸ πρόσωπο κάθε ἀδελφοῦ νὰ εἶναι σεβαστό, ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μας.

Ἐπιτρέψτε μου νὰ ἀναφερθῶ σὲ μιὰ προσωπικὴ μου θέση. Ἦμουν ἀντίθετος στὴν ἐπιβολὴ τῶν ἐπιτιμίων καὶ ἰδιαίτερος τὴν χρησιμοποίησιν ἐνὸς θεραπευτικοῦ μέσου τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὰ ἐπιτίμια δὲν εἶναι ποινὲς ἀλλὰ θεραπευτικὰ μέσα, ὡς ἔρεισμα γιὰ στοιχειοθέτηση ὕλικου καὶ ἔκδοσιν τῶν γνωστῶν Διαταγμάτων. Ἀκόμη ἤμουν ἀντίθετος στὴν ἔκδοσιν τῶν Διαταγμάτων αὐτῶν, γιὰ τὴν γνώμην μου, δὲν ὑπῆρξε σχετικὴ ἀπόφασις ἀρμοδίου καὶ πρότασις πρὸς τὴν πολιτεία. Ἀκόμη ὑποστήριξα τὴν ἀναβολὴ τῆς πληρώσεως τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἀττικῆς καὶ Λαρίσης.

Τὶς ἀπόψεις μου αὐτὲς τὶς ὑπεστήριξα ἐνώπιον τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας κοσμίως καὶ εὐθαρσῶς μέχρι τὴν ὥραν τῆς ψηφοφορίας. Σ' ἓνα συνοδικὸ ὅμως σύστημα διοικήσεως, ὅπως ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ τρόπος διακονίας μας, μετὰ τὸ ἀποτελέσμα τῆς ψηφοφορίας οἱ προσωπικὲς θέσεις περιορίζονται καὶ «κρατεῖ ἢ ψήφος τῶν πλειόνων». Ἔτσι μετὰ τὴν 25ην Μαΐου τοῦ τρέ-

χοντος ἔτους ἔχομεν μιὰν νέαν ἐκκλησιαστικὴν πραγματικότητα.

Αὐτὴν τὴν πραγματικότητα, μ' ὅλα τὰ θλιβερὰ ἐπεισόδια ποὺ δημιουργήθηκαν, θέλησαν κατὰ τὴν πρώτη συνεδρία τῆς παρούσης συνοδικῆς περιόδου, τόσο ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπός μας κ. Σεραφεῖμ, ὅσο καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητρο. Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννης, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα συνοδικὰ μέλη, νὰ ἀντιμετωπίσουν μὲ νηφαλιότητα, μὲ κατανόησι καὶ πρὸ πάντων μὲ ἀγάπη. Συνεστήθη συνοδικὴ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαγκαδᾶ κ. Σπυριδωνοῦ, μὲ μέλη τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιον, Ἡλείας κ. Γερμανόν, Κερκύρας κ. Τιμόθεον καὶ τὸν ὁμιλοῦντα. Ἐγίναν συναντήσεις μὲ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας πρῶην Θεσσαλιώτιδος κ. Κωνσταντῖνον, πρῶην Λαρίσης κ. Θεολόγον, πρῶην Ἀττικῆς κ. Νικόδημον, Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Ἰγνάτιον καὶ Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα. Τὸ ἔργον ἦτο ἐπίπονον, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαγκαδᾶ κ. Σπυριδωνοῦ κυρίως, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, κατέβαλαν προσπάθειες γιὰ τὴν γεφύρωσιν τῶν σχέσεων. Μάρτυρες τῆς προσπάθειας αὐτῆς εἶναι τὰ κρατηθέντα πρακτικά, τὰ ὁποῖα καλὸν θὰ εἶναι νὰ τεθοῦν στὴν διάθεσιν ὅσων ἐξ ἡμῶν ἐνδιαφέρονται.

Ἡ συνοδικὴ ἐπιτροπὴ, μετὰ συζητήσεις καὶ ἀνταλλαγὴν προτάσεων, ἔκρινε ὅτι μετὰ τὴν δημιουργημένην κατάστασιν καὶ τὴν ἀνάγκην ἐξευρέσεως λύσεων, ἢ πλέον συμφέρουσα θὰ ἦτο ἐκείνη τῆς διχοτομήσεως τῶν Μητροπόλεων ἐκείνων ὅπου ὑπάρχει τὸ πρόβλημα, μὲ τὴν προοπτικὴν μάλιστα οἱ δύο ἐξ αὐτῶν, δηλαδὴ ἡ Φαρσάλων καὶ Δομοκοῦ καὶ ἡ δημιουργουμένη στὴν περιοχὴ Ἀττικῆς, γιὰ λόγους ποιμαντικούς, νὰ εἶναι μόνιμοι. Αὐτὴ ἡ πρότασις τῆς ἐπιτροπῆς καθὼς καὶ ἡ ἀνάγκη συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας, ὡς ἀρμοδίας, κατετέθησαν στὴν Δ.Ι.Σ. Ἡ Δ.Ι.Σ. κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 6ης Ὀκτωβρίου, ἄκουσε τὴν ἐκθεσιν καὶ εἰσήγησιν τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαγκαδᾶ, ἀπεδέχθη κατὰ πλειοψηφίαν τὴν πρότασιν διχοτομήσεως τῶν ἐν λόγω Ἱερῶν Μητροπόλεων, ἀπέστειλε πρὸς ὅλους τοὺς Ἱεράρχας τὴν πρότασιν αὐτῆς καὶ ἐξήτησε μὲ ψήφους ἐννέα ἔναντι δύο νὰ συγκληθεῖ ἡ Ἱεραρχία μὲ ἀντικείμενον «Ἀντιμετώπισιν

τοῦ θέματος, ἄρσεως ἐπιτιμίων καὶ τοποθέτησι τῶν ἐν ἐκκρεμότητι Ἱεραρχῶν».

Μετὰ τὰ ὅσα ἐξετέθησαν, κάνω μὲ σεβασμὸν τὶς ἐξῆς προτάσεις πρὸς τὸ σεπτὸν σῶμα τῆς Ἱεραρχίας:

1. Εἶναι ἀνάγκη, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, νὰ κάνουμε αὐτοκριτικὴ καὶ ὡς μέλη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι ὅμως μὲ διάθεση παλαιοδιαθηκικῆ, ὅπως περιγράφεται στὴν Γένεση (κεφ. Γ' 12) «καὶ εἶπεν Ἀδάμ... ἡ γυνὴ ἦν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ... καὶ εἶπεν ἡ γυνή, ὁ ὄφεις ἠπάτησέ με», ἀναζητώντας προφάσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ συγκλονιστικὸ μεγαλεῖο τῆς ὁμολογίας τοῦ νεωτέρου υἱοῦ τοῦ Εὐαγγελίου (Λουκ. ΙΕ' 18) «Πάτερ, ἡμαρτον». Πάτερ ἡμάροτομεν' καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες, ὁ συνοδικὸς θεσμὸς καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ προσώπου τοῦ ὁποιοῦδήποτε ἀδελφοῦ μας νὰ εἶναι ὁ γνώμονας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας συμπεριφορᾶς.

2. Νὰ ἀναπροσδιορισθοῦν τὰ ὅρια σχέσεων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Ὑπάρχει μία σοβαρὴ ἐργασία ποὺ ἐγίνε ἀπὸ μεικτὴ ἐπιτροπὴ, ποὺ προτείνει ἓνα χαλαρότερο δεσμὸ μεταξὺ τῶν δύο κορυφαίων θεσμῶν, ἀφοῦ ὁ χωρισμὸς τους εἶναι ἀσύμφορος γιὰ τὸ Ἔθνος μας. Νὰ ἀξιολογηθοῦν τὰ πορίσματα αὐτὰ σὲ μιὰ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

3. Νὰ ἀρθοῦν τὰ ἐπιβληθέντα ἐπιτίμια καὶ νὰ ἐπανενταχθοῦν οἱ ἐν ἐκκρεμότητι ἀδελφοὶ μας Ἀρχιερεῖς στὴν ἐνεργὸ τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσία. Νὰ γίνε δηλαδὴ δεκτὴ ἡ πρόταση τῆς Δ.Ι.Σ. περὶ δημιουργίας νέων Μητροπόλεων μὲ πιθανὸς μικρὸς τροποποιήσεις. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρομαι στὴν ὑπὸ δημιουργία Μητρόπολη Τυρνάβου, ἡ ὁποία λόγω τῆς γεωγραφικῆς της μορφῆς καὶ τῆς προσωρινότητος θὰ ἠδύνατο νὰ περιορισθῆ στὴν πόλη καὶ τὴν περιοχὴ τοῦ Τυρνάβου.

4. Ἀρχιερεῖς ποὺ ἔχουν στενὸ σύνδεσμο μὲ τοὺς ἐν ἐκκρεμότητι, νὰ ἀσκήσουν πρὸς αὐτοὺς πίεση, μὲ τὴν καλὴ ἔννοια τῆς λέξεως, γιὰ νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας ἀποφασισθησομένη λύση, ἔστω καὶ ἂν πιστεύουν ὅτι ἀδικοῦνται, προκειμένου νὰ εἰρηνεύσει ἡ Ἐκκλησία. Ἄν παρ' ἐλπίδα ἡ πρόταση τῆς Ἱεραρχίας περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν εἰς τὴν ἐνεργὸν τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρεσίαν δὲν βρεῖ ἀνταπόκριση καὶ οἱ ἐν λόγῳ Ἀρχιερεῖς δὲν τείνουν χεῖρα συνεργα-

σίας καὶ συναδελφώσεως, ἀλλ' ἐμμένουν στὴν διεκδίκηση τοῦ δικαίου τῶν στὴν κοσμικὴν δικαιοσύνη, τότε οἱ ἴδιοι ἔχουν ἐπιλέξει τὸν δρόμο νὰ εἶναι ἀποκεκομμένοι ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας.

5. Νὰ ἀποφασίσουμε μὲ ψηφοφορία καὶ νὰ αὐτοδεσμευθοῦμε οἱ Ἱεράρχες, ὅτι θέματα ποὺ ἀνάγονται στὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως στὴ διοίκηση, τὴ λειτουργία, ἐσωτερικὴ ὀργάνωση, τάξη καὶ πειθαρχία καὶ ἡ ἀντιμετώπιση προβλημάτων ποὺ σχετίζονται μὲ τὰ ἀνωτέρω, ρυθμίζονται ὑπὸ τὴν Ι.Σ.Ι. συγκαλουμένης πρὸς τοῦτο καὶ δι' ἀποφάσεών της λαμβανόμενων κατὰ πλειοψηφίαν, ἀποφεύγοντες τὴν προσφυγὴ στὴν κοσμικὴ δικαιοσύνη.

6. Λόγῳ τῶν κρατουσῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας νὰ προταθῆ στὴν Πολιτεία καὶ νὰ περιβληθῆ μὲ ἰσχύ νόμου ἡ ἐξῆς ἀπόφαση:

«Πράξεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων τῆς αὐτοδιοικήτου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἀναφέρονται στὴν διοίκηση, τὴ λειτουργία, ἐσωτερικὴ ὀργάνωση, τάξη καὶ πειθαρχία Αὐτῆς λαμβάνονται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ἐκκλησιαστικῶν ὀργάνων κατὰ τὴν ἀπόλυτη κρίση τους, δημοσιεύονται διὰ τοῦ ἐπισήμου Δελτίου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ δὲν ὑπόκεινται σὲ ἐπικύρωση, ἔγκριση ἢ ἔλεγχο ἀπὸ κανένα ὄργανο τῆς Πολιτείας. Κάθε ἀντίθετη διάταξη καταργεῖται».

ΔΙΠΤΥΧΑ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1995.

Κανονάριον - Ἐπετηρὶς.

Ἀθήνα 1994, σσ. ξδ' + 1076 (σχῆμα 14X21).

Γιὰ 71ο ἔτος ἐκδόθηκε ἔγκαιρα τὸ καθιερωμένο, μοναδικὸ καὶ κλασικὸ πλέον στὸ εἶδος τοῦ Ἡμερολόγιου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸν τίτλο «Δίπτυχα» ὅπως μετονομάσθηκε σχετικὰ πρόσφατα. Πολύτιμο ἐργαλεῖο στὰ χεῖρα τῶν Κληρικῶν μας, στὰ ἀνάλογια τῶν Ἱεροψαλτῶν καὶ στὰ Γραφεῖα ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ὄχι μόνο, Ὑπηρεσιῶν, χρόνον μὲ χρόνον βελτιώνεται ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς ἐμφανισεῶς του, χάρις στὴν φροντίδα τοῦ ἐπιμελητοῦ ἐκδόσεως καὶ τῶν στελεχῶν καὶ τεχνιτῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Φαινόμενα τοῦ Δαιμονικοῦ καὶ τοῦ Παραλόγου.

Θέσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας*

Α'

Ὁ Ἀποκρυφισμός, ὅπως κατανοῶ αὐτὸν ἐν προκειμένῳ, περιλαμβάνει τὰ φαινόμενα τῶν Μυστηριακῶν θρησκειῶν καὶ τῆς παραθρησκείας ἐν γένει, καθὼς καὶ ἄλλα τινὰ παρα-νορμὰ καὶ παράλογα φαινόμενα τοῦ λεγομένου Spiritismus, τῆς Μαγείας καὶ τῆς Μαντικῆς, τῆς

Τοῦ κ. Μέγα Α. Φαράντου

Ἀστρολογίας καὶ τοῦ ἐκστατικοῦ Προφητισμοῦ, τὰ ὁποῖα δὲν ἐμπίπτουν εἰς τὸν χῶρον τῆς ἐπιστημονικῆς λογικῆς καὶ ἐπαληθεύσεως, οὔτε καὶ τῆς γνησίας θρησκευτικότητος. Περὶ τὰ φαινόμενα ταῦτα ἀσχολοῦνται, σήμερον, διάφοροι ἐπιστήμαι, ὅπως Ψυχολογία καὶ Παρα-ψυχολογία, Ψυχιατρικὴ καὶ Ψυχοφυσικὴ, Φιλοσοφία, ὡς Μετα-φυσικὴ, καί, φυσικῶς, ἡ Θρησκεία καὶ ἡ Θεολογία.

Τὰ παρανορμὰ ταῦτα φαινόμενα κεῖνται εἰς τὸ μεταίχμιον τοῦ ἐντεῦθεν καὶ τοῦ ἐπέκεινα τοῦ θανάτου, καὶ ἔχουν ἀναφορὰν εἰς τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ κόσμος εἶναι πλήρης θεῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων καὶ ὄντων ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, τὰ ὁποῖα ἐπηρεάζουν καὶ προσδιορίζουν, ἀποφασιστικῶς, τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων.

Μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ μηχανικοῦ κοσμολογίου τῆς παλαιότερας Φυσικῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ κοσμικὸν Σύμπαν «λειτουργεῖ» εἰς τύπον ἐνός Ὁρολογίου, καί, συνεπῶς, τὰ πάντα εἶναι, ἢ δύνανται νὰ καταστοῦν, γνωστὰ εἰς αὐτό, καὶ τὴν υἰοθέτησιν, ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Αἰῶνος μας, τῶν ποικίλων θεωριῶν τῶν Κβάντα καὶ τῶν Πιθανοτήτων, ἡ ἐπιστῆμη ἀφῆκεν ἐκ νέου ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα εἰς τὸν κόσμον ἀνοικτά, ἀκόμη καὶ τὸ δυνατὸν ἐπιτελέσεως θαυμάτων. Σοβαροὶ Φυσικοὶ ἐπιστήμονες ὑποστηρίζουν, σήμερον, τὴν ὑπαρξιν πνευματικότητος ἀκόμη καὶ εἰς τὸν μικρόκοσμον: τὸν χῶρον τῶν πρωτονίων, ἠλεκτρονίων, φωτονίων κ.λπ. Οὕτως,

* Διάλεξις, δοθεῖσα πρὸς Ἐκπαιδευτικούς εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐν Ἐλευσίνι, παρουσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος κ. Βαρθολομαίου, τὴν 13.5.1994.

ἡ ἐπιστῆμη ἦλθεν εἰς βαθυτέραν ἐπίγνωσιν τῶν ὁρίων τῆς γνώσεως καὶ προσήγγισεν, αἰσθητῶς, τὴν Θρησκείαν εἰς τὰς περὶ μυστηρίου, ποῦ περιβάλλει καὶ τὴν κοσμικὴν πραγματικότητα, ἀπόψεις τῆς, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὰς περὶ πίστεως, ὡς τῆς προσηκούσης «γνωστικῆς» κατηγορίας κατανοήσεως τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς κόσμου.

Ἡ ἐπιστῆμη κάμνει λόγον, σήμερον, περὶ προσεγγίσεως μᾶλλον, παρὰ περὶ γνώσεως τοῦ πραγματικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀγνοοῦμεν, εἰσέτι, εἰς τὰ «οὐσιώδη» αὐτοῦ. Ἀγνοοῦμεν π.χ. τὴν σχέσιν μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης. Ἡ ὕλη, ἥτις ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ ἐντεῦθεν ἐκακοποιήθη καὶ ὑπεβιάσθη εἰς ἀρνητικὸν καὶ κακόν, ἀνακαλύπτεται, σήμερον, ὡς ζωτικὸν στοιχεῖον τοῦ κοσμικοῦ Ὁργανισμοῦ. Ὁ Χριστιανισμὸς διακηρύσσει, ἐπὶ Αἰῶνας, ὅτι ἡ ὕλη, τὸ σωματικόν, εἶναι οὐσιώδες, καὶ οὐχὶ ἐπουσιώδες καὶ παροδικόν, στοιχεῖον ἀκόμη καὶ τῆς ἐπέκεινα τῆς παρούσης ὑπάρξεως καὶ ζωῆς καὶ ὅτι τὰ σώματα θὰ ἀναστηθοῦν ἄλλ' οὔτε ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὀπαδῶν εἰσηκούετο! Κατ' ἐξοχήν, ὅμως, παραμένουν ἀγνωστα τὰ βάθη τοῦ Ἀνθρωπίνου: τὸ ψυχο-πνευματικὸν στρώμα αὐτοῦ καὶ τὸ ἀπρόσιτον μυστήριον τοῦ Ὑποσυνειδήτου, ἢ σχέσις τοῦ ἐγκεφάλου πρὸς τὴν πνευματικὴν «οὐσίαν», καθὼς καὶ πλήθος ἄλλων μυστηρίων τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ ζωῆς, τὰ ὁποῖα οὔτε καὶ εἰς τὸ μέλλον ὑπάρχει προοπτικὴ νὰ ἐξιχνιασθοῦν.

«Ἄβυσσος ἀκατάληπτος, ἀληθῶς, ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου», ἀναφέρει Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, ὁ κορυφαῖος, ἀσκητικὸς, θεολόγος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Παρόμοια δὲ ἐπαναλαμβάνουν καὶ σύγχρονοι ἐκπρόσωποι τῆς Φυσικῆς, θεωρουμένης ὡς τῆς πλέον «ἀκριβοῦς» ἐπιστήμης. Οὕτως ἀναφέρει ὁ P. Jordan, εἰς ἐκ τῶν διασῆμων ἐπιστημόνων, εἰς τὸν χῶρον τῆς πυρηνικῆς Φυσικῆς, τοῦ Αἰῶνος μας: «Βαδίζομεν ἐπάνω σ' ἓνα λεπτὸ στρώμα πάγου μιᾶς Λίμνης, μὲ ἀγνωστα τὰ βάθη τῆς κάτω ἀπ' αὐτό». Ὁ δὲ κορυφαῖος μαθηματικὸς καὶ ἀστροφυσικὸς James Jeans διαπιστώνει, μὲ κάποιαν ἀπογοήτευσιν, «ὅτι δὲν ἔχομεν προσεγγίσει, ἀκόμη, τὴν ὄντως πραγματικότητα» καὶ συνεχίζει: «Καὶ

διὰ νὰ ὀμλήσω μὲ τὴν γνωστὴν εἰκόνα τοῦ Πλάτωνος: εἴμεθα, ἀκόμη, ἐγκλεισμένοι εἰς τὸ σπήλαιόν μας, μὲ τὰ νῶτα μας ἐστραμμένα πρὸς τὸ φῶς, καὶ δυνάμεθα νὰ παρατηρῶμεν μόνον τὰς σκιὰς ἐπὶ τοῦ τοίχου».

Τὰ ἀνωτέρω ἀναγκάζουν ἡμᾶς εἰς πλεόν σοβαρὰν ἐνασχόλησιν μὲ τὸ *μυστήριον*, ποὺ περιβάλλει τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ζωὴν, καὶ νὰ μὴ κρίνομε τὸν κόσμον, πάντοτε, μὲ τὴν ἐπιφανειακὴν λογικὴν. Αὐτὸ εἶναι ἀκριβῶς καὶ τὸ ἠθικὸν μῆνυμα τῶν ποικίλων φαινομένων τοῦ Δαιμονισμοῦ καὶ τοῦ Παραλόγου. Ἡ ψυχρὰ *Λογικὴ* δὲν μᾶς ὠδήγησε πάντοτε εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὴν ὄντως πρόοδον. Ἀντιθέτως δέ, ὅπως μαρτυροῦν τὰ συμβαίνοντα, δι' αὐτῆς καὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς εἰς τὴν *Τεχνικὴν*, ὠργάνωσεν ἡ Ἀνθρωπότης, κατὰ τέλειον τρόπον, τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰς συνθήκας διὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἐξόντωσίν της καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ Πλανήτου. Ἡ *Λογικὴ* δὲν γνωρίζει αἴσθημα, συναίσθημα, θέλησιν, νοήματα καὶ προορισμὸν ζωῆς, ὁ δὲ χαρακτήρ τῆς *Τεχνικῆς* ἀποκαλύπτεται ὡς δαιμονικός, συνιστώσης ἐν εἶδος νεκροφιλίας, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ E. Fromm, ἥτοι ἀγάπης πρὸς τὸν νεκρὸν, τὴν μηχανὴν, ἢ ὅποια εἶναι ἀπλὸν μέσον καὶ κατέστη αὐτοσκοπός. Ἀντιστοιχίας πρὸς τὴν *Τεχνικὴν* παρουσιάζει, παραδόξως, καὶ ἡ *Μαγεία*, ἥτις ἀπεκλήθη ὡς ἡ μήτηρ τῆς συγχρόνου *Τεχνικῆς*. Καὶ δι' αὐτῆς, ὅπως καὶ διὰ τῆς *Τεχνικῆς*, ἐπιζητεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ *κύριος* τῶν φυσικῶν καὶ τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων τοῦ Πραγματικοῦ, νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Θεόν, ὅπως οἱ ἄνθρωποι τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, —μία ἐωσφορικὴ ἔπαρσις, ἀποκαλύπτουσα τὸ βάθος τοῦ Δαιμονικοῦ!

Ἐκ τῶν φαινομένων τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ καὶ τοῦ Παρανορμᾶλ διακρίνω καὶ ἀπαριθμῶ, ἐδῶ, τὰ ἀκόλουθα: Καὶ πρῶτον τὰς καλουμένας *Μυστηριακὰς* θρησκείας, αἱ ὁποῖαι εἶναι μείγμα θρησκευτικότητος καὶ μαγείας. Τὴν καταγωγὴν τῶν ἔλκουν αὐταὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων *Μυστηριακῶν* τελετουργιῶν, γνωστότεροι τῶν ὁποίων εἶναι τὰ Αἰγυπτιακά, τὰ Ὁρφικά, τὰ Ἐλευσίνια *Μυστήρια* κ.λπ. Τὸ αἶτημα τῶν *Μυστηριακῶν* τούτων θρησκείων εἶναι *λυτρωτικόν*. Αὐταὶ ὑπόσχονται εἰς τοὺς μυστούμενους σωτηρίαν, ἥτοι ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν δεινῶν τῆς παρουσίας ζωῆς καὶ τοῦ θα-

νάτου, καὶ ἀθανασίαν καὶ εὐδαιμονίαν εἰς τὴν μέλλουσαν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀντιμάχονται αὐταὶ τὴν γνησίαν θρησκευτικότητα.

Τὸ *τελετουργικόν* αὐτῶν περιλαμβάνει κυρίως δρώμενα. Συνήθως ἀναπαρίσταται ἐν αὐταῖς ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ μᾶς μυθικῆς θεότητος, —τοῦ Ἰσίριδος π.χ. εἰς τὰ Αἰγυπτιακά, τῆς Ἄραπαγῆς τῆς Περσεφόνης ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος εἰς τὰ Ἐλευσίνια *Μυστήρια* κ.λπ. —, καὶ καλεῖται ὁ μύστης νὰ συμμετάσχει εἰς τὸ πεπωμένον τοῦτο τῆς Θεότητος, διὰ νὰ δυνηθεῖ νὰ καταστῆ, οὕτω, κοινωνὸς καὶ αὐτὸς τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀθανάτου καὶ εὐδαιμόνος ζωῆς αὐτῆς. Εἰς τὰ δρώμενα δὲ τῶν *Μυστηρίων* τούτων περιλαμβάνονται, συνήθως, ὀργιαστικαὶ συνουσίαι καὶ μεῖξεις, καθὼς καὶ *θυσίαι* ζώων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνθρώπων, διὰ τῶν ὁποίων, ὄλων αὐτῶν, ἀναπαρίσταται τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναγεννήσεως εἰς τὴν νέαν ἑαυτοῦ ζωὴν. Λαμβάνουν δὲ χώραν αὐταὶ ἐν *κρυπτῷ* καὶ *παραβύστῳ*: δι' ἀποκλεισμοῦ ἐξ αὐτῶν παντὸς ἀμύητου καὶ δι' ἀρρήτου σιγῆς τῶν μεμνημένων, ἐξ οὗ καὶ μυστήρια: ἐκ τοῦ μ(ύειν), ἥτοι κλείειν στόμα, ὀφθαλμοὺς κ.λπ. Τυγχάνει δὲ γνωστόν, ὅτι καὶ οἱ *Χριστιανοὶ* τῶν πρώτων αἰώνων κατηγοροῦντο ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν ἐπὶ *ἀνθρωποφαγία*, διότι ἐπρέσβευον, ὅτι κοινωνοῦν Σώματος καὶ Αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν θεῖαν Εὐχαριστίαν.

Τὸ μέσον μεταλήψεως τῆς θείας Φύσεως ὑπὸ τοῦ μυστούμενου εἶναι ἡ *Μαγεία*. Δι' αὐτῆς, καὶ διὰ ποικίλων μαγικῶν τελετουργιῶν καὶ ἐξορκισμῶν, ἐπιτυγχάνει ὁ *Μυσταγωγὸς-Μάγος* νὰ γίνῃ *κύριος* τοῦ θεοῦ καὶ τῶν κοσμικῶν δυνάμεων καὶ πνευμάτων τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τῶν ὁποίων τὰς ἐπιδράσεις διοχετεύει, περαιτέρω, εἰς τὸν μυστούμενον: τὰς μὲν ἀρνητικὰς ἀποτρεπτικῶς, τὰς δὲ θετικὰς εὐεργετικῶς. Ἔτσι γίνεταί ὁ μυστούμενος μέτοχος θείας φύσεως καὶ ζωῆς, προγευόμενος τῆς μελλούσης ἀθανασίας καὶ εὐδαιμονίας, ἤδη, εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Ἐνῶ εἰς τὴν *γνησίαν* θρησκευτικότητα *κύριος* εἶναι ὁ Θεός, ὁ δὲ *Λειτουργὸς* καὶ ὁ πιστὸς τελοῦν ἐν ὑπακοῇ πρὸς τὸ θέλημα Αὐτοῦ, συμβαίνει, εἰς τὴν *Μαγείαν*, ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον: ὁ *Μάγος* εἶναι ὁ *κύριος*, ὁ δὲ Θεὸς ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὰς βουλὰς καὶ εἰς τὰς ἐντολὰς του. Πρόκειται δηλ., ἐδῶ, περὶ καθαρὰς Δαιμονολατρείας. (Συνεχίζεται)

Εικοσαέτηρος Ἀρχιερατεία Μητροπολίτου Πατρῶν Νικοδήμου Α' (1974-1994)

Μὲ τὸν ὡς ἄνω τίτλον ἐξεδόθη προσφάτως εἰς Πάτρας κομψὸς καὶ καλαίσθητος, ἐξ 182 σελίδων, τόμος μὲ πλούσιον φωτογραφικὸν ὕλικόν, εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζονται ἀδρομερῶς αἱ ἐπὶ μέρους ποιμαντικαὶ καὶ πνευματικαὶ δραστηριότητες τοῦ σεπτοῦ προκαθημένου τῆς Ἀποστολικῆς

Τοῦ κ. **Ἰωάννου Φ. Ἀθανασοπούλου**
Λυκείαρχου τοῦ Ἀρσακείου Πατρῶν

κῆς Ἐκκλησίας τοῦ πρωτοκλήτου Μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, σεβασμ. Μητροπολίτου κ. Νικοδήμου (Βαλληνδρᾶ), κατὰ τὸ εἰκοσαετὲς διάστημα τῆς θεοφιλοῦς ποιμαντορίας του εἰς τὴν Ἀχαϊκὴν Μητρόπολιν.

Πρόκειται περὶ συλλογικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον προφρόνως ἀνέλαβον κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ θεολόγοι τῶν Πατρῶν, πνευματικὰ τέκνα τοῦ Μητροπολίτου, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπιχειρεῖται μία σκιαγράφη τῆς πολυταλάντου προσωπικότητος αὐτοῦ, ὅπως διαγράφεται αὕτη μέσα ἀπὸ τοὺς εὐρυτάτους τομεῖς τῶν ποικίλων ἀρχιερατικῶν του δραστηριοτήτων, ἀποκαλυπτικῶν τοῦ ἐνθέου ζήλου καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸ ὑψηλὸν ἔργον τῆς ἐπισκοπικῆς του ἀποστολῆς καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Προσφέρεται δὲ ὁ τόμος εὐλαβῶς πρὸς τὸν πολὺν Ποιμενάρχην «ὡς λιτὴ ἀνθοδέσμη», «εἰς ἐνδειξιν υἱικῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως» τῶν πνευματικῶν του τέκνων καὶ εἰς ἀναγνώρισιν τῆς καλλικάρπου διακονίας του, κατὰ τὸ εἰκοσαετὲς διάστημα τῆς ἀρχιερατείας του εἰς τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Πατρῶν.

Ἡ θεματικὴ διάταξις καὶ ἀδρομερῆς σκιαγράφη τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὸν ἐν λόγῳ τόμον, γίνεται κατὰ τὴν ἀκόλουθον σειράν.

Μετὰ ἀπὸ σύντομον προλογικὸν σημείωμα τοῦ προέδρου τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, Γεν. Ἀρχιερατ. Ἐπιτρόπου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως π. Μιχαὴλ Καραμπατάκη, παρουσιάζεται, ἐν ἀρχῇ, τὸ πολὺπλευρον **συγγραφικὸν ἔργον** τοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν, ἀναφερόμενον εἰς ποικίλιαν ἐνδιαφερόντων θεμάτων καὶ μὲ προεκτά-

σεις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν, τὴν ἱστορικὴν, τὴν ἐθνικὴν καὶ τὴν σύγχρονον κοινωνικὴν ζωὴν. Ἀπὸ δὲ τὴν παρατιθεμένην «ἐργογραφίαν» τοῦ Ἱεράρχου καὶ τὴν ἐπιχειρουμένην ἀκολούθως εὐσύνοπτον ἀνάλυσιν τῶν ἐπιστημονικῶν του ἀνακοινώσεων εἰς Διεθνή ἢ Τοπικὰ ἐπιστημονικὰ Συνέδρια, καταφαίνεται ὅτι τὸ ὅλον συγγραφικὸν ἔργον του εἶναι ἐκτεταμένον εἰς ὄγκον καὶ βαρῦτητα, διακρινόμενον διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν σαφήνειαν, τὴν καλλιτέλειαν τοῦ λόγου, τὴν μεσότητά των ἐννοιῶν καὶ τὴν ὀρθὴν κρίσιν.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἀρχιμ. π. Νικόδημος Μπαρούσης ἀφηγεῖται, μὲ κομψότητα λόγου, προσωπικᾶς του ἀναμνήσεις **«ἀπὸ τὴν λειτουργικὴν προσφορὰν τοῦ Μητροπολίτου»**. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διακονία τοῦ ἀγίου Θυσιαστηρίου Του ὑπῆρξε καὶ παραμένει τὸ κύριον μέλημα τοῦ Σεβασμιωτάτου. Μοναδικὸς εἰς μεγαλοπρέπειαν καὶ κατάνυξιν τελετουργός, προσφέρει ἀκαταπαύστως τὴν σωτήριον θυσίαν, διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ καταλλαγὴν τοῦ ποιμνίου του. «Ἐπὶ εἴκοσι χρόνια λειτουργεῖ τόσο συχνά, ὅσον ἓνας ἀπλοῦς, καλὸς ἐφημέριος», γράφει χαρακτηριστικῶς ὁ π. Νικόδημος, διὸ καὶ αἱ ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὰς τελετουργίας του εἶναι πολλαὶ καὶ ἐντυπωσιακαί, ἐνῶ δὲν παραλείπει νὰ ὑπογραμμίσῃ τὴν ὑποδειγματικὴν τέλεσιν αὐτῶν καὶ κάθε εἶδους ἱεροπραξίας, ὅπως καὶ τὴν ἀδιαφιλονίκητον μέριμνάν του διὰ τὴν λειτουργικὴν ἀγωγὴν τοῦ ποιμνίου του.

Μὲ τὰς **Συνοδικὰς δραστηριότητας** τοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν Νικοδήμου καὶ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπροσωπήσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀσχολεῖται, μετὰ ταῦτα, ὁ ἀρχιμ. π. Χρῦσανθος Στελλᾶτος. Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ Μητροπολίτου μας εἰς τὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ὁρθοδόξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας — Αὐστραλίαν (1975), Κωνσταντινούπολιν (1991), Βαλκάνια καὶ Ρωσίαν (1992), Ρουμανίαν (1992), Ὁρμυλίαν Χαλκιδικῆς (1992), Κύπρον (1992) — συνδεδεμένα

«μὲ περιστάσεις ἰδιαίτερος ἱστορικῆς σημασίας», ἀπεδείχθησαν δραστηριότητες μεζονος ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς σημασίας. Κατ' ἔξοχὴν μάλιστα αἱ περιοδεῖαι του, ὡς ἀντιπροέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τῶν Βαλκανίων καὶ τὴν Ρωσίαν, εἰς κρισίμους στιγμὰς, ἀπετέλεσαν, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, σταθμὸν εἰς τὴν ὅλην ἀρχιερατικὴν του διακονίαν.

Βεβαίως ἡ Συνοδικὴ προσφορὰ καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν κρισίμων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἐκτίθεται ἐν πολλοῖς εἰς τὸν ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον: Μητροπολίτου Πατρῶν Νικοδήμου «Εἰσηγήσεις - Ὁμιλίες - Ἐκθέσεις, κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Ἀντιπροεδρίαν μου» 1991-1992. Ἀθῆναι 1993, ὅπου ἐδημοσιεύθησαν περισπούδαστα κείμενα, τὰ ὅποια ἔτυχον ἰδιαίτερας προσοχῆς καὶ ἐθεωρήθησαν ἐνδιαφέροντα καὶ κατατοπιστικά. Ἀναφερόμενοι ὅμως εἰς τὰς Συνοδικὰς δραστηριότητας τοῦ Ἀρχιερέως πρέπει ἰδιαίτερος νὰ ἐπισημάνωμεν τὴν ἀπὸ ὑψηλοτέρας σκοπιᾶς καὶ μακρὰν ἰδιοτελῶν ἐπιδιώξεων, ἰδεολογικῶν ἀποκλίσεων ἢ προσωπικῶν βλέψεων θεώρησιν καὶ τοποθέτησιν αὐτοῦ εἰς τὸ λεγόμενον «ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα» (δηλ. τῶν ἐκπτώτων γενομένων Μητροπολιτῶν), καθ' ἣν, ὡς μέλος εἰδικῆς ἐξονομασθείσης Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπέδειξεν, ὡς ποιμὴν ὀξυδερκῆς τῆς Ἐκκλησίας, «σολομωντεῖους λύσεις» τοῦ προβλήματος, γενομένας ὡς γνωστὸν ἀποδεκτὰς ὑπὸ τῶν συνενδιαφερομένων Ἱεραρχῶν (ἐνυπογράφως), ἀλλὰ μὴ κυρωθείσας ἐν τέλει ἐκ παρεμβληθέντων κωλυμάτων (βλ. τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας» δημοσίευσμά του, «Ἐκκλησία», ΞΘ' (1992) σσ. 55-56).

Ἀνεξαργτήτως ὅμως τοῦ ἀποτελέσματος ἢ θέσεως αὐτῆ τοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν ἀποδεικνύει τὴν εὐθυκρισίαν του εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν σοβαρῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, τὴν ψυχραιμίαν, τὴν πραότητα καὶ τὴν διορατικότητά του.

«**Συμβολαὶ εἰς τὴν κατάρτισιν εὐχολογίου 'περιστατικῶν' ἱεροτελεστιῶν**» εἶναι τὸ ἐπόμενον δημοσίευμα τὸ ὁποῖον ἐπεμελήθη ὁ ἀρχιμ. π. Ἱερόθεος Ζαχαρῆς. Διὰ τῶν δημοσιευομένων δέκα ἐπτὰ (17) «περιστατικῶν» εὐχῶν, τὰς ὁ-

ποίας κατὰ καιροὺς συνέταξεν ὁ Ἀρχιερεὺς, ἀποκαλύπτεται ὄντως μία ἄλλη «ἴσως ὄχι καὶ τόσον γνωστὴ πτυχὴ τῶν συγγραφικῶν ἐπιδόσεων αὐτοῦ. Αἱ πλείσται τῶν εὐχῶν τούτων εἶναι ἰσχυρὰς ἐμπνεύσεως, ἀκολουθοῦν τὸν παραδοσιακὸν τρόπον συντάξεως εὐχῶν, διακρίνονται διὰ τὸν θεολογικὸν πλοῦτον, τὸ ἔντονον λειτουργικὸν χρῶμα καὶ τὴν πνευματικότητά των. Εἶναι ἐμφανῆς ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέως νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εὐχὰς, αἱ ὅποια διατυπώνουν μὲ σαφήνειαν τὰ συγκεκριμένα εἰς ἐκάστην περίστασιν αἰτήματα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἢ κατάρτισις ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐνὸς πλήρους εὐχολογίου «περιστατικῶν» εὐχῶν καὶ ἱεροτελεστιῶν διὰ τὴν ὁμοίμορφον τάξιν εἰς τὰς ἱερουργίας καὶ χωρὶς παρεκκλίσεις ἢ ἀλλοιώσεις τῶν παραδεδομένων.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν Νικόδημος, διαθέτων ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια, συνέταξε κατὰ καιροὺς ἀσματικὰς ἀκολουθίας μὲ τὰς ὁποίας ἐπλούτισε τὸν ἀκένωτον ὑμνογραφικὸν θησαυρὸν τῆς Ἐκκλησίας. Κατάλογον τῶν ὑμνολογικῶν συνθέσεων αὐτοῦ, μὲ εὐσύνοπτον σχόλιον εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν, δημοσιεύει ὁ θεολόγος κ. Γ. Μαρόπουλος, καθὼς ἐπίσης μεμονωμένα Ἀπολυτίκια καὶ ἄλλου εἴδους τροπάρια, τὰ ὅποια ἐγράφησαν «πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐκτάκτων λατρευτικῶν κενῶν» καὶ ποὺ «παρέμενον ἄχρι τῆς σήμερον — τὰ περισσότερα — ἀπρόσιτα εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους λειτουργοὺς... καὶ εἰς τοὺς εὐλαβεῖς πιστοὺς». Ἀναντιρρήτως δὲ ὁ Μητροπολίτης ἡμῶν, διὰ τῆς ὅλης ὑμνογραφικῆς του παραγωγῆς, ὄχι μόνον προσθέτει νέον, ζωογόνον αἷμα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑμνογραφίαν, ἀλλ' ἀναδεικνύεται ταλαντοῦχος καὶ χαρισματικὸς ὑμνογράφος καὶ πολυγράφος συγγραφεὺς.

Ἄλλ' ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν δὲν εἶναι μόνον ταλαντοῦχος ὑμνογράφος. Διακρίνεται ἐπιπλέον διὰ τὴν μουσικὴν του παιδείαν καὶ τὴν καλλιφωνίαν, ἐπιδιδόμενος δὲ μετὰ ζήλου ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εἰς τὴν ψαλτικὴν βυζαντινὴν τέχνην κατέκτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ τὴν ἰκανότητα, ἢ μᾶλλον τὸ τάλαντον τῆς μελοποιίας. Πολλάκις, κατὰ τὰς χοροστασίας του, ψάλλει ὁ ἴδιος ἰδικὰς του μουσικὰς συνθέσεις καὶ ἀναδεικνύει διὰ τῆς καλλιφωνίας του τὸ ἀ-

νυπερβλητον κάλλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ τὸν καθόλου μυσταγωγικὸν χαρακτήρα τῶν τελετουργικῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν λαμπρῶν τούτων ἐπιδόσεων τοῦ ὁ θεολόγος - μουσικολόγος κ. Παναγ. Ἀδριόπουλος παρουσιάζει τὸν σεβασμ. Μητροπολίτην ὡς «Μελωδόν», γράφων μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι ὁ Μητροπολίτης Πατρῶν «συνεχίζοντας μιὰ παράδοση ποῦ ἤκμασε τὸν περασμένο κυρίως αἰῶνα στὴν Κωνσταντινούπολη, ἐμελοποίησε μεμονωμένους ὕμνους, ἢ καὶ μαθήματα ποῦ ἀνήκουν στὸ παπαδικὸ γένος ...κατὰ τὸ ὀκτάηχον σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐκθέτει μὲ διαφορετικὴ δομὴ κάθε φορὰ, ἔχοντας ἔτσι ἐξαντλήσει κάθε δυνατὸ τρόπο ὀκτάηχης σύνθεσης». Ἀκολουθῶς παραθέτει μουσικὰς συνθέσεις τοῦ Ἀρχιερέως, παλαιότερας καὶ νεωτέρας διὰ τῶν ὁποίων οὗτος «ἐκφράζοντας μὲ τὰ μέλη του ὅλες τὶς κινήσεις τοῦ πιστοῦ, ἀναδεικνύεται φωτισμένος ὑπερόπτης τῶν εἰωθότων, μετάρσιος γενόμενος τῷ πνεύματι».

Μετὰ ταῦτα δημοσιεύονται εἰς τὸν ἐν λόγῳ ἐόρτιον τόμον διὰ τὴν εἰκοσαέτηρον ἀρχιερατείαν τοῦ Μητροπολίτου συναφῆ πληροφορικὰ στατιστικὰ στοιχεῖα, διὰ τὴν εὐρυτέραν γνῶσιν καὶ ἀποτίμησιν αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν, ἤτοι πίνακες μὲ ὀνοματεπώνυμα καὶ ἡμερομηνίας χειροτονιῶν, ἀπονομῆς ὀφρικών καὶ χειροθεσιῶν, ὅπως ἐπίσης «ἐγκαινίων», «θυρανοικίῶν» ἱερῶν Ναῶν καὶ «καθιερώσεως» νέων ἁγίων Τραπεζῶν.

Ἐκ τῶν δημοσιευομένων πινάκων ἀποδεικνύεται περιτρώπως ὅτι ὁ σεβασμ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος, ἔχων ὡς συμβούλους τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐμπειρίαν του, τὴν διοικητικὴν του ἰκανότητα καὶ ἄλλας συναφεῖς ἀρετάς, ἐμερίμνησε ἐκ τῶν πρώτων διὰ τὴν ἀρτίαν ὀργάνωσιν τῆς ἱεραῆς Μητροπόλεως του ὑπὸ ἐκλεκτοῦ ἐπιτελείου συνεργατῶν. Εἶναι γνωστὸν εἰς Πάτρας ὅτι, ὅταν ἀνέλαβε τὴν διαποιίμανσιν τῆς Μητροπόλεως, εὗρε ἕνα μόνον ἱεροκήρυκα, διορισμένον ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ὡς καὶ εὐαριθμους κληρικοὺς ἐφημερίους, πτυχιούχους θεολογικῶν σχολῶν. Σήμερον ἀριθμοῦνται οἱ μὲν ἱεροκήρυκες εἰς δώδεκα (12), ἐνῶ οἱ θεολόγοι ἐφημέριοι ἔχουν ἀύξητῆ σημαντικῶς, ἀποπερατώσαντες τὰς θεολογικὰς τῶν σπουδῶν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τῆ παροτρύνσει καὶ ἀδείᾳ τοῦ

Μητροπολίτου. Ἄλλ' ὅπως ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν δημοσιευομένων πινάκων καὶ τὰ ὑπάρχοντα κενὰ ἐφημερίων τῆς Μητροπολιτικῆς του περιφερείας συνεπλήρωσε διὰ πτυχιούχων θεολογίας, ἀποφοίτων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, Κατωτέρων, Μέσων καὶ Ἀνωτέρων καὶ τῶν ἱερατικῶν Φροντιστηρίων, ἐνῶ ἱκανοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι στοιχειώδους μορφώσεως, χειροτονηθέντες δυνάμει εἰδικοῦ Νόμου, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν λειτουργικῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου. Καὶ ἐκ τούτων οἱ περισσότεροι, διὰ τῆς χειραγωγίας τοῦ Ἐπισκόπου, ἀνεδείχθησαν εὐσεβεῖς καὶ φιλόθεοι, «εἰδότες πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, σῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας» (Α' Τιμ. 3, 15) καὶ ἀπεδείχθησαν σχετικῶς ἄξια ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὰ ἔχουν ὁμως πληρότητα οἱ δημοσιευόμενοι εἰς τὸν Τόμον πίνακες καὶ διὰ τὰ εἶναι σχετικῶς ὀλοκληρωμένη ἢ εἰκόνα τῶν «πεπραγμένων», τ. ἔ. τῶν ποιμαντικῶν δραστηριοτήτων τοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν, παραθέτουμε συμπληρωματικῶς καὶ τὰς ἀκολουθοῦς «στατιστικὰς» εἰδήσεις, ἀναφερομένας εἰς τὴν ἴδρυσιν νέων ἐνοριῶν καὶ τὴν ἀνέγερσιν νέων ἱερῶν ναῶν εἰς Πάτρας.

Οὕτω: Ἀπὸ τῆς καταστάσεώς του ὡς Μητροπολίτου Πατρῶν καὶ μέχρι σήμερον ἰδρύθησαν αἱ ἀκόλουθοι νέαι ἐνορίαί: Ἁγίας Σοφίας Ἀνθουπόλεως, Ἁγίου Βασιλείου - Γλαύκου (Ζαρουχλείκα) Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου (αὐτόθι), Ἁγίου Ἐλευθερίου Πατρῶν, Ἁγίου Παύλου Πατρῶν, Ἁγίου Αἰμιλιανοῦ Πατρῶν, Κοιμήσεως Θεοτόκου Καστελλοκάμπου Πατρῶν, Γενεσ. Ἀγ. Ἰωάννου Προδρόμου Παραλίας Πατρῶν, Ὁσίου Ἰωάννου Ρώσου Καρπέτα Ἀχαΐας καὶ Ἁγίων Θεοδώρων Δεμενίκων Πατρῶν. Ὡσαύτως, κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον, ἀνηγέρθησαν καὶ οἱ ἀκόλουθοι νέοι ἱεροὶ ναοί:

Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου Πατρῶν, Ἁγίου Ἀθανασίου Πατρῶν, Ἁγίας Αἰκατερίνης Πατρῶν, Εἰσοδίων Θεοτόκου Πατρῶν, Ἁγίας Σοφίας Πατρῶν, Ἁγίου Λαζάρου Πατρῶν (νεκροταφειακός), Ἁγίου Ἐλευθερίου Πατρῶν, Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Γλαύκου, Κοιμήσεως Θεοτόκου Καστελλοκάμπου, Ζωοδόχου Πηγῆς Προαστίου Πατρῶν, Ἁγίου Αἰμιλιανοῦ Πατρῶν, Ἁγίου Θεράποντος Γεν. Νοσοκομείου «Ἀγ.

Ἄνδρέας» Πατρῶν, Παναγίας «ἠ Βοήθεια» Γεν. Νοσοκομείου Ρίου, Ἁγίου Στυλιανοῦ Πατρῶν, Ἁγίου Βασιλείου Βραχνεϊκῶν, Ἁγίας Βαρβάρας Βερναδεϊκῶν, Ζωοδόχου Πηγῆς Θέας, Γενεσ. Προδρόμου Παραλίας Πατρῶν, Ἁγίας Παρασκευῆς Πλατανίου Πατρῶν, Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐξω Ἀράξου, Ἁγίας Φωτεινῆς Ἀστερίου, Ἁγίου Κωνσταντίνου Κριθαρακίων, Τιμίου Σταυροῦ Κ. Ἀχαΐας, Ἁγίου Ἰωάννου Γομοστοῦ, Κοιμήσεως Θεοτόκου Λαμπιρίου, Ἁγίου Νικολάου Μητροπόλεως (οἰκισμού «Κόμι»), Ζωοδόχου Πηγῆς Πηγαδίων (Τζαΐλου) Ἀχαΐας, Ὁσίου Ἰωάννου Ρώσου Καρπέτα Ἀχαΐας, Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου καὶ Ἁγίου Ἀρτεμίου (Ἰ. Μ. Γηροκομείου), Ἁγίου Νεκταρίου (Ἰ. Μ. Ὀμπλοῦ), Ἁγίου Γερασίμου (Ἰ. Μ. Νοτενῶν), Τιμίου Σταυροῦ (Ἰ. Μ. Προφ. Ἡλιοῦ), Ἁγίου Νικοδήμου (Ἰ. Μ. «Μαρίτσης»), Ταξιαρχῶν Ν. Ἐρινεοῦ (νεκροταφειακός), Ἁγίου Θαλλελαίου Καμαρῶν, Ἁγίων Πατέρων Ἑγλυκάδος (ἐξωκκλήσιον), Ἁγίων Μυροφόρων Ἑγλυκάδος (ἐξωκκλήσιον), Ἁγίου Βλασίου (ἐξωκκλήσιον) καὶ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἑγλυκάδος (νεκροταφειακός).

Τέλος, ἄλλοι νεωστὶ ἀποπερατωθέντες ἱεροὶ ναοὶ μνημονεύονται εἰς τὴν στήλην τῶν Ἐγκαινίων, καθόσον ἢ οἰκοδόμησις τῶν ἡρξάτο ἐπὶ τοῦ προκατόχου του, ἢ δὲ ἀποπεράτωσις καὶ ὁ ἐγκαινισμὸς αὐτῶν ἐγένετο ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ.

Καὶ διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Τόμου, μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν «Πινάκων» μὲ τὰ πληροφοριακὰ στατιστικὰ στοιχεῖα, ἀκολουθεῖ ἡ δημοσίευσιν συγχαρητηρίων γραμμῶν Πατριαρχῶν καὶ Πρωθιεραρχῶν διὰ τὴν συμπλήρωσιν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου εἰκοσαετίας «ἐν τῇ διακυβερνήσει τῆς κατὰ Πάτρας Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας», τὰ ὅποια καὶ ἀποτελοῦν «τὴν ὠραιότεραν περγαμνὴν» τοῦ ἄγοντος τὴν ἐπέτειον τῆς εἰκοσαετίας σεβασμ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου.

Τέλος καὶ εἰς ἐπίμετρον τοῦ τόμου, παριγράφονται αἱ ἐκδηλώσεις αἱ ὅποια ἔγιναν εἰς Πάτρας διὰ τὴν ἐπέτειον, ὡς καὶ αἱ ὁμιλίες αἱ ὅποια ἐξεφωνήθησαν ὑπὸ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν, Σπάρτης κ. Εὐσταθίου τὴν 15ην Μαΐου 1994 εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου καὶ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονυσίου

εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος Πατρῶν, τὴν 22αν Μαΐου. Γίνεται ἀκόμη ἐκτενὴς περιγραφὴ τῆς μουσικοφιλολογικῆς ἐκδηλώσεως ποῦ ἐπραγματοποιήθη τὸ ἑσπέρας τῆς 1ης Ἰουνίου 1994 εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Μητροπολίτου καὶ δημοσιεύονται αἱ ὁμιλίες ποῦ ἐξεφωνήθησαν κατ' αὐτὴν ὑπὸ δύο ἐκλεκτῶν πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν, τοῦ κ. Ἰωάννου Φουντούλη καὶ τοῦ κ. Παναγ. Μπούμη. Κατακλείεται δὲ ὁ τόμος μὲ πλούσιον φωτογραφικὸν ὕλικὸν ἀναφερόμενον εἰς ποικίλας ἐκδηλώσεις καὶ πτυχὰς τῆς ζωῆς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου καὶ δὴ τῆς λειτουργικῆς.

Ἄν καὶ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πολὺν Ἱεράρχην δημοσιεύματα τοῦ τόμου, κατὰ τὴν προσωπικὴν μας ἄποψιν, δὲν ἐξαντλοῦν πλήρως τοὺς τομῆς τῆς εἰκοσαετοῦς ἐπισκοπικῆς του διακονίας ἐν Πάτραις οὔτε καλύπτουν τὴν γενικωτέραν προσφορὰν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν, παρὰ ταῦτα σκιαγραφοῦν ἀμυδρῶς τὴν εἰκόνα τῆς προσωπικότητός του, ὅπως τὴν ἔχει διαγράψει μέχρι τοῦδε μὲ τὴν σεμνὴν καὶ ἐνάρετον ζωὴν του, τὴν διαποτιζομένην ἀπὸ εὐχύμους δημιουργικοὺς καρποὺς καὶ ἀπὸ μίαν ἐργώδη δραστηριότητα, ἀποκαλυπτικὴν τῆς βιολογικῆς του ἀντοχῆς, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ θεωρηταί δικαίως ὡς εἷς ἐκ τῶν διακεκριμένων καὶ ἐπιφανῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀρχιμανδρίτου Χριστοφόρου Γ. Σταυροπούλου, **Η ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ - Μυστήριον Μυστηρίων.** Ἀθήνα 1994, σχῆμα 14Χ21 ἐκατ., σσ. 286.

Πρόκειται γιὰ μίαν ὀλοκληρωμένην ἐξέτασιν καὶ ἐκθεση τῆς ὀρθοδόξου ἀγιογραφικῆς καὶ πατερικῆς πίστεως σὲ σχέση μὲ τὸ Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας. Ὁ ἐμπειρὸς λειτουργὸς καὶ δόκιμος συγγραφεὺς σὲ δύο Μέρη καὶ ἔντεκα Κεφάλαια κάνει λόγο γιὰ κάθε πτυχὴ τῆς οὐσίας τοῦ Μυστηρίου, τῶν προϋποθέσεων τῆς συμμετοχῆς σ' αὐτὸ καὶ τῶν σωστικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς Μεταλήψεως. Τὸ βιβλίον, μὲ ἐλκυστικὸ ἐξώφυλλον καὶ 18 ὀλοσέλιδες ἐκτὸς κειμένου εἰκόνας σὲ τετραχρωμία, θὰ ἀποτελέσει ὠφέλιμον πνευματικὸν ἐντρυφήμα τῶν χριστιανῶν καὶ πολύτιμο βοήθημα τῶν κληρικῶν καὶ κηρῶν τοῦ θεοῦ λόγου.

Ο ΠΑΝΤΟΤΕ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑΣ ΠΡΟΣΔΕΧΟΜΕΝΟΣ

Μιά παράδοξη προσδοκία, προσμονή - άναμονή, παρουσιάζεται και περιγράφεται με συνταρακτικό τρόπο στο άνυπέρβλητο άρχαιοελληνικό δραματικό έργο του Αίσχύλου, Προμηθεύς Δεσμώτης.

Ἄνάμεσα σε άλλα θαυμάσια θέματα και

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΔΡΟΥΛΙΑ**, Καθηγητοῦ -
Εἰδικοῦ Ἐπιστήμονος τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας

γνωστές θεσπέσιες φράσεις, πού άναγράφονται σ' αυτό, άναφέρονται και τὰ άκόλουθα συγκλονιστικά:

ἌΟ Ἐρμής, προσεγγίζοντας τὸν Προμηθεά δέσμιο στὸν Καΰκασο, καθηλωμένο σ' ἕναν βράχο τῆς Σκυθίας, τὸν προσφωνεῖ με τὰ ἐξῆς συναρπαστικά και σημαντικά λόγια:

«*τοιούδε μόχθου τέρμα μήτι προσδόκα, πρὶν ἂν θεῶν τις διάδοχος τῶν σῶν πόνων φανῆ, θελήση τ' εἰς ἀναύγητον μολεῖν Ἄδην κνεφαῖα τ' ἀμφὶ Ταρτάρου βάθη*»¹. Τὸ ἐρμηνεύομε, σχολιάζοντάς το σχετικά: Τοῦ μόχθου σου αὐτοῦ, τοῦ κόπου σου μὴν προσδοκᾶς, μὴν περιμένεις τελειωμό, πρὶν κάποιος ἀπ' τοὺς θεοὺς ἐμφανισθεῖ ὡς διάδοχος τῶν δικῶν σου πόνων κι ἔτσι ἐκεῖνος θελήσει νὰ πάει στὸν ἀφώτεινο Ἄδη, στὰ σκοτεινὰ βάθη τοῦ Ταρτάρου. ἌΟ μόχθος σου, ὁ κόπος σου και πόνος σου, ἀπ' τὴν ποινή πού σου ἐπιβλήθηκε γιὰ τὴν προσπάθειά σου, ὑπονοεῖται, νὰ ἐκπολιτίσεις, νὰ ἐξανθρωπίσεις - ἀναγεννήσεις - ἀναδημιουργήσεις - ἀνακαινίσεις, ἀνθρωποποιώντας τοὺς ἀνθρώπους, ἀνυψώνοντάς τους δηλαδή ψυχοπνευματικοκοινωνικά, μὴν προσδοκᾶς νὰ τερματισθεῖ ποτέ, ἐκτὸς ἐὰν κάποτε, κάπου, κάποιος ἀπ' τοὺς θεοὺς θελήσει νὰ καταστεῖ διάδοχος τῶν δικῶν σου πόνων. Μὴν ἐλπίζεις ἐπομένως νὰ λυτρωθεῖς, ἂν ὁ ἀναμενόμενος - ὁ **προσδοκώμενος** δὲν ἔρθει στὸν ἀναύγητο Ἄδη (τί θαυμάσια ἢ εὐχη ἑλληνική λέξη ἀναύγητος, αὐτὸς δηλαδή πού δὲν ἔχει αὐγή, ἐπομένως εἶναι ἀφωτος, ἀφώτεινος, ἀφεγγής, ἀνήλιος και ὡς ἐκ τούτου ζοφερός - «ζοφώδης», κατασκότεινος)! Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ φανεῖ ἕνας ἄλλος, γιὰ νὰ ἀντικαταστήσει τὸν ἀνθρωπο, πού ἀγωνιᾶ και νὰ τὸν ἀναπληρώσει στὰ παθήματά του, ὥστε ἔτσι νὰ ἐπέλ-

θει ἢ «ἀπαλλαγὴ πημάτων»² = παθημάτων (ὅπως λέγεται σὲ ἄλλο στίχο τῆς ἴδιας τραγωδίας). Πρὸβλ. παρόμοια φράση τοῦ Αἰσχύλου στὴν τραγωδία Ἄγαμέμνων: «*αἰτῶ τῶν δ' ἀπαλλαγὴν πόνων*»³ (ζητῶ ἀπαλλαγὴ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς πόνους). Αὐτοὶ οἱ, ἀληθινὰ προφητικοί, λόγοι στὸν Προμηθεά ἀποτελοῦν ἕνα προμήνυμα ἢ προάγγελμα, κάποιο προανάκρουσμα, τῆς ἀπολύτρωσης τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου.

* * *

ἌΑναμένοντας ὁ ἀνθρωπος τὴν ἀπολύτρωσή του, ἐπερίμενε ἐπὶ αἰῶνες, μᾶλλον χιλιετίες, ἀκριβέστερα μυριάδες χρόνους, προσδοκώντας πάντοτε, τὴν ἔλευση τοῦ «Ἐλευθερωτῆ»⁴, Σωτήρα⁵ και Λυτρωτῆ⁶. Αὐτὴν τὴν ἀναμονὴν προσμαρτυρεῖ ἢ Παλαιὰ Διαθήκη (Γένεσις γ' 15), ὅπως ἐπακριβῶς ἐπιμαρτυρεῖ και ὁ Αἰσχύλος, ἐνῶ τὴν ἐπιβεβαιώνει ἢ Καινὴ Διαθήκη. Ἡ προσδοκία αὐτή, προσωπικά, μᾶς ὑπενθυμίζει ἕνα ἐρώτημα, πού ἔθεσε ὁ Πρόδρομος και Βαπτιστῆς Ἰωάννης στὸν Μεσσία⁷, ἐπερωτώντας Τον διὰ μέσου δύο Μαθητῶν του: «*σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;*»⁸. — Ἐσὺ εἶσαι ὁ ἐρχόμενος σ' ἐμᾶς, Ἐκεῖνος πού περιμένουμε νὰ ἔρθει ἢ ἄλλον θὰ ἀναμένουμε; Μήπως πρέπει νὰ προσδοκᾶμε λοιπὸν κάποιον ἄλλον γιὰ νὰ ἔρθει; Ἄσφαλῶς ἦταν «*Αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν*»⁹, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται στὸ πρῶτο βιβλίο τῆς Βίβλου, τὴ Γένεση πού προαναφέραμε.

Ἄς παραλληλίσουμε πάντως αὐτὰ με ἐκεῖνο πού θὰ καταγραφεῖ κατόπιν στὴν Καινὴ Διαθήκη συμπληρωματικά, ἀφοῦ εἶχε ἐπιτελεσθεῖ πλέον ἢ ἔλευση τοῦ Λυτρωτῆ: «*ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός*»¹⁰. Ὄταν τελικά δηλαδή συμπληρώθηκε ὁ καθορισμένος χρόνος, γιὰ νὰ ἐπιτελεσθεῖ τὸ ἔργο τὸ ἀπολυτρωτικό, ἀπέστειλε ὁ Θεὸς Πατέρας τὸν Υἱό Του, ὥστε νὰ ἐκπληρώσει τὸ ἔργο τῆς ἀποστολῆς πρὸς ἀπολύτρωση τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως εἶχε προαγγελθεῖ μετὰ τὴν πτώση τῶν Πρωτοπλάστων και εἶχε ἐπίσης προσόμοια ἀναγγελθεῖ στὸν Προμηθεά. Πρὸβλ. παρόμοια λεγόμενα στὴν Ὀδύσεια «*Θεὸς ἦλθεν οὐρανόθεν καταβάς*»¹¹ και στὴν προφητεία Ἡσαΐου «*Ἰδοὺ ἢ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, και τέξεται υἱόν, και καλέσει*

τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ»¹². Πρβλ. πάλι στὸν Προμηθέα λεγόμενο «πῶς εἶπας; ἢ ἴμος παῖς σ' ἀπαλλάξει κακῶν;»¹³. «Πῶς εἶπες; Ἀλήθεια, παιδί δικό μου θὰ σὲ ἀπαλλάξει ἀπὸ τὶς κακοπάθειες;», ρωτᾷ ἡ Ἰὼ¹⁴ τὸν Προμηθέα.

Ἄραγε, γιατί ὁ Θεῖος Λόγος ἐνανθρώπησε, ἔγινε δηλαδή ἄνθρωπος - «Υἱὸς ἀνθρώπου»¹⁵, «ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»^{15α}; Μὰ γιατί ἄλλο, παρὰ γιὰ νὰ ἀπελευθερώσει ἀπολυτρῶνοντας¹⁶ ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ «πήματα» = παθήματα, τὰ πάθη καὶ ἐπομένως τὶς ἐπιπτώσεις τους, ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς δυστυχίας, κατὰ κυριολεξία τοῦ κακοῦ, τῆς ἄρνησης τοῦ ἀγαθοῦ, τῆς ἁμαρτίας = ἀποτυχίας, τοῦ λάθους μας¹⁷! Ὁ προσδοκώμενος Λυτρωτῆς ἦλθε στὴ γῆ γιὰ τὴν καταλλαγὴ τελικὰ - τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου, ἀκριβέστερα τὴν ἀποκατάσταση ἀγαθῶν σχέσεων ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ μέσῳ τοῦ Θεανθρώπου, ὅπως καὶ τοῦ ἀνθρώπου μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους - τοὺς συνανθρώπους. Ἄναφέρουμε τὰ ἀνάλογα παύλεια λόγια, ποὺ ἀναγράφονται στὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολή: «Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ»¹⁸. (Συνεχίζεται)

1. **Αἰσχύλου**, Προμηθεὺς Δεσμώτης 1026-1029. Ἡ λέξις Ἰαῖδος ἢ Ἰαῖς καὶ Ἰαῖς προέρχεται ἀπὸ τὸ στερεοτικὸ α+ι-δεῖν, τοῦ ῥήματος ὄρω (ἀδρ. εἶδον ἐκ τοῦ ἔφιδον, προστακτικὴ ἰδέ) καὶ ὑποδηλώνει αὐτὸ ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ δοῦμε, δηλαδή ἐκεῖνο τὸ ὅποιο δὲν ἔχει «εἶδος» - μορφή. Ὄντας ἄμορφο λοιπὸν, παραμένει ἐπομένως ἄγνωστο. Βλ. καὶ πρβλ. **Ἰωάν. Σταματάκου**, Λεξικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης, Ἀθήνα 1972, σ. 27. — **Ζαφ. Γαβαλά**, Ἀνώμαλα Ῥήματα τῆς ἀπικτῆς πεζῆς διαλέκτου, ἔκδ. 5η, Ἀθήνα 1929, σ. 122. — **Τάρταρος**, τόπος σκοτεινός, στὰ ἔγκατα τῆς γῆς, φυλακὴ - τόπος τιμωρίας τῶν ἐγκληματιῶν. Βλ. **Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία** (ἐφεξῆς θὰ σημειώνεται ὡς συντομογραφία Θ.Η.Ε.), τόμ. 11ος, στ. 687. — Πρβλ. **Ἰωάν. Δρούλια**, Ἄνθρωπος, συνάνθρωπος καὶ ὁ Θεάνθρωπος, τριμερεῖς σχέσεις, Ἀθήνα 1991, σ. 8.

2. **Αἰσχύλου**, Προμηθεὺς Δεσμώτης 754.

3. **Αἰσχύλου**, Ἀγαμέμνων 1, πρβλ. 20.

4. Πρβλ. «τὸν ἐλευθερωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν» Ἀπολυτικὸν τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου, ἤχου α'. — Πρβλ. «Ἐξ ὕψους κατήλθε ὁ εὐσπλαγχνος... ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃς τῶν παθῶν» Ἀπολυτικὸν ἀναστάσιμον, ἤχου πλαγ. δ'. — Πρβλ. «δοῦλους ἡμᾶς ἐχθροῦ καὶ ἁμαρτίας ἡλευθέρωσας, Χριστέ» **Κοσμά Μελωδοῦ**, Κανὼν Χριστουγέννων, ὠδή ε', τροπάριον 1ο, ἤχου α'. — Πρβλ. «νῦν ἡλευθέρωμαι» 1ο ἰδιόμελον στιχηρόν, ἤχου α', Ἐσπερινοῦ Ὑπαπαντῆς.

5. Πρβλ. «ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος» Λουκ. β' 11. — Πρβλ. «Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἐξ ὕψους ὁ Σωτήρ ἡμῶν» Ἐξαποστειλάριον ἑορτῆς Χριστουγέν-

νων. — «ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ» Τίτ. α' 4. — «Ὁ Θεὸς ὁ σωτήρ μου» ψαλμ. 26,9. — «τὸν Θεὸν τὸν σωτήρα σου» Ἡσαΐας ιζ' 10.

6. Πρβλ. «ὁ Θεός... **λυτρωτὴν ἀπέστειλεν**» Πράξ. Ἀποστ. ζ' 35. — Πρβλ. «ποιητὰ μου, **λυτρωτὰ μου**» **Συμεὼν τοῦ νέου Θεολόγου**, Εὐχή ζ', Ἀκολουθίας τῆς Θ. Μεταλήψεως. — Πρβλ. «ὁ ποιήσας σε... ὁ πλάσας σε... μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρώσαμην σε» Ἡσαΐας μγ' 1.

7. Πρβλ. «εὐρήκαμεν τὸν **Μεσσίαν**» Ἰωάν. α' 42. — «οἶδα ὅτι **Μεσσίας ἐρχεται**» Ἰωάν. δ' 25. — Ἡ λέξις **Μεσσίας** προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐβραϊκὴν **Masiah**, μετοχὴ τοῦ ῥήματος mish (= χρίω) καὶ σημαίνει χριστός, ἀρχηγὸς σταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ νὰ διευθύνει τὸν λαὸ Του, ἀσκώντας λοιπὸν λειτουργημὰ θερησκευτικοκοινωνικὰ. Οἱ Ο' τὴν μεταφράζουν μὲ τὸ «χριστός» = «κεχρισμένος». Τὸ ὄνομα **Χριστός** ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ «βασιλεὺς» (τῶν Ἰουδαίων). Βλ. Χριστὸς Ἰησοῦς, Εἰσαγωγικά, Θ.Η.Ε. τόμ. 12ος, στ. 195-198.

8. Ματθ. ια' 3.

9. Γένεσις μθ' 10. — Πρβλ. «Ἰδοὺ ἡ προσδοκία τοῦ Ἰσραὴλ ἐπέστη» 1ος αἶνος Κυριακῆς πρὸ τῶν Φώτων, («εἰ συμπέση τῆ 5ῃ Ἰανουαρίου»).

10. Γαλ. δ' 4-6.

11. **Ὀμήρου**, Ὀδύσσεια ζ' 280-281. — Πρβλ. «ἦλθε... σφ' ἀνάνθη... ἦλθε... σφ' ἀνάνθη» **Ὀμήρου**, Ἰλιάς 1 Α 194-195, 207-208. — Πρβλ. «Κοινὸς ἦκειν θεόθεν ἀρομοστῆς καὶ διαλλακτῆς τῶν δλων» **Πλουτάρχου**, Ἠθικά 2, 329 Β (Περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ Ἀρετῆς Α' 6).

12. Ἡσαΐας, ζ' 14.

13. **Αἰσχύλου**, Προμηθεὺς Δεσμώτης 773.

14. Ἡ Ἰὼ κατέστη ἐρωμένη τοῦ Δία. Ἀπὸ ζηλοτυπία, ἡ Ἥρα τὴν μεταμόρφωσε σὲ ἀγελάδα καὶ ἀργότερα ἐξάπέστειλε σ' αὐτὴν τρομερὸ ἔντομο - «οἰστρον», ποὺ τὴν κατεδίωκε διαρκῶς. Στὴν ἀλλοφροσύνη τῆς Ἡὼ διέσχισε τὸ πέλαγος, τὸ ὅποιο ἀπὸ τὸ ὄνομά της προσέλαβε τὴν ὀνομασία Ἴονιον πέλαγος καὶ στὴ συνέχεια τὸ στενὸ τῆς θάλασσας στὸ Βυζάντιο, ποὺ ἔτσι ὀνομάσθηκε Βόσπορος (βόος πόρος). Βλ. **Jean Richepin**, Ἑλληνικὴ Μυθολογία, μετάφρ. Ν. Τετενέ, τόμ. Α', Ἀθήνα 1953, σ. 58, βλ. καὶ τόμ. Β', σσ. 429-431.

15. καὶ 15α. Πρβλ. «ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς ἀνθρώπου γίνεταί» 3ο ἀπόστιχον ἰδιόμελον, ἤχου πλαγ. δ', Ἐσπερινοῦ Συνάξεως Θεοτόκου (26 Δεκεμβρίου). — «Θεὸς ἄνθρωπος γίνεταί» 1ο ἀπόστιχον ἰδιόμελον, ἤχου πλαγ. δ', τοῦ ἰδίου Ἐσπερινοῦ.

16. Πρβλ. «ἔρχει χαρίσασθαι τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ζωὴν καὶ λύτρωσιν» 2ο ἀπόστιχον προσόμιον, Ἐσπερινοῦ Κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. — Πρβλ. «δοῦλους ἡμᾶς ἐχθροῦ καὶ ἁμαρτίας ἡλευθέρωσας, Χριστέ» **Κοσμά ποιητοῦ**, Κανὼν Χριστουγέννων, ὠδή ε', τροπάριον 1ο, ἤχου α'. — Γιὰ τὸν ἔξοχο αὐτὸν ὕμνογράφο, υἱοθετημένο ἀπὸ τὸν πατέρα τὸν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐπονομαζόμενον ποιητῆ, μοναχό, μελωδὸ ἢ Μαΐουμᾶ, δηλαδή ἐπίσκοπο τῆς πόλεως Μαΐουμᾶ, βλ. **Παν. Χρήστου**, Κοσμάς ὁ Μελωδός, Θ.Η.Ε. τόμ. 7ος, στ. 884-887.

17. Ἡ λέξις **ἁμαρτία** σημαίνει ἀμέλεια, ἀπώλεια, ἀποτυχία, ἀποτυχία, στέρξη ἢ λησιμονία καὶ λάθος, σφάλμα. Βλ. ἁμαρτάνω σὲ **Ἰωάν. Σταματάκου**, μνημ. Λεξικόν, σσ. 71, 72. — Πρβλ. ἔννοια ἀντίστοιχης ἐβραϊκῆς λέξης ἁματταῖ (= σκοπὸς, σημεῖο σκόπευσης) σὲ **Παναγ. Σιμωνῆ**, Αἱ ἀμετάφραστοι λέξεις ἐν τῷ κεμένῳ τῶν Ο', Θεσσαλονίκης 1969, σ. 24. — Γιὰ τὴν Γνωσιολογία καὶ Ὀντολογία τοῦ κακοῦ ὡς ἄρνησης τοῦ ἀγαθοῦ βλ. **Ἰ. Δρούλια**, Βιβλικὰ γραμματολογικὰ καὶ ἐρμηνευτικὰ ζητήματα καὶ χριστιανικὰ λατρευτικὰ θέματα. Ἀρσάκειος Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία (Πολυγρῶφ. Σημειώσεις) 1986-1987, σσ. 13-16, 69-71, ὅπου καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

18. Ἐφεσ. β' 12-17.

Χριστουγέννων Χρόνος, Τόπος, Προφητεία

Τὸ μέγιστον γεγονός τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας, μετὰ τὴν Δημιουργίαν τοῦ Κόσμου, εἶναι ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (ὀνομαζομένη καὶ Χριστούγεννα) ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, τῷ 753, ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, ἐπὶ Αὐτοκράτορος αὐτῆς Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου Καίσαρος, ἐπὶ βασιλείᾳ τῆς Ἰουδαίας Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου (τοῦ Βρεφοκτόνου).

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (6-67), ὅστις ἐρμη-

Τοῦ πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου,
Ἱεροκήρυκος

νεύει τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, μετὰ τὸ φῶς τῆς Ἀποκαλύψεως τῆς Καινῆς Διαθήκης, βεβαιῶν τὸ ἱστορικὸν γεγονός τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ, διακηρύττει, ὅτι, κατ' αὐτὴν «Θεός, ἐφανερώθη, ἐν σαρκί»¹, γεγονός, ὅπερ ὁ Θεὸς «προεπηγγέλατο διὰ τῶν Προφητῶν Αὐτοῦ»², «περὶ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, τοῦ γενομένου, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ σάρκα»³, ὃν «ἐξάπεστειλεν ὁ Θεός, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου»⁴, καὶ «ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν»⁵, «παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι»⁶ καὶ «ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν»⁷, Χριστὸν ΜΕΣΙΤΗΝ»⁸.

Εἶναι ἀξιοπρόσεκτον, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία, καθὼς ἐπεσήμανε τὸν οἶκον τῆς Παρθένου, ἐν Ναζαρέτ, ἐπεσήμανε καὶ τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐπ' αὐτῶν, ἐν ἀρχαῖς τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ἡ Μήτηρ τοῦ Μ. Κων/νου, Ἁγία Ἐλένη ἵδρυσεν ἀντιστοιχῶς Ναοὺς⁹.

1. Χρόνος. Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἐγνώριζε καὶ τὴν ὥραν τῆς Συλλήψεως τοῦ Θεοῦ Λόγου Μεσσίου Χριστοῦ, καθὼς καὶ ἐκείνην τῆς Γεννήσεως Αὐτοῦ, κατ' εἰδήσεις γνωστὰς εἰς τὸν Μ. Ἀθανάσιον (293- 373): Ἐξηγῶν οὗτος τὸ Ψαλμικὸν «ἐξόδους πρωίας καὶ ἐσπέρας τέρψεις»

(Ψ. 64,9) ἐφαρμόζει αὐτὸ εἰς τὰς δύο Γεννήσεις τοῦ Θεοῦ Λόγου Χριστοῦ, τὴν προαιώνιον ἐκ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ τὴν, ἐν χρόνῳ, ἐκ τῆς Παρθένου Μητρός: «Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δύο ἔξοδοι, ἤγουν πρόοδοι· ἡ μὲν πρωίας, πρὸ πάντων τῶν αἰῶνων, ἐκ Πατρὸς γενομένη... ἡ δὲ ἐσπέρας, ἡ ἐκ Παρθένου»¹⁰. Οὕτω, διασώζει παράδοσιν ἀρχαίαν, ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὅτι, διαρκούσης τῆς νυκτός, ἔλαβε χώραν ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ¹¹ ἔλαβε χώραν τὴν τρίτην περίπου μεταμεσονύκτιον, πρὶν ἀυγάση ἡ 25ῃ Δεκεμβρίου, ἐν τῷ Θεοδέγμονι Σπηλαίῳ τῆς Βηθλεέμ: «νῦξ δὲ ἦν, ὅτε ἐξήλθεν, ἀπὸ τῆς γαστροῦς»¹². Ἐνῶ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Παρθένου Μαρίας (ἕξ μῆνας μετὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τοῦ Ζαχαρίου¹³, ἐν Ναζαρέτ (25 Μαρτίου), ἐγένετο, ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας, ἦτοι, περὶ τὴν δωδεκάτην μεσημβρινήν: «Οὐκ ἦν δὲ τότε νῦξ· οὐ γὰρ εἴρηται»¹⁴.

2. Τόπος: Τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, ὅπου ἡ Θεόνυμφος Μαρία ἔτεκε τὸν ἑαυτῆς υἱόν, τὸν Ἐμμανουήλ, ἦτο γνωστὸν, πρὸ τῆς λήξεως τοῦ πρώτου, μετὰ Χριστόν, αἰῶνος, εἰς τὸν, ἐπιχώριον, Ἁγιον Φιλόσοφον καὶ Μάρτυρα Ἰουστίνον (100-165): «Ἐν σπηλαίῳ τινί, σύνεγγυς τῆς κώμης κατέλυσε καί... ἐτετόκει ἡ Μαρία τὸν Χριστόν»¹⁵.

Ἐγνώριζε τοῦτο τὸ πανάγιον Σπήλαιον καὶ τὴν, ἐν αὐτῷ, Θεοδέγμονα φάτνην καὶ ὁ Ὁριγένης (185-254), ἔνθα τὸ Θεῖον Βρέφος ἐσπαργανώθη¹⁶. Καὶ ἐπὶ τοῦ, κατὰ παράδοσιν, γνωστοῦ τόπου, ἡ Ἁγία Ἐλένη τὸ πρῶτον (326) καὶ ὁ Ἰουστινιανός, ὕστερον, ἀνήγειραν τό, μέχρι σήμερον, σωζόμενον ἀριστουργηματικὸν ἀρχιτεκτόνημα.

3. Τὸ Μυστήριον τῶν Χριστουγέννων. Ἡ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, κατὰ σάρκα, Γέννησις τοῦ

1. Α' Τιμ. 3,16.

2. Ρωμ. 1,2.

3. Ρωμ. 1,3.

4. Γαλ. 4,4.

5. Ρωμ. 8,32.

6. Β' Θεσσ. 2,16.

7. Πράξ. 7,35. Ματθ. 16, 16-18.

8. Α' Τιμ. 2,5. Ἐβρ. 8,6. 9,15. 12,24.

9. F. Cabrol, Annonciation (Fête de l' Annonce) Dictionnaire d' Archéologie Chrétienne et de Liturgie, Paris (1924) σ. 2241-2255).

10. Τεμάχ. Μ. Ἀθανασίου, PG 27,580A.

11. Β. Στεφανίδης, Ἐκκλ. Ἱστορ., Ἀθήναι, 1948, σ. 287.

12. Μ. Ἀθανάσι. Κατ' Ἀρειαν. Δ' 27-28.

13. Λουκ. 1, 26-27.

14. Μ. Ἀθανάσι. Κατ' Ἀρειαν. Δ' 28. Παράβαλε Ἱ. Φουντούλη «Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου», ἐν ΘΗΕ τ. 5 στ. 980-982, μετὰ τὴν σημείωσιν, ὅτι πιθανώτατα αἱ δύο αὐταί ἐορταί, ὡς καὶ ἐκείνη τῆς Κυριακῆς, τοῦ Πάθους καὶ τῆς Ἀναστάσεως, ἤγοντο ὑποτυπωδῶς, ἀνέκαθεν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δὴ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ.

15. Διάλογος 78,5 PG 6,6570.

16. Κατὰ Κέλσ. 1,55 PG 11,756A.

προαιωνίου Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ ἀπειροῦ Θεοῦ, ὡς ἐννεαμηνιαίου ἀνθρωπίνου νεογνοῦ, ἄρρενος παιδίου, ἐκ Παρθένου - γυναικὸς¹⁷, ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν Ἀπ. Παῦλον, τὸ μέγα «Μυστήριον» τῆς χριστιανικῆς εὐσεβείας¹⁸, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Πίστεως, «Μυστήριον χρόνοις αἰωνίοις σεσηγημένον, φανερωθὲν δὲ νῦν, ἐν ταῖς προφητικαῖς φωναῖς καὶ τῇ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιφανείᾳ»¹⁹. Τὸ Μυστήριον τῆς Σαρκώσεως καὶ Ἐνανθρωπήσεως, ἐκ τῆς Θεοτόκου Παρθένου Μαρίας, τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Ἀπειροῦ Θεοῦ κορυφούται, ἐν τῇ δογματικῇ θεωρήσει, ὅτι, μολονότι, ὁ Εἷς τῆς Τριάδος, καθαρὸν καὶ ἀπόλυτον ὦν πνεῦμα, ἄυλον καὶ ἀσώματον, συγκαταβάς, προσέλαβεν, ὅπερ οὐκ εἶχεν, ἀνθρώπινον, ἀδαμιαῖον σῶμα καὶ ὁ τέλειος Θεὸς ἐγένετο καὶ τέλειος ἄνθρωπος, φανερωθεὶς, ὡς Θεάνθρωπος, οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ συμβασιλεύῃ τῷ Θρόνῳ τῆς Παντοκρατορικῆς Τριάδος, εἴτε κατέβαινε καὶ συνελαμβάνετο, ἐν τῇ θεοσκιᾷ γαστρὶ τῆς, θεολέκτου Κόρης, Μαριὰμ καὶ ἐκκοφορεῖτο, ἐννεάμηνον ὄλον, καὶ ἐσαρκουῖτο, καὶ ἐνηνθρώπει, καὶ ἀπετίκτετο, καὶ ἐσπαργανούτο καὶ ἀνεκλίνετο, ἐν τῇ φάτνῃ²⁰, «ἀλλ' οὐδέποτε τῷ Θρόνῳ ἢ Τριάδι ἐνέλειψε (= οὐδέποτε ἔμειναν δύο τῆς Ἁγίας Τριάδος τὰ πρόσωπα, ἐπὶ τοῦ Θεϊκοῦ Θρόνου τοῦ, ἐκ τῆς καταβάσεως καὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, συμβασιλεύοντος, ἐπὶ τοῦ χερουβικοῦ Θρόνου, μετὰ τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ τοῦ συναϊδίου Πνεύματος, καὶ καθ' ὅλην τὴν κένωσιν τῆς Θείας Οἰκονομίας²¹. Τό, ἐν τῷ εὐλογημένῳ Σπηλαίῳ καὶ τῇ Θεοδέγμονι φάτνῃ τῆς Βηθλεέμ, ἀποκαλυπτόμενον ξένον καὶ παράδοξον Μυστήριον ἐστίν, «ἢ ἐκ τῆς ἀειπαρθένου (ἀειπαρθένου) Μαρίας, ἐν σαρκί, Θεανδρική Θεοφάνεια, τοῦ μὲν Πατρὸς βουληθέντος, τοῦ δὲ Υἱοῦ σαρκωθέντος, τοῦ δὲ Πνεύματος συνεργήσαντος»²², «ἢ Θεοφάνεια τοῦ Ἐνὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος»²³, ἢ «Ἐλευσις»,

«ἢ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ»²⁴, «ἢ Ἑορτὴ τῶν γενεθλίων τοῦ Σωτῆρος»²⁵.

4. Διὰ τί ὁ Θεὸς ἐγένετο ἄνθρωπος: Ἐπὶ αἰῶνας, ἐπιμόνος, οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ, αἱ θεόπνευστοι Ποιηταὶ καὶ Φιλόσοφοι τῶν ἐθνικῶν καὶ αἱ Σίβυλλαι προκατήγγελλον, ὅτι ἔρχεται ὁ Θεοεπάγγελτος²⁶ καὶ προσδοκώμενος, παρὰ πάντων τῶν ἐθνῶν, Λυτρωτὴς καὶ Σωτὴρ Θεῖος Μεσσίας²⁷, ὅστις «Ἀληθινὸς Θεὸς ἐστίν, ἅγιος, καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι αὐτὸν ἄνθρωπον, καὶ μετὰ τὸ γενέσθαι, Μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπον Ἰησοῦν Χριστόν»²⁸. Ἡ ἄμεσος προσδοκία τοῦ Λυτρωτοῦ Μεσσίου Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐνεῖχε καὶ τὴν προσδοκίαν τῆς θεοεπαγγέλτου καὶ προπεφητευμένης πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως θεολέκτου Κόρης²⁹, ἣς θὰ συνελάμβανε τὸν κατερχόμενον Θεὸν Λόγον, καὶ κκοφορούσα, θὰ ἐσάρκωνε Αὐτόν, μητρικῶς, ἀναδεικνυομένη Θεογεννήτρια καὶ Θεοτόκος καὶ Θεομήτωρ, καὶ τὴν ὁποῖαν ἅπαντες οἱ θεοφῶντοι ἄνθρωποι ἀνέμενον, «τὴν σωτηρίαν, δι' αὐτῆς, ἀπεκδεχόμενοι»³⁰: «Ἐγένετο ἄνθρωπος, λοιπόν, ὁ Ἀληθινὸς Θεός, ὁ ἐκ τῆς προκατηγγεμένης Παρθένου Μαρίας τεχθεὶς, Θεάνθρωπος Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ἵνα χαρίσῃ εἰς τοὺς πλανωμένους ἀνθρώπους τὴν ἀσφαλῆ Θεογνωσίαν καὶ τὴν βεβαίαν Σωτηρίαν, ἣς προϋπόθεσις ἡ Θεογνωσία: «Ἡ Σωτηρία τῆς λογικῆς φύσεως, ἢ γνῶσις ἐστίν ἡ τοῦ Θεοῦ»³¹. Τό, ἐπὶ τῆς Θεοδέγμονος Φάτνης τοῦ ἀξιῦμνῆτου Σπηλαίου τῆς Βηθλεέμ, κείμενον, ἐσπαργανωμένον Θεῖον Βρέφος τῆς Θεοτόκου, μετὰ τῶν Ποιμένων καὶ τῶν Μάγων³² προσκυνούμενον λατρευτικῶς, ὡς «τὸν Θεὸν ἡμῶν τὸν Σωτῆρα, εἰς τε τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον»³³, εὐλαβῶς, καὶ μέθ' υἱκῆς φιλοστοργίας, μεγαλύνοντες καὶ τὴν, παρὰ τὴν τρισαγίαν Φάτνην, ἀκτινοβολοῦσαν τὴν θεομητορικὴν αἴγλην, ἀειπάρθενον Μητέρα τοῦ Ἐμμανουὴλ, θερμῶς μεσιτεύουσαν, διὰ τὴν εἰρήνην τῶν πιστευόντων καὶ τιμώντων, μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ...

17. Γέν. 3,15. Ἠσ. 7,14. Βαρούχ 3, 36-38. Γαλ. 4,4. Ματθ. 1, 16-21.

18. Α' Τιμ. 3,16.

19. Ὁριγένης, Κατὰ Κέλσ. 2,4 PG 11, 801D.

20. Ματθ. 1,25. 2,1. Λουκ. 2, 7-20.

21. Φίλιπ. 2, 6-10. Πρόκλ. ΚΠόλ., Λόγ. 5,2 PG 65,717C. Θεοδώρητος Κύρου, Εἰς τὸν Ἰωήλ 2,30 PG 81,1643 καὶ Ἐλλην. Παθημ. Θεραπ. 8 PG 83,1008.

22. Καισάριος Ναζιανζηνός (ἀδελφὸς Γρηγ. Θεολ.), Διάλ. 167 PG 38,1129.

23. Μεθόδιος († 311), Εἰς τὸν Συμ. καὶ τὴν Ἄνναν, 2, PG 18,352C.

24. Χρυσόστομος, PG 48,748.

25. Πρόκλος ΚΠόλεως, PG 65,757C.

26. Γέν. 3, 13-16.

27. Γέν. 49,10. Εὐσέβιος, Εὐαγγελ. Προπαρασκ. 1,2 PG 21,29B.

28. Μ. Ἀθανάσιος, PG 26,1024.

29. Γέν. 3,15. Ἠσ. 7,14. Γαλ. 4,4. Παροιμ. 30,29. Βαρούχ, 3, 36-38.

30. Ἰωάννης Εὐβοίας PG 96,1476C. Ταράσιος ΚΠόλεως PG 98,1500B.

31. Ὁριγένης, εἰς Ψ. 53, 3 PG 12,1401.

32. Λουκ. 2, 8-20. Ματθ. 2, 1-12.

33. Κλήμης Ἀλεξ., Στρομ. 4,20 PG 8,1337C.

Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΓΙ' ΑΥΤΗΝ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Βάσει μαρτυριών του ίδιου στις Έπιστολές του

Ο Άγιος Βασίλειος ο Μέγας, Έπίσκοπος τής Καισαρείας τής Καππαδοκίας, ύπῆρξε ἐπιφανής και κορυφαία χριστιανική μορφή του Δ' μ.Χ. αἰώνος, Ἡ τεράστια και πολυσχιδής χριστιανική δράση του, σὲ δύσκολους γιὰ τὴν Ἐκκλησία καιρούς, ύπῆρξε εὐεργετικώτατη και καθοριστική γιὰ τὴν πίστη, τοὺς θεσμοὺς και τὸ

Τοῦ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Κ. ΠΑΛΛΗ
τ. Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μ.Ε.

ἔργο τής Ἐκκλησίας. Ἀγωνίστηκε σθεναρῶς γιὰ νὰ διαφυλάξει «ἄσυλον τὴν ἀποστολικὴν παρακαταθήκη»¹, καταπολεμώντας τὶς αἰρέσεις² και ἔρμηνεύοντας ὀρθοδόξως τὴν Ἀγίαν Γραφήν³. Ὁργάνωσε τὸ μοναχικὸ βίον⁴, διαρρῦθμισε τὴ λατρεία⁵ και ἐπετέλεσε μεγάλο κοινωνικὸ και

Οἱ παραπομπὲς γίνονται στὸν τόμο 55 τής Βιβλιοθήκης Ἑλλήνων Πατέρων και Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (Β.Ε.Π.Ε.Σ.), ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος περιέχει τὶς Ἐπιστολές του Μ. Βασιλείου. Κάθε παραπομπὴ περιλαμβάνει τρεῖς ἀριθμητικὲς ἐνδείξεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη δηλώνει τὸν ἀξοντα ἀριθμὸ τής Ἐπιστολῆς, ἡ δεύτερη τὴ σελίδα στὸν τόμο, και ἡ τρίτη τὴν σειρὰ (ἢ τὶς σειρές) στὴ σελίδα. Ὅσες παραπομπὲς ἀναφέρονται σὲ ἄλλους τόμους τής Β.Ε.Π.Ε.Σ., αὐτὸς ὁ τόμος δηλώνεται μὲ τὸν πρώτον ἀριθμὸ τής παραπομπῆς.

1. Βλ. ΒΕΠΕΣ: 242,297,23-24: «ἀτρώτους κατὰ τὴν πίστιν διαμείναντας, ἄσυλον τὴν ἀποστολικὴν παρακαταθήκη διαφυλάξαντας». Πρὸβλ. και: 243,298,22: «ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν πατρικῶν παραδόσεων» και: 243,299,41: «ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ κτήματος, τοῦ πατρικοῦ θησαυροῦ τής ὑγιαίνουσης πίστεως ἐστήριγμα ἀγωνιζόμενοι».

2. Βλέπε, μετὰξὺ ἄλλων δογματικῶν ἔργων του, τοὺς «Τρεῖς Λόγους κατὰ Εὐνομίου» και τὸ ἔργο του «Περὶ Ἀγίου Πνεύματος».

3. Βλέπε τὶς Ἐννέα Ἐρμηνευτικὲς Ὁμιλίες του εἰς τὴν Ἐξαήμερον, τὴν Ἐρμηνείαν του εἰς τὸν Προφήτην Ἠσαΐαν, και τὶς Ἐρμηνευτικὲς Ὁμιλίες του εἰς τοὺς Ψαλμούς.

4. Βλέπε τὶς δικές του μαρτυρίες εἰς: 223,265,27-266,15' και: 207,241,7-35' καθὼς και τὰ Ἀσκητικά του Ἔργα, και ἰδιαίτερα τὰ ἔργα του: «Ὅροι κατ' ἐπιτομήν» και «Ὅροι κατὰ πλάτος».

5. Ὑπενθυμίζουμε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου, ἡ ὁποία τελεῖται και σήμερα δέκα φορὲς κατ' ἔτος στὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησία, καθὼς και τὶς δικές του μαρτυρίες στὶς Ἐπιστολές του γιὰ τὴν εἰσαγωγή στὴ λατρεία ἀπὸ τὸν ἴδιον τής «ἀντιφωνήσεως» και τής «ὑπηγήσεως» εἰς: 207,241,5' και: 207,242,3-11. Βλέπε ἐπίσης και τὴν μαρτυρίαν

φιλανθρωπικὸ ἔργο, τοῦ ὁποῖου δεῖγμα λαμπρὸ και χαρακτηριστικὸ ἀποτελεῖ ἡ «Βασιλειάδα» του, τὸ παρὰ τὴν Καισαρείαν «πτωχοτροφεῖον»⁶. Παράλληλα, συνέγραψε πλῆθος ἔργων (ἀπολογητικῶν, ἔρμηνευτικῶν, δογματικῶν, ἠθικῶν, ἀσκητικῶν), καθὼς και πολλὰ ὁμιλίες, και ἐπιστολές ἀπὸ τὶς ὁποῖες σώζονται 368⁷. Τὰ σωζόμενα ἔργα του καταλαμβάνουν τέσσερις τόμους τής Ἑλληνικῆς Πατρολογίας τοῦ Migne (τ. 29,30,31,32) και ἑπτὰ τόμους τής Βιβλιοθήκης Ἑλλήνων Πατέρων και Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων (Β.Ε.Π.Ε.Σ.) τής Ἀποστολικῆς Διακονίας τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος (τ. 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57).

Ὅλο, ὁμως, αὐτὸ τὸ πολύμορφο ἔργο του, ἐντυπωσιακὸ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, τὴν ποιότητα και τὴ μεγάλη ἐπίδρασή του στοὺς συγχρόνους του και στοὺς μεταγενεστέρους, προσλαμβάνει ἀκόμα μεγαλύτερες διαστάσεις και ὑψηλότερη ἀξία, ἂν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός ὅτι αὐτὸ ἐπετελέσθη ἀπὸ ἓνα ἄνθρωπον προβληματικῆς ὑγείας και μειωμένης σωματικῆς ἀντοχῆς, ἓναν ἄνθρωπο χρονίως πάσχοντα κατὰ τὸ σῶμα.

Ἡ ὑγεία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ φίλος του Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ἦταν ἀπὸ νέος φιλάσθενος, γι' αὐτὸ και ἀναγκάστηκε ἐνωρίς, πέραν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν (ὄπως: Ρητορικῆς, Γραμματικῆς, Φιλοσοφίας, Διαλεκτικῆς, Ἀστρονομίας και Γεωμετρίας), νὰ ἀσχοληθεῖ και μὲ τὴν Ἱατρικὴν⁸. Αὐτὸ τὸ γεγονός, ἄλλωστε, καθί-

του γιὰ τὴν εἰσαγωγή ἀπὸ αὐτὸν στὴν λατρεία τῶν Ψαλμῶν, ἀντὶ αὐτοσχεδίων ὕμνων εἰς: 207,242,20-22: «ἡμεῖς οὐδὲν ἔτερον ἢ λιτανεύομεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, πλὴν ὅσον οὐκ ἀνθρωπίνους ῥήμασι, ὡσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τοῖς λογίοις τοῦ Πνεύματος τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐξιλεούμεθα». Βλέπε σχετικῶς Γ. Φλορόφσκυ, Οἱ Βυζαντινοὶ Πατέρες τοῦ Ἐκτου, Ἐβδому και Ὁγδοου Αἰῶνα», ἐκδ. Π. Πουναρά, μετὰφρ. Π. Πάλλη, Θεσ/νίκη 1993, σελ. 20.

6. Βλέπε: 150, 175, 11-13' και: 176, 197, 38' και: 143, 170, 12-18.

7. Μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς Ἐπιστολές του εἶναι, κατὰ τινες, ἔργα ἄλλων συγγραφέων.

8. Βλέπε: Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, Λόγος εἰς τὸν

σταται ἐμφανῆς καὶ ἀπὸ τὶς συχνῆς καὶ λεπτομερεῖς παρατηρήσεις του καὶ ἀναφορῆς σὲ θέματα ἱατρικῆς φύσεως μέσα στὰ ἔργα του⁹.

Τὸ φιλάσθενον, ὅμως, τοῦ σώματός του τὸ τονίζει ρητῶς, καὶ μάλιστα μὲ ἐμφαση, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μέγας Βασίλειος σὲ πολλὰς ἐπιστολές του, ἰδιαίτερα σὲ ἐκείνες ποὺ ἀπευθύνει σὲ πιδ οἰκεῖα καὶ προσφιλή του πρόσωπα¹⁰. Ἔτσι, π.χ., σὲ μιά του ἐπιστολὴ γράφει: «Τὸ σῶμα μου μὲ τὴν παραμικρὴ ἀφορμὴ ἀρρωσταίνει»¹¹. Ἄλλου σημειώνει: «Τὸ σῶμα μου ἔχει ἐξαντληθεῖ πλήρως ἀπὸ χρονίαν νόσον, ὥστε νὰ μὴν μπορεῖ πιὰ νὰ κινήθῃ οὔτε ἀπὸ τὸ κρεβάτι»¹². Ἄλλου

Μέγαν Βασίλειον Ἐπίσκοπον τῆς Καππαδοκίας Ἐπιτάφιος (ΒΕΠΕΣ: 60,148,26-41: «Ἱατρικὴν μὲν γὰρ καὶ ἡ τοῦ σώματος ἀρρωστία καὶ νοσοκομία, φιλοσοφίας καὶ φιλοπονίας οὖσαν καρπὸν, ἀναγκαίαν αὐτῷ πεποιήκασιν· ὅθεν ἀρξάμενος, εἰς ἕξιν τῆς τέχνης ἀφίκετο· καὶ ταύτης, οὐχ ὅση περὶ τὸ φαινόμενον ἔχει καὶ κάτω κείμενον, ἀλλ' ὅσον δογματικὸν καὶ φιλόσοφον».

9. Βλέπε, π.χ., στὸν τόμο 52 τῆς ΒΕΠΕΣ ἀναφορῆς του εἰς τὸν «λοιομὸν» (18,6-9), τὴν «χολέραν» (40,39-41), καὶ τὰ ὀρεκτικὰ καὶ καρυνκείμενα ποὺ δίνουν οἱ γιατροὶ στοὺς «στομαχοῦντας καὶ κακοσίτους» γιὰ νὰ διεγείρουν τὴν ὄρεξή τους (82,7-10). Στὸν τόμο 53 ἀναφέρει ὅτι οἱ πάσχοντες σὲ σῶμα ἀρρωστοὶ ἐμπιστεύονται τὸν ἑαυτὸ τους στοὺς γιατροὺς καί, ἔτσι, καὶ ἂν αὐτοὶ τοὺς ὑποβάλλουν σὲ «τομὴν» ἢ σὲ «καῖσιν» καὶ τοὺς στενοχωροῦν μὲ πικρὰ φάρμακα, τοὺς θεωροῦν εὐεργέτας, γιὰτὶ μ' αὐτὰ ἐπιτυγχάνουν τὴν θεραπεία τους (211,12-14), καὶ ὅτι στὴν θεραπεία τῶν σωμάτων δὲν μπορεῖ ὁ οἰοσδήποτε νὰ δίνει φάρμακα ἢ νὰ ἐπεμβαίνει χειρουργικὰ, παρὰ μόνον ὁ γιατρός «ὁ ἀνειληφῶς τὴν τέχνην καὶ χρόνον καὶ πείρα καὶ μελέτη τῶν ἔργων καὶ διδασκαλίαν τῶν ἐπιστημῶν» (207,11-14). Στὸν τόμο 54 περιγράφει μὲ ἱατρικὸν τρόπον τὴν ψυχοσωματικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ «θυμῶδους» καὶ ὀργισμένου (101,23-33), τοῦ «μεθύοντος» (144,5-147,34) τοῦ «λιμώποντος» (84,21-39), τοῦ «χαίροντος καὶ τοῦ λυπουμένου» (41,29-36), τοῦ «γαστριμάργου» (24,1-5) ἢ τονίζει τὰ ἀγαθὰ τῆς νηστείας καὶ τὰ διαφορετικὰ σωματικὰ συμπτώματα τοῦ «νηστεύοντος» καὶ τοῦ «τρυφάντος» (24,35-25,1 καὶ 13,7-32) ἢ τονίζει ὅτι τὸ πολὺ πάχος δὲν εἶναι ὑγεία (181,20-22): «οὐ γὰρ ὑγιῆς ὄγκος οὐδὲ ὠφέλιμος ὁ τῶν φλεγμαινόντων σωμάτων, ἀλλὰ νοσώδης, ἐπιβλαβής, ἀρχὴ κινδύνου καὶ πρόφασις ἀπωλείας» ἢ περιγράφει μὲ ἱατρικὴ ὀρολογία τὰ διαδοχικὰ σωματικὰ συμπτώματα ποὺ παρουσίασαν οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς ἐκθέσεώς των γυμνῶν ἐπάνω στὴν παγωμένη λίμνη μέχρι τοῦ μαρτυρικοῦ τους θανάτου (175,15-25). Καὶ στὸν τόμο 57 τονίζει τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλάματος γιὰ τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου (277,28-37). Βλέπε καὶ 55,122,8-10 καὶ 55,299,15-18. Πρβλ. καὶ 57, 206, 19-21 καὶ 57,201,17-20) κ.ά.

10. Ὅπως, π.χ., στὸν Ἐπίσκοπο Σαμοσάτων Εὐσέβιον, στὸν ὁποῖον ἀπευθύνει δεκατέσσερις ἀπὸ τὶς σωζόμενες Ἐπιστολές του (Ἐπ.: 27, 30, 34, 48, 100, 136, 138, 141, 145, 198, 200, 201, 232, 237).

11. 198,222,18-19: «Τὸ σῶμά (μου) εὐαφόρως ἔχει πρὸς τὴν ἀσθένειαν».

12. 139,166,25-27: «Τὸ σῶμά μου λοιπὸν ὑπὸ χρονίας νόσου κατανάσκει, ὡς μηδὲ ἀπὸ τῆς κλίνης δύνασθαι μεταβαίνειν». Βλ. καὶ 267,336,12-43: «...ἀσθένεια τοῦ σώματος βαρεῖα καταπονεῖ με...».

συμπληρώνει: «Οἱ ἀρρώστιες μου... ἐπανέρχονται συνεχῶς»¹³. Ἄλλου γράφει ἐκφραστικώτερα: «Ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος μὲ συνοδεύει ἀπὸ τὴν πρώτην ἡλικίαν ὡς αὐτὰ τὰ γεράματα καὶ ἔχει γίνεαι μόνιμος σύντροφός μου καὶ μὲ βασανίζει»¹⁴. Ἄλλου χαρακτηρίζει τὴν ἀρρωστία του ὡς «σύννοικον»¹⁵ (δηλαδή, ὡς «συννοικοῦσαν» μόνιμως μαζί μου μέσα στὸ ἴδιο σῶμα), ὡς «σύντροφον»¹⁶ (δηλαδή, ὡς «ἀνατραφεῖσαν» μαζί του), ὡς «ἀρχαίαν»¹⁷ καὶ «παλαιάν»¹⁸, καὶ ὡς «συνήθη»¹⁹ καὶ φυσικὴν του κατάστασιν²⁰.

Αὐτὴ ἡ ἰσόβια ἀσθενικότητά του παρουσίαζε κατὰ καιροὺς ἐξάρσεις μὲ τὴ μορφὴ **συγκεκριμένων ὀδυνηρῶν παθήσεων**, γιὰ τὶς ὁποῖες ὁ ἴδιος μιλά λεπτομερῶς στὶς ἐπιστολές του. Ἔτσι, ὅπως λέγει, ὑπέφερε συχνά: **α) ἀπὸ πυρετοῦς ὑψηλοῦς καὶ παρατεταμένους**. Γράφει σὲ μιά του ἐπιστολὴ: «Συνεχεῖς καὶ ὑψηλοὶ πυρετοὶ ἀδυνατίσαν τόσο πολὺ τὸ σῶμα μου, ὥστε αὐτὸ φαίνεται πιὸ λεπτὸ ἀπὸ μένα, νὰ φαίνομαι ἐγὼ πιὸ λεπτός ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μου. Ὑστερα μὲ ἔπιασαν τεταρταῖοι πυρετοὶ (δηλαδή, πυρετὸς κάθε τέταρτη μέρα) ἐπὶ ὀγδόντα ἡμέρες... Τώρα νιώθω τόσο ἀδύνατος στὸ σῶμα ὥστε νὰ μὴ διαφέρω καθόλου ἀπὸ τὸν ἴστων ἀράχνης»²¹.

(Συνεχίζεται)

13. 141,169,11-12: «...συνεχῶς μοι τὰ ἀρρωστήματα ἐκ τῆς σφοδρᾶς λύπης ὑποστρέφουσι». Βλ. καὶ 30,52,1-2: «...Νόσους ἐπαλλήλους...».

14. 203,230,22-23: «Ἡ ἀσθένειά μοι πάρεστιν ἐκ τῆς πρώτης ἡλικίας μέχρι τοῦ γήρους τούτου, συντραφεῖσά μοι καὶ παιδεύουσά με».

15. 34,54,27-29: «Πάντως δέ μοι πολλὴ ἀφθονία, διὰ τὴν σύννοικον ἀρρωστίαν, τῶν τοιοῦτων παραδειγμάτων ἢ ἀνασθητικῶν».

16. 277,343,25-26: «εἰ μὴ... τὴ συντρόφῳ κατειχόμεν ἀσθενεία...».

17. 138,164,13: «...ἐφεξῆς ἡ ἀρχαία πληγὴ μου, τὸ ἦπαρ τοῦτο...». Βλ. καὶ 138,164,18: «...τὸ νεανικὸν τοῦτο κακόν».

18. 172,194,31: «...ἡ παλαιὰ αὕτη τοῦ σώματος ἀρρωστία...».

19. 48,83,10: «Κάμοι δὲ τὸ σῶμα οὐδὲν ἄμεινον τῆς συνηθείας ἔχει». Βλέπε καί: 94,125,19-20: «Ἡ ἀρρωστία τοῦ σώματος διεκόλυσε, σφοδρότερον πολλῶ τῆς συνηθείας ἐπιθεμένην» καί: 194,218,31: «Τὰ δὲ ἡμέτερα μηδὲν ἀνεκτότερα τῆς συνηθείας εἶναι» καί: 328,371,18-20: «Εὐχομαί σοι τὰ ἀγαθὰ, ἑμαυτὸν δὲ καταμνήσῃ... μηδὲν ἄμεινον τῆς συνηθείας πράττοντα».

20. 136,162,24: «Ἐμοὶ κατὰ φύσιν ἦν τὸ νοσεῖν». Καί: 56,90,35: «ἐπεγένετο δέ μοι καὶ τὸ τῶν ἀσχολιῶν πλήθος ἐπιπεῖνον τὴν ἐκ φύσεως ἀρρωστίαν».

21. 193,218,5-10: «Πυρετοὶ συνεχεῖς καὶ λάβροι οὕτω μου τὸ σῶμα κατεδαπάνησαν, ὥστε ἐφάνη τι καὶ ἐμοῦ λεπτότερον, αὐτὸς ἐγὼ ἑμαυτοῦ. Εἶτα τεταρταῖων προσβολαὶ πρὸς πλεῖον ἢ εἴκοσι διαρκέσασι κύκλους. Νυνὶ δὲ... οὕτως ὑπὸ τῆς ἀδυναμίας διάκειμαι ὥστε μηδὲν ἐν τούτῳ ἀποδεῖν ἀραχίου».

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821*

Κατόπιν τούτου, ὁ Νικόλαος Πατζιμάδης ἐσκέφθη νὰ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐναφραγίστου βιβλίου εἰς ὄλους, διὰ τῶν ἐφημερίδων, ἐλπίζων μ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ ἐλκύσῃ καὶ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἀνωθυμίαν. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Γαλιτσίνου καὶ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Βεσσαραβίας Ἰντζιῶφ¹⁶⁴.

Τέλος, ἀποστέλλει γράμμα πρὸς τὸν Κ. Οἰκονόμον, μετὰ τοῦ σχετικοῦ σχεδίου, καὶ παρακαλεῖ τὴν

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ

«φιλογενῆ Σοφολογιότητά του νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ προσφέρῃ τὸ γράμμα του πρὸς τὸν φιλόφρονον Πρίγκιπα, ὑποβάλλουσα εἰς τὴν ἀνάκρισίν του καὶ τὸ σχέδιον, τὸ ὅποιον, δοκιμασθὲν ἢ ὡς ἔχει ἢ μετὰ τῆς κριθείσης ἐπιδιορθώσεως, νὰ μεταφρασθῇ ἐκ διαταγῆς τῆς ἐκλαμπρότητός του εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν διάλεκτον, τοῦ ὁποίου ἐν ἀντίγραφον νὰ δοθῇ τῷ κυρ(ίῳ) Κωνσταντίνῳ Ὀλυμπίῳ¹⁶⁵ νὰ τὸ ἐκδώσῃ διὰ τῶν αὐτόθι (ἐν Πετρούπολει) τριγλώσσων ἐφημερίδων, καὶ ἕτερον νὰ σταλθῇ εἰς αὐτὸν (τὸν Πατζιμάδην) διὰ νὰ τὸ ἐκδώσῃ» ὁμοίως εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς Μόσχας.

Δὲν παραλείπει δὲ νὰ ἐκφράσῃ τὴν αἰσιοδοξίαν του πρὸς εὐκολωτέραν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνωθύμων συνεισφερόντων, μὲ τὴν προσθήκην τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ φίλων του καὶ γνωρίμων, στέλλων διὰ τῆς πόστιας καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐντυπον τῆς τοιαύτης ἐπ' ἐλεημοσύνη προσκλήσεως.

Ὡς πρὸς τὴν ἀνώνυμον ἢ μὴ συνεισφορὰν σημειοῖ: «Ἀπὸ τὰ ἐγγλειστα, ὅσα τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ ἐγγράφων, θέλει παρατηρήσῃ ἢ σοφολογιότης τῆς, ὅτι ἀπαγορεύεται ἐν αὐταῖς ἢ ἀνώνυμος συνεισφορὰ ὅσον ὅμως τὸ κατ' ἐμὲ (ζητῶν ἐν τούτῳ καὶ τὴν ὑμετέραν νουνεχὴ συμβουλήν) εὐρίσκω τὴν τοιαύτην ἀπα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 647 τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 τεύχους.

164. Περὶ τοῦ Ἰβάν Νιζήτιτς Ινζον, Ρώσου στρατηγοῦ, Διοικητοῦ τῆς Βεσσαραβίας, μὲ ἔδραν τὸ Κισνόβ, ἰδ. *Σακελλαρίου Γ. Σακελλαρίου*, Φιλικὴ ..., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 28, 29, 114, 185, 204 κ. ἄ. Ἀθανασίου Ξοδίου, Ἡ Ἐταιρεία ..., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 61 ἐξ., 88 ἐξ., 146 ἐξ. κ.ἄ.

165. Ὁ Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος Ὀλύμπιος, ἦτο ἐμπορος εἰς τὴν Μόσχαν, διαχειριστὴς τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, στενὸς φίλος, τῶσον τοῦ Μάνθου Ριζάρη, ὅσον καὶ τοῦ Κ. Οἰκονόμου, τοῦ ὁποίου ὑπήρξε καὶ συγκάτοικος. Πλούσια δὲ εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν ἀλληλογραφία. Περὶ αὐτοῦ, ἰδ. *Νικολάου Σπηλιάδου*, Ἀπομνημονεύματα, Ἀθήνησιν 1851, τ. Α', σ. 7 σημ. *Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου*, Ριζάρειος ..., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 11.

γόρευσιν οὐ μόνον περιπτῆν, ἀλλὰ καὶ πάνυ βλαβερὰν εἰς τὴν εὐδωσιν τοῦ σκοποῦ, καὶ ἀντιλέγουσαν τῷ θεῖῳ λογίῳ “μὴ γνώτω ἢ ἀριστερὰ σου ὅποια ἢ δεξιά σου”¹⁶⁶ ὅθεν καὶ δὲν στοχάζομαι νὰ ὑποπέσω εἰς εὐθύνην, ἐνεργῶν παρὰ τὴν ἀσύμφορον ταύτην διάταξιν».

Ἄφου δὲ εὐχηθῇ «τὸ ἐναρχόμενον ἔτος νὰ εἶναι πάμφορον τῶν παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων κατορθωμάτων, μένει μὲ ὄλον τὸ σέβας ταπεινὸς δούλος καὶ πνευματικὸς υἱὸς τῆς Σοφολογιότητός του».

Πάντα ταῦτα ἀποκαλύπτουν μίαν ἐπιπλευρὰν τοῦ προσφερθέντος ἔργου ὑπὲρ τῶν δεινοπαθούτων Ἑλλήνων τοῦ Κ. Οἰκονόμου καὶ τῶν συνεργατῶν του. Ὅμως ἡ συμβολὴ τοῦ Κ. Οἰκονόμου εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐκτείνεται καὶ εἰς ἄλλους τομείς, καθ' ὃν χρόνον εὐρίσκειτο εἰς τὴν Πετρούπολιν, ὅπου ἐχρησιμοποίησεν, χάριν τῶν Ἑλλήνων, τὴν ἀνοδὸν τοῦ κοινωτικῆν, ἢ ὅποια ἔφθανε μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Αὐτοκρατορικῆς Αὐλῆς.

«Εἰς τὴν Πετρούπολιν» σημειοῖ ὁ Κ. Σιβίνης¹⁶⁷, «ἐμελλεν ἢ μέχρι τοῦδε δοξάσασα καὶ διατηρήσασα αὐτὸν δεξιά τοῦ Ὑψίστου, νὰ τὸν ἀναβιβάσῃ ἐνώπιον εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων Ἀνάκτων, νὰ τὸν κάμῃ ἐπίσης γνωστὸν καὶ ἀγαπητὸν εἰς Αὐτοκρατορικοὺς λειτουργοὺς καὶ συμβούλους, εἰς ναυάρχους, στρατηγούς, παντοίους πολιτικούς, εἰς μέλη ἀκαδημιῶν, εἰς σοφοὺς καθηγητάς, ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς ἄνδρας διασήμους καὶ πανευκλεεῖς, ὅπως πληρωθῇ καὶ εἰς αὐτὸν τὸ Σολομώντειον ἐκείνον, “ἐν ὄψει δυνατῶν θαυμασθήσομαι, καὶ ἔξω ἀθανασίαν”»¹⁶⁸.

Τοῦτο φαίνεται ἀπὸ πολλὰ ἐπιστολικά σημειώματα - προσκλήσεις κυρίως ἐκ μέρους τοῦ πρίγκιπος Galitzin, τοῦ ἐξῆς τύπου:

«Δὲν εἶναι αὔριον, ἀλλὰ τὸ Σάββατον εἰς τὰς 11 τὸ πρωῖ, ὅτε θὰ ὑπάγω νὰ ἀκούσω τοὺς ψάλτας τῆς Αὐλῆς· θὰ σᾶς παρεκάλουν νὰ ἔλθετε καὶ ἐσεῖς. Μεθαύριον θὰ ἤθελα κάτι νὰ σᾶς εἶπω.

Ἄπολύτως ἀφοσιωμένος σας»¹⁶⁹.

«Σπεύδω νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἡ Μεγαλειότης τοῦ Ὁ Αὐτοκράτορος, θὰ σᾶς δεχθῇ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀναχώρησίν σας»¹⁷⁰. (Συνεχίζεται)

166. Ματθ. στ', 3. («Μὴ γνώτω ἢ ἀριστερὰ σου τί ποιεῖ ἢ δεξιά σου»).

167. Ἰδ. Κ. Σιβίνης, Ὑπόμνημα ..., ἐνθ' ἀνωτ., σ. 31.

168. Σοφ. Σολ. η', 11, 13.

169. Φ. ΙΙΙ, 177/15-9-1827.

170. Φ. ΙΙΙ, 216/23-6-1824.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Μητρόπολις πασών τῶν ἑορτῶν»

Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ὁλόκληρος ὁ Χριστιανικὸς κόσμος θὰ ἑορτάσῃ τὴν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, ἥτις, κατὰ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, εἶναι «ἡ πασῶν τῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἂν τις ἀμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπῶν... Ἄπὸ γὰρ ταύτης τὰ Θεοφάνια καὶ τὸ Πάσχα τὸ ἱερὸν καὶ ἡ Ἀνάληψις καὶ ἡ Πεντηκοστή τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἔλαβον. Εἰ γὰρ μὴ ἐτέχθη κατὰ σάρκα ὁ Χριστός, οὐκ ἂν ἐβαπτίσθη, ὅπερ ἐστὶ τὰ Θεοφάνια· οὐκ ἂν ἐσταυρώθη, ὅπερ ἐστὶ τὸ Πάσχα· οὐκ ἂν τὸ Πνεῦμα κατέπεμψεν, ὅπερ ἐστὶ ἡ Πεντηκοστή. Ὡστε ἐντεῦθεν, ὡς περ ἀπὸ τινος πηγῆς, ποταμοὶ διάφοροι ρυέντες, αὗται ἐτέχθησαν ἡμῖν αἱ ἑορταί».

Διὰ τὰ ἑορτάσωμεν ὀρθῶς τὴν μεγάλην ἑορτήν, πρέπει νὰ προσερχώμεθα εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Θείας Κοινωνίας, προσφέροντες εἰς τὸν Κύριον τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς, αἵτινες συμβολίζονται ὑπὸ τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα προσήνεγκον εἰς τὸν Κύριον οἱ «ἐκ Περισίδος» μάγοι. Χαρακτηριστικῶς προσθέτει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος: «Ἄν μετὰ πίστεως παραγενώμεθα, πάντως Αὐτὸν ὀψόμεθα ἐπὶ τῆς φάτνης κείμενον· ἡ γὰρ τράπεζα αὐτῆ (τοῦ ἱ. βήματος) τάξιν τῆς φάτνης πληροῖ. Καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα κεῖται τὸ σῶμα τὸ δεσποτικόν, οὐχὶ ἐσπαργανωμένον, καθάπερ τότε, ἀλλὰ Πνεύματι πανταχόθεν ἀγίῳ περιτελλόμενον... Πρόσιθι τοίνυν καὶ σὺ (ὅπως οἱ μάγοι) δῶρα προσάγων, μὴ τοιαῦτα οἷα ἐκείνοι, ἀλλὰ πολλῶ σεμνότερα. Προσήνεγκαν ἐκείνοι χρυσόν· προσένεγκε σὺ σωφροσύνην καὶ ἀρετήν· προσήνεγκαν ἐκείνοι λιβανωτόν· προσένεγκε σὺ εὐχὰς καθαρὰς, τὰ θυμιάματα τὰ πνευματικά· προσήνεγκαν ἐκείνοι σμύρναν· προσένεγκε σὺ ταπεινοφροσύνην καὶ τεταπεινωμένην καρδίαν καὶ ἐλεημοσύνην. Ἄν μετὰ τούτων προσέλθῃς τῶν δώρων, ἀπολαύσῃ πολλῆς τῆς ἰερός ταύτης τραπέζης».

«Χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»

Κατὰ τὰς ἀγίας ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων πρέπει νὰ ἀναξωπυρήσωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν, ὅτι ὁ ἐν Βηθλεὲμ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλι-

θεὶς Κύριος εἶναι τὸ κέντρον καὶ ὁ ἄξων τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Ἡ Γέννησις τοῦ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου σαρκωθέντος Κυρίου καὶ πάντες οἱ σταθμοὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου Αὐτοῦ κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶναι γεγονότα καὶ δεδομένα, τὰ ὁποῖα κέκτηνται αἰώνιον καὶ καθολικὸν κύρος καὶ σημασίαν διὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους πασῶν τῶν ἐποχῶν. Ἐν τῷ γεγονότι καὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς Θείας Ἐνσαρκώσεως συνηρητήθησαν ἀρμονικῶς χρόνος καὶ αἰωνιότης, ἱστορικὸν καὶ μεταφυσικόν, παροδικὸν καὶ αἰώνιον, σχετικὸν καὶ ἀπόλυτον, πεπερασμένον καὶ ἄπειρον.

Ἡ Γέννησις τοῦ Σωτῆρος εἶναι κεντρικὸν ἱστορικὸν γεγονός. Ἡ ἐν τῷ Χριστῷ ἀνατολὴ τοῦ ἀληθοῦς φωτὸς ἐφώτισε τὴν ἱστορίαν εἰς ὅλον τὸ βάθος καὶ πλάτος αὐτῆς. Πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐκινεῖτο ἅπαν τὸ παρελθὸν καὶ ἀπ' Αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ ἀφετηρίας, ὁρμᾶται ὁλόκληρον τὸ μέλλον. Τὸ παρελθὸν μόνον Αὐτὸν ἀνεξήτει καὶ Αὐτὸς μόνος εἶναι τὸ μέτρον καὶ τὸ νόημα τοῦ μέλλοντος. Ἐν τῇ πορείᾳ τῆς συμφώνως πρὸς τὸ σωτηριολογικὸν καὶ ἀπολυτρωτικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ ἐξελισσομένης ἱστορίας τὸ χθὲς καὶ τὸ αὔριον συμπλέκονται εἰς μίαν ἐνότητα καὶ τὸ σήμερον ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰωνιότητα ἐμφανίζεται ὡς εὐκαιρία βιώσεως αὐτῆς. Ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ὑπεράνω τῆς ἱστορίας ἵσταται ὁ Χριστός, ὁ Ὅποιος εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ' 8). Τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ σημαίνει τὸ ἀναπροσανατολισμὸν καὶ τὴν τελειοτάτην ἀξιοποίησιν τῆς ἱστορίας, εἶναι τὸ κορυφωμα καὶ ἡ πληρεστέρα ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑψίστη ἐγγύησις περὶ τοῦ ὅτι τὰ διάφορα γεγονότα δὲν εἶναι ἡ σαρκαστικὴ ἀπάντησις τῆς τυφλῆς τύχης ἢ ἀδυσωπήτων καὶ ἀκάμπτων φυσικῶν νόμων εἰς τὰς ἀγωνίας ἢ καὶ τὸν σπαραγμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἀλλὰ πραγματικότητες ἐντασσόμεναι εἰς τὸ θεῖον σχέδιον καὶ δίδουσαι ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐκφρασιν τῆς προαιωνίου βουλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Ἴδου διατὶ ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς τοὺς ποιμένας: «Εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἐστὶ παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ» (Λουκ. β' 10-11).

Αἱ σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν

Τὸ Δελτίον Οἰκουμενικῶν Πληροφοριῶν τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Γερμανικοῦ Πρακτορείου Εἰδήσεων ΚΝΑ (=Katholische Nachrichten Agentur) εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ ὑπ' ἀρ. 48 τεύχους τῆς 23ης Νοεμβρίου 1994, ἐξαίρον τὴν πρόσφατον ἐπίσκεψιν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου εἰς Βέλγιον, Ὁλλανδίαν καὶ Λουξεμβούργον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπίσκεψιν θὰ ἐπανέλθωμεν, σημειοῖ τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος Α', κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ μεταξύ περατωθείσης ἐπισκέψεως Αὐτοῦ εἰς τὰς χώρας Βενελυξ πολλάκις ὑπεγράμμισεν μετ' ἐμφάσεως τὴν ἀναγκαιότητα οἰκουμενικῆς προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἰδιαιτέρως προσοχῆς ἔτυχε μία προσφώνησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν διάρκειαν λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως ἐν τῇ βελγικῇ μονῇ βενεδικτίνων Chevotogne. Παρὰ τὰς πολλὰς προόδους (ὡς ἐτόνισεν), ὑπάρχουν ἀκόμη πολυάριθμα ἐμπόδια ἐν τῇ Οἰκουμένῃ μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ (Ρ)Καθολικῶν. Ὡς «χαρακτηριστικὸν παράδειγμα» ἀνέφερε τὴν ἐκ νέου ἀνάφλεξιν τῶν συγκρούσεων μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ μετὰ τὴν μεταβολὴν (ἐκ τῆς καταρρεύσεως τοῦ κομμουνισμοῦ). Ἡ Οὐνία πράγματι ἐσήμανε διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους μίαν «τραυματικὴν ἐμπειρίαν», ὑπεγράμμισεν ὁ Βαρθολομαῖος Α'. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε τὴν ἐπιλογὴν τοῦ «ὀδυνηροῦ αὐτοῦ μέσου», διὰ «νὰ φέρῃ ἐγγὺς εἰς τὰς Δυτικὰς Ἐκκλησίας τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς». Σήμερον ἔζων οἱ (Ρ)Καθολικοὶ καὶ οἱ Ὁρθόδοξοι ἤδη εἰς μακρόχρονον περίοδον μιᾶς νέας διομολογιακῆς εἰρήνης. Αὕτῃ ἡ ἐποχὴ ἤρχισε μὲ τὴν ἱστορικὴν συνάντησιν μεταξὺ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' τὸ 1964 ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἐκτοτε ἐπεδιώχθησαν μεγάλοι πρόοδοι εἰς τὴν προσέγγισιν. Ὅχι μόνον ἤρθησαν τὰ ἀμοιβαῖα ἀναθέματα τοῦ 1054, ἀλλὰ καὶ ἡ σχέσις σήμερον εἶναι «πολὺ ἀδελφικωτέρα». Ἐνώπιον τῶν προόδων αὐτῶν, εἶναι πεπεισμένος, ὡς ἐτόνισεν ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὅτι «δύνανται νὰ ὑπερνηκηθῶν» τὰ παρόντα οἰκουμενικὰ ἐμπόδια. Ἐπίσημος ἀφορμὴ τῆς ἐπισκέψεως ὑπῆρξε τὸ Ἰωβηλαῖον τῶν

25 ἐτῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Βρυξελλῶν (Βελγίου)».

«Πορεία ταπεινῆς διακονίας»

Ἡ Α.Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος Γ' συνεκέντρωσε καὶ ἐξέδωκεν εἰς ὀγκώδη καλαίσθητον τόμον 506 σελίδων μεγάλου σχήματος (24X17 ἐκ.) μελέτας καὶ ἄρθρα Αὐτοῦ, δημοσιευθέντα κατὰ τὰ τελευταῖα 55 ἔτη ἐν τοῖς περιοδικοῖς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας «Πάνταινος», «Φάρος» καὶ «Ἀνάλεκτα». Εἰς τὰς μελέτας ταύτας συμπεριελήφθη καὶ ἡ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης γραφεῖσα –ὑπ' Αὐτοῦ, ὡς νεαροῦ τότε σπουδαστοῦ– διατριβὴ περὶ τοῦ Καρδινάλιου Βησσαρίωνος, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε «μέγας πατριώτης, ἀλλὰ καὶ μέγας ἐξωμότης» (σ. 52).

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Τόμος παρουσιάζει τὴν ἀπὸ τοῦ 1939 μέχρι σήμερον ἐνιαίαν κατ' οὐσίαν πνευματικὴν πορείαν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου, ἡ ὁποία τῷ ὄντι ὑπῆρξε «πορεία ταπεινῆς διακονίας» καὶ ἀκτινοβόλου ἑλληνορθοδόξου στοχασμοῦ καὶ μαρτυρίας. Πρόκειται περὶ τῆς μαρτυρίας Αὐτοῦ ὡς Ἀρχιδιακόνου, Γραμματέως τοῦ Πατριαρχείου, Δικαστικοῦ, Ἀρχιγραμματέως, Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου καὶ Μητροπολίτου, ἤτοι περὶ μαρτυρίας, ἣτις καθιστᾶ πλέον ἢ φανερόν, ὅτι ὑπῆρξε δεδικαιολογημένη ἢ ἀνάδειξις Αὐτοῦ εἰς Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς καὶ εἰς Ἡγετικὴν προσωπικότητα ἐν τῇ καθ' ὅλου Ὁρθοδοξίᾳ καὶ τῇ Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ.

Περὶ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν περιληφθέντων ἐν τῷ Τόμῳ δημοσιευμάτων ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης ἐν τῷ Προλόγῳ τοῦ βιβλίου σημειοῖ τὰ ἑξῆς:

«Ἐπαναλαμβάνω, χωρὶς ἀξίωση, καὶ τὰ πιὸ πολλὰ, χωρὶς καμμιὰ προσπάθεια διόρθωσης, ἀλλὰ ἄμεσα, μὲ τὴν πρώτη γραφῆ, ὅπως ἦλθε, στὰ γρήγορα, σκέψη πρώτη, γραμμὴ πρώτη, βιαστικὰ καὶ γρήγορα, ἀπὸ τὴν καρδιά· γραφὴ ὀμιλίας, ὅπως μιλάω, ἔτσι γράφω, καὶ ὁ Θεὸς νᾶναι βοηθός.

»Ρίχνω μιὰ ματιὰ ἀπὸ τὸ πρῶτο ἕως τὸ τελευταῖο, τὸ τωρινό, καὶ εἶναι ἀρκετὰ χρόνια, ἀπλά, πρόχειρα, ἀλλὰ δὲν ἀλλάσω καμμιὰ γραμμὴ καὶ καμμιὰ ἄποψη ποὺ ἄρχισε ἢ προχώρησε ἢ ἄλλαξε ὕφος ἢ γλώσσα, καὶ ποὺ παραδέχομαι αὐτὴν τὴν ὥρα, ζῶ, ὅπως σημείωσα, καὶ

δέχομαι και πιστεύω, και δὲν διορθώνω οὔτε λέξη, οὔτε φράση, οὔτε παράγραφο.

»Τὰ ἴδια πιστεύω, και ἄς εἶναι ἀπλᾶ γραμμένα τὰ ἴδια και ἀπαράλλακτα γραμμένα χωρὶς φόβο ἢ πάθος, με τόλμη ἀρκετὲς φορὲς και προκαλώντας ἄλλες τόσες φορὲς και τώρα... Ἐγραφα πολλές φορὲς... με λίγες γραμμὲς, μιὰ ἰδέα, ἀποψη, πάντα ἐκκλησιαστικὴ και θεολογική, χωρὶς ἀπαντήσεις, ἀλλὰ πάντα τῆς ψυχῆς και τῆς καρδιάς και τοῦ νοῦ τῆ γραμμῆ, και δὲν ἔχω μετανοιώσει στὶς κύριες γραμμὲς αὐτῆς τῆς «ἀποκαραδοκίας».

Εὐρύτατον φάσμα μελετῶν και ἄρθρων

Τὸ ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει μνημονεύμενον ἔργον τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας και πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθενίου Γ' περιλαμβάνει εὐρύτατον φάσμα ἐκλάμψεων τῆς κατὰ πηγαῖον, ἀυθόρμητον και ἀνυπόκριτον τρόπον ἐκδηλουμένης φωτεινῆς σκέψεως Αὐτοῦ, ἢ ὅποια ἐναρμονίζει ἐμμονὴν εἰς τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν και ὑγιὲς προσδευτικὸν πνεῦμα. Πρόκειται περὶ μελετῶν και ἄρθρων, τὰ ὅποια σχολιάζουν εὐστοχῶς τὴν ἐπικαιρότητα· προβάλλουν προβληματισμούς· ἐκφράζουν ἀγωνίαν διὰ τὴν πορείαν τοῦ κόσμου· ὑποσημαίνουν τὴν λύσιν φλεγόντων ἠθικοκοινωνικῶν προβλημάτων και εἶναι δεῖκται ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς καθ' ὄλου πνευματικῆς ζωῆς. Τὰ δημοσιεύματα ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν δυναμισμὸν τῆς — οὐχὶ στατικής — ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως, εἰς τὸ ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Πρωτόθρονον Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰς τὰς λοιπὰς Ὁρθόδοξους και Ἐτεροδόξους Ἐκκλησίας, εἰς τὰς διορθοδόξους και διεκκλησιαστικὰς σχέσεις και προοπτικὰς και εἰς τοὺς οἰκουμενικοὺς διαλόγους.

Ἐκ τῶν μελετῶν και ἄρθρων τούτων, τὰ ὅποια παρουσιάζονται κατὰ χρονολογικὴν σειράν, ἀναφέρομεν δειγματοληπτικῶς τοὺς ἐξῆς τίτλους, οἱ ὅποιοι ἀποκαλύπτουν τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐξεταζομένων θεμάτων: Ἡ Ἐκκλησία και ἡ κοινωνικὴ ἐπανάστασις — Ἐκκλησία και Κομμουνισμός — Ἐκκλησία και Φασισμός — Ἐκκλησία και Φυλετισμός — Ἀντισημιτισμός — Ὁ Τολστόη και τὸ πρόβλημα τῆς ἔξουσας — Συγγραφεῖς και βιβλία — Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου — Φῶς και σκότος — Σχέσεις Ἐκκλησίας

και Πολιτείας — Ἐκκλησία και ἐργάται — Ἐκκλησία και ἀγρόται — Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία και Ἑβραῖοι — Εἰρηνοφίλος Ἐκκλησία — Ἡ ἐποχὴ μας και τὸ πνεῦμα τῆς — Ἡ Ἐκκλησία τοῦ μέλλοντος — Προσευχὴ και θαῦμα — Ἐκκλησία Ρωσίας — Ὁ κλῆρος και ὁ ἀγὼν — Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίου — Πανορθόδοξος συνεργασία — Μιὰ ἑκατονταετία (1844-1944): Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης — Ἡ Κατηχητικὴ Σχολὴ Ἀλεξανδρείας — Ἡ Ἑλληνικὴ Θεολογία τῆς ἐποχῆς μας — Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν και ὁ Ἀραβικὸς κόσμος — Τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας εἶναι παναφρικανικὸν — Ἡ Ὁρθοδοξία και ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν — Τὸ Βατικανὸν και αἱ ἐπιδιώξεις του ἔναντι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας — Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ «Οἰκουμενικὴ» Σύνοδος — Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον και ἡ Ὁρθόδοξος Ρωσικὴ Ἐκκλησία — Τὸ «ὄμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ» τῆς Ὁρθοδοξίας — Ἐνωσις Ἐκκλησιῶν και Κόσμος — Ἡ Ὁρθοδοξία στὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν — Διάλογος Ὁρθοδόξων και Παλαιοκαθολικῶν — Ὁρθοδοξία και (Παπικὸν) Πρωτεῖον — Ἰσλάμ και Βατικανὸν — Ἱερὰ Μητρόπολις Καρθαγένης — Ἀγὼν διὰ τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν — Τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας — Ὁ διάλογός μας με τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς — Ὁ Σάρδεων Μάξιμος.

Δεοντολογία τῆς προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ ἐπισημανθῆ ἢ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Παρθενίου Γ' παρουσιαζομένη ἐν τῷ Τόμῳ δεοντολογία τῆς τολμηρᾶς προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Διὰ τῆς χαρακτηριζούσης τὸν γραπτὸν και προφορικὸν λόγον Του πηγαιότητος και ἀπλότητος ὁ Ἠγέτης τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς σημειοῖ: «Θάθελα νὰ σημειώσω, ὅτι χρὲς ἔχομε νὰ τολμήσομε, νὰ μὴ διστάζομε, και νὰ πιστεύομε στὴν ἱστορία και στὴν παράδοσή μας, πὺ δὲν ἔχει σταματήσει σὲ κανένα αἰῶνα, σὲ κανένα χρόνον, μέρα ἢ ὥρα, ἀλλὰ συνεχίζεται, δὲν σταματᾶει, και δημιουργεῖται και δημιουργεῖ, γιατί ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου και τῆς Ἐκκλησίας μας προχωρεῖ, ἀλλάσσει, δεμένη ὅμως με τὰ πρῶτα χρόνια, χθὲς και σήμερα και αὔριο ἢ ἴδια, ἀλλὰ τωρινὴ, τῆς ὥρας πάντα, και καλλίτερη, και βαθύτερη και πὺ ἀνοιχτή, και πὺ ἀπλωμένη στὸν κόσμον,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τὴν ἀνάπτυξη στενότερης συνεργασίας μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μελέτησαν κοινοτικά ὄργανα στὶς Βρυξέλλες μὲ τὴν ἐπίσκεψη ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας μας ἢ ὅποια ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα, Θηβῶν κ. Ἰερώνυμον καὶ Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Τιμόθεον ἀπὸ 10-18 Νοεμβρίου.

— Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος ἐπισκέφθη τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ τὴν Τετάρτην, 2 Νοεμβρίου ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν.

— Τὴν Παρασκευὴν 4 Νοεμβρίου τὴν Ἀρχιεραματεῖαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπισκέφθη ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κυρήνης κ. Θεόδωρος (Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας).

— Τὴν Τετάρτην 9 Νοεμβρίου τὴν Ἀρχιεραματεῖαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπισκέφθη ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Δαμιέτης κ. Μπισσή, Ἱεράρχης τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας.

στοὺς ἀνθρώπους, στὸ σύμπαν. Δὲν ἔχει ὄρια, σύνορα, ἀναχωρεῖ, προχωρεῖ, ἀγκαλιάζει ὅλα, καὶ νικᾷ τὰ πάντα, στ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μας».

Συμπληρῶν τὰς ἀνωτέρω σκέψεις ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Παρθένιος, προσθέτει: «Ἐνα θὰ πῶ, ταπεινά, ὅσο μπορῶ, ὅτι πρέπει νὰ ἀνοίξομε πόρτες καὶ παράθυρα τῆς Ὁρθοδοξίας μας, καὶ πάντα νὰ γίνεται αὐτό, καὶ τὰ λόγια μας καὶ ἡ γραφή μας, γιὰ τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ μας Χριστοῦ μας, νά ναι ἀνοιχτή, ἀληθινή καὶ νάχομε τὸ θάρρος καὶ τὴν τόλμη νὰ προχωροῦμε, νὰ λέμε πάντα, καὶ νὰ πιστεύομε ὅτι ἀνήκομε στὸν Λόγο τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλευθερίας, γιὰτὶ ἡ Θεολογία μας ἔχει χρέος ν' ἀνοίξει τοὺς ὁρίζοντες τῆς καὶ νὰ πεί καὶ πάντα, πὸ θά ναι πιὸ τολμηρό, πιὸ ἀληθινό, πιὸ ἀγαπητό, γιὰτὶ δὲν μένει ἴδια πάντα ἡ ζωὴ, καὶ ζητάει ἀλλοιώτικα νὰ γράφει, ἀλλοιώτικα νὰ τὸ πεί, καὶ πιὸ πλατειᾶ ν' ἀνοίξει τὰ πτερὰ τῆς ζωῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πιὸ ψηλά».

Ε.Α.Θ.

— Τὴν Παρασκευὴν 11 Νοεμβρίου τὴν Ἀρχιεραματεῖαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπισκέφθη ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ταμιάθεως κ. Ἰωακείμ (Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας).

— Τὴν Τρίτην 15 Νοεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος συνηγήθη μὲ τὸν Μακαρ. Πατριάρχην τῶν Κοπτῶν τῆς Αἰγύπτου κ. Σεούντα τὸν Γ', διερχόμενον ἐξ Ἀθηνῶν, μεθ' οὗ ἀντηλλάγησαν χρήσιμοι ἀπόψεις ἐπὶ διμερῶν θεμάτων. Ὡσαύτως τὴν μεσημβριαν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐδέχθη τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μαυροβουνίου κ. Ἀμφιλόχιον καὶ τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον Ἐρζεγοβίνης κ. Ἀθανάσιον (Πατριαρχείου Σερβίας) εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν.

— Τὴν 16 καὶ 17 Νοεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ προήδρυσεν τῶν κατὰ μῆνα κανονικῶν συνεδριῶν τῆς Δ.Ι.Συνόδου.

Ἰ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τὴν συμπάθεια καὶ τὴν βαθιὰ πατρική του συγκίνηση ἐξέφρασε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ πρὸς ὄλους ὅσοι ἐπλήγησαν ἀπὸ τὶς φοβερὲς θεομηνίες καὶ τὶς πλημμύρες τῶν τελευταίων ἡμερῶν. Μὲ ἐντολή του ἐνισχύθηκαν οἱ πλημμυροπαθεῖς τῆς περιοχῆς τῆς Καρδίτσας μὲ τὸ ποσὸν τῶν 4.000.000 δρχ. Ἡ Ἰ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν συγκέντρωσε στὶς ἐνορίες σημαντικὰ ποσότητες τροφίμων καὶ ρουχισμοῦ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν ὡς ἄνω δοκιμαζομένων ἀδελφῶν μας.

Ποσὸν 10.000.000 δρχ. ἔστειλε στὸ Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν πλημμυροπαθῶν.

Ἰ. Μητρόπολις Δημητριάδος

Μὲ τὴ συμμετοχὴ 1000 καὶ πλέον νέων — μαθητῶν καὶ μαθητριῶν — Γυμνασίου καὶ Λυκείου, μελῶν τῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας Δημητριάδος (Χ.ΝΕ.Δ.) συνήλθε στὶς 12-11-94 τὸ Ζ' Συνεδριὸν τῆς μέσα στὸν Ἰ. Ναὸ τῆς Ἀναλήψεως Βόλου. Θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦταν: «Τὰ ἐθνικά μας θέματα: ἡ ἀντιμετώπισή των καὶ ὁ ρόλος τῶν νέων μας». Τὸ ἀνέπτυξε ἀριστοτεχνικὰ ὁ πολιτειολόγος καὶ δημοσιογράφος κ. Κων. Χολέβας. Τὴν ἐπίσημη ἑναρξὴ τοῦ Συνεδρίου ἐκήρυξε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος ὁ ὁποῖος ἀναφερόμενος στὸ θέμα εἶπε ὅτι «οἱ

νέοι καλούνται να πιστεύσουν ειλικρινά στην ιδέα της πατριδος και να αποφασίσουν να άπαρνηθούν τὰ διεθνιστικά συνθήματα που έκυριάρχησαν στο παρελθόν, παραμένοντας πιστοί στην Ρωμαίικη ιδέα».

Ι. Μητρόπολις Ηλείας

Τρία έκατομμύρια δραχμές, ποσόν τὸ όποϊον συγκεντρώθηκε έκ μέρους τού ίερού κλήρου και τού εϋσεβούς λαού τής Ι. Μητροπόλεως Ηλείας, έστειλε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Γερμανός ως έλάχιστο δείγμα συμπαραστάσεως στὸν άγωνιζόμενο Όρθόδοξο κλήρο και λαὸ τής Άλβανίας, στὸν Μακαριώτατο Άρχιεπίσκοπο Άλβανίας κ. Άναστάσιο.

Ι. Μητρόπολις Θήρας

Τρεῖς άπό τούς κατοίκους τής Θήρας έβράβευσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων τήν ήμέρα τής έορτής του για τὰ όσα έχουν προσφέρει και προσφέρουν στο νησί και για τούς κατοίκους του. Στὸν καθένα τους μαζί με τήν πατρικὴ του άγάπη προσέφερε και μιὰ εικόνα τής Παναγίας.

Ό Σεβ. Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων τὸ τελευταίό δίμηνο έτέλεσε τὰ θυρανοίξια τών Ι. Ναών Άγίας Σοφίας Γωνιάς, Άγ. Κων/νου και Έλένης Κοντοχωρίου, Άγ. Ειρήνης Χρυσοβαλάντου Θηρασίας και Άγ. Κυρίλλου και Μεθοδίου και Άγ. Εϋσταθίου Άκρωτηρίου.

Άρκετοί μαθητές και μαθήτρίες παρακολουθοϋν τὰ μαθήματα τής Σχολής Έκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τήν όποϊαν ίδρυσε στα Φηρά τής Θήρας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θήρας, έχοντας υπόψη τήν μεγίστη καλλιτεχνική και έθνική άξία τής παραδοσιακῆς Έκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καθως και τήν έπαπειλούμενη έλλειψη ίεροψαλτών.

Ι. Μητρόπολις Ίερισσού

Η Ίερά Μητρόπολις Ίερισσού με πρωτοβουλία τού Σεβ. Μητροπολίτου κ. Νικοδήμου ίδρυσε Σύνδεσμο Φοιτητών που κατάγονται άπό τήν περιοχή της. Έτσι στις άρχές Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε συνάντηση όλων τών μελών Φοιτητών ή όποια άρχισε με έσπερινό, εισαγωγική όμιλία άπό τόν Σεβασμώτατο και όμιλία άπό τόν έπίκουρο Καθηγητή τής Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης κ. Βασίλειο Καλιακμάνη, ὁ όποιος άνέπτυξε τὸ θέμα: «Η πνευματική πατρότητα και ή έν Χριστῷ άδελφότητα». Τέλος παρεκάθησαν όλοι σε κοινή τράπεζα.

Ραδιοφωνικό σταθμό με τὸ όνομα «ΜΑΡΤΥΡΙΑ» άπέκτησε ή Ι. Μητρόπολις Ίερισσού για να μεταδώει τὸ σωτήριο μήνυμα τής Έκκλησίας μας στους πιστοϋς τής περιοχῆς της. Ό σταθμός έχει έδρα τήν

Παλαιοχώρα Χαλκιδικῆς και εκπέμπει στους 97,2 FM.

Ίερά Μητρόπολις Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως

Ίδρύθηκε ύστερα άπό άκνες και συντονισμένες προσπάθειες τού Σεβ. Μητροπολίτου κ. Διονυσίου και λειτουργεί έφέτος στην Ι. Μητρ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως Έκκλησιαστικό Λύκειο τὸ όποϊον στεγάζεται στις εγκαταστάσεις τού ΟΑΕΔ Όραιοκάστρου. Τὸν άγιασμό για τήν έναρξη τής νέας — πρώτης — σχολικῆς χρονιάς έτέλεσε με έπισημότητα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Διονύσιος.

Ι. Μητρόπολις Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας

Ό Σεβ. Μητροπολίτης Ν. Ίωνίας κ. Κων/νος βρέθηκε ως «ὁ καλὸς ποιμὴν» κοντὰ στο ποιμνίό του άπό τήν πρώτη στιγμή τής δοκιμασίας του άπό τήν νεροποντή. Με έντολή του συγκεντρώθηκε μεγάλη ποσότητα κουβερτών οι όποιες και διενεμήθησαν.

Ι. Μητρόπολις Χαλκίδος

Τὸ 3ο Ίερατικό Συνέδριο τών Ίερέων τής Ι. Μητροπόλεως Χαλκίδος συνήλθε άπό 3-4 Νοεμβρίου στὸν Ι. Ναὸ Εϋαγγελισμοϋ τής Θεοτόκου με βασικό θέμα: «Αίρέσεις και παραθρησκεία, άπειλή δια τὸ όρθόδοξο φρόνημα, τὸν πολιτισμό και τούς δημοκρατικούς θεσμούς».

Εισηγητές ήσαν οι Πανοσ. Άρχιμ. Ειρηναίος Γεωργιάδης και Παϋλος Ίωάννου, Ίεροκήρυκες τής Ι. Μητροπόλεως καθως και ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Άντώνιος Άλεβιζόπουλος, Γραμματεϋς τής Συνοδικῆς Έπιτροπῆς έπί τών Αιρέσεων.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Με άπόλυτη έπιτυχία στέφθηκε ή έπίσκεψη τού Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου στο Βέλγιο, τήν Όλλανδία και τὸ Λουξεμβούργο. Είχε τήν δυνατότητα να έπικοινωνήσει με τούς ήγέτες τών τριών χωρών, καθως και με τόν σημερινό και τόν νεοεκλεγέντα πρόεδρο τής Εϋρωπαϊκῆς Ένωσης. Ό Πατριάρχης είχε οϋσιαστικῆς συζητήσεις με τούς κυρίους Ζάκ Ντελόρ και Ζάκ Σαντέρ τόσο για θέματα θρησκευτικά και πνευματικά όσο και για θέματα που προάγουν τή συνεργασία τού Οικουμενικού Πατριαρχείου και τής Εϋρωπαϊκῆς Έπιτροπῆς.

—Θερμοτάτη και ένθουσιώδης υπήρξε ή ύποδοχή τών κατοίκων τής Δωδεκανήσου και τής Λέσβου στὸν Παναγ. Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο, ὁ όποιος έδωσε παντοϋ τή μαρτυρία τής Όρθοδοξίας κατά τήν έπίσημη έπίσκεψή του άυτή άπό 18 μέχρι 26 Όκτωβρίου.

— Ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἔγιναν ὁ Σεβ. Λαοδικεῖας κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Σεβ. Σεβαστείας κ. Δημήτριος μετ' ἀπόφαση τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου.

— Ὁ τέως βοηθὸς Ἐπίσκοπος παρὰ τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Αὐστραλίας κ. Στυλιανῷ Χριστιανουπόλεως Παῦλος, διὰ τὰ εἰς ἃ ὑπέπεσε κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας γενικώτερον κανονικὰ παραπτώματα, Συνοδικῆ ἀποφάσει, καθυπεβλήθη τῇ ἐσχάτῃ ποινῇ τῆς ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ βαθμοῦ τῆς ἀρχιερωσύνης καθαιρέσεως καὶ ἐπανήχθη εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν, ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὡς Ἀπόστολος Λάϊος ἀπλῶς γνωριζόμενος.

— Οἱ ἐκ τῶν τέως κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου Νικόλαος DuFault, Mark Gielow, Stephen Thomas, Σταμάτιος Καλαμαράς, Εὐάγγελος Κασιμιώτης καὶ Γεώργιος Βασιλάκης, καὶ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰμβρου καὶ Τενέδου Νικόλαος Κολίντος, διὰ τὰ εἰς ἃ ὑπέπεσαν εἰς βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἀρχῆς, τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν γένει τῆς Ἐκκλησίας κανονικὰ παραπτώματα, Συνοδικῆ ἀποφάσει, καθυπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐσχάτην ποινὴν τῆς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαιρέσεως καὶ ἐπανήχθησαν εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν.

Ἀρχιμ. Μ.Φ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λεοντοπόλεως

Τὸν Ἀνώτερο Ταξίαρχο τοῦ Τάγματος τοῦ Φοίνικος ἀπένευμε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Καραμανλῆς στὸν Σεβ. Μητροπολίτη Λεοντοπόλεως κ. Τίτο. Ἀπονέμοντας — ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν — τὰ διάσημα στὸν Σεβ. κ. Τίτο, ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἀλεξάνδρεια κ. Ἀντ. Βλαβιανὸς ἀναφέρθηκε στὴν ἐκκλησιαστικὴ δράση τοῦ τιμωμένου ὄχι μόνον στὴν Ἀφρικῆ, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα, κυρίως στὴν Ἠπειρο. Ἀπάντησε ὁ τιμηθεὶς, ὁ ὁποῖος τόνισε ὅτι ἡ τιμὴ ἀντανανκλᾶ στὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ ὅλους τοὺς παροικιακοὺς παράγοντες ποὺ συμβάλλουν στὴν ἐπιτέλεση τοῦ ἔργου του. Στὴν ἀπονομὴ τῶν διασήμων παρίσταντο πολλοὶ ἐπίσημοι — οἱ τὰ πρῶτα φέροντες τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β' ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Κάρολο Παπούλιαν. Καθ' ἃ σημεῖοι ἡ «Καθολικὴ», «ὁ κ. Παπούλιας διεβίβασε πρὸς τὴν Ἁγία Ἐδρα τίς εὐχαριστίες τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως γιὰ τὸ ἄμεσο διάβημα ποὺ ἔκαμε πρὸς τὰ Τίρανα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας κ. Ἀναστασίου... Τέλος ἐδήλωσεν, ὅτι ὁ

Πάπας τοῦ μίλησε θερμότητα διὰ τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, μετ' ὃν ὁποῖο τὸν συνδέει φιλία προσωπικῆ, τοῦ εἶπε δὲ ἐπίσης ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία θέλει νὰ ἔχη καλὲς σχέσεις μετ' τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος».

— Ὁ διακεκριμένος θεολόγος π. Ὑβ Κονγκάρ ἦτο εἷς ἐκ τῶν 30 ρωμαιοκαθολικῶν, οἵτινες ὑπὸ τοῦ Πάπα ἀνεδείχθησαν προσφάτως εἰς καρδιναλίους. Εἷς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξε καὶ ὁ 49ετῆς Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Σαράγεβο Βίνκο Πούλτσικ.

— Ὁ διαπρεπὴς γερμανὸς βενεδικτῖνος θεολόγος π. Ferdinand R. Gahbauer, ἐν προσφάτῳ ἀρθροῖδιῳ αὐτοῦ «περὶ τοῦ ὀρθόδοξο-καθολικοῦ διαλόγου», ἐπισημαίνει ὅτι «τὸ κύριον πρόβλημα ὑφίσταται ἐν τῇ ἀξιώσει τοῦ Πάπα διὰ τὴν ἐπικυριαρχίαν (Oberhoheit) (Πρωτεῖον δικαιοδοσίας, Jurisdiktionsprimat) ἐπὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπομένως ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἔχουν διατηρήσει ἀντιθέτως τὴν συνοδικὴν δομὴν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ἀλλὰ ὑπὸ τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων ἢ τῆς Συνόδου τῶν Πατριαρχῶν. Ὡσαύτως ἡ Ὀρθόδοξος καὶ ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία ἀπορρίπτουν, ὅπως τὸ Πρωτεῖον ἐξουσίας, οὕτω καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Πάπα».

— Προσφάτως εἰς ἡλικίαν 82 ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ διαπρεπὴς ἀύγουστινιανὸς θεολόγος καὶ Ὀμότιμος Καθηγητὴς τοῦ ἐν Würzburg Πανεπιστημίου πατήρ Hermenegild Biedermann. Οὗτος, ὅστις ἦτο ἀριστος γνώστης τῆς ζωῆς καὶ τῆς θεολογίας τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τῷ 1947 ἱδρυσεν ἐν Würzburg τὸ «Ἀνατολικοεκκλησιαστικὸν Ἰνστιτούτον» (Ostkirchliches Institut). Ἀπὸ τοῦ 1950 ἕως τὸ 1977 ἐν τῷ μνημονευθέντι Πανεπιστημίῳ κατεῖχε τὴν ἔδραν διὰ τὰς Ἀνατολικοεκκλησιαστικὰς Σπουδὰς καὶ συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν προβολὴν τῶν θησαυρῶν τῆς Ὀρθόδοξου Ἀνατολῆς εἰς τὰς δυτικὰς χώρας. Κατὰ τὰ ἔτη 1953 ἕως 1962 διηύθυνε τὸ γερμανικὸν τμήμα τῶν Αὐγουστινιανῶν μοναχῶν.

Ε. Θ.

Στυλ. Γ. Παπαδοπούλου, Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ - Βασίλειος Καισαρείας. Ἔκδ. Γ'. Ἀθήνα 1994, σχῆμα 14X21 ἐκατ., σσ. 510.

Ὅταν ἓνα ἔργο 510 σελίδων κάνει καὶ τρίτη ἐκδόση, σὲ σύντομο σχετικὰ διάστημα, σημαίνει ὅτι κάτι σημαντικό ἔχει νὰ προσφέρει ἢ ὅτι τὸ θέμα ποὺ διαπραγματεύεται καὶ τὸ εἶδος γραφῆς τοῦ συγγραφέα ἀγγίζουν τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ. Στῆ «Ζωὴ ἐνὸς Μεγάλου» συναντήθηκαν ἀρμονικὰ αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἐπισκόπου Χρυσοστόμου (Γερασίμου Σ. Ζαφείρη), Μητροπολίτου Περιστερίου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, «**QUO VADIS ΕΛΛΑΔΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ;**» Ἡ πορεία τοῦ Γένους σήμερα καὶ αἱ ἱστορικαὶ εὐθύναι τῆς Ἐκκλησίας. Ἀθήναι 1988 (σελίδες 414).

Τὸ ἔργον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περιστερίου κ. Χρυσοστόμου «**QUO VADIS Ἑλλαδικὴ Ὁρθοδοξία;**» ἀποτελεῖ διαφωτιστικὴν ἐκκλησιολογικὴν μελέτην θεμάτων δομῆς καὶ λειτουργίας τῆς συγχρόνου πραγματικότητος, ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσας καὶ ἐπίκαιρον, ἢ ὅποια στηρίζεται εἰς τὰ γνήσια παραδοσιακὰ στοιχεῖα τῆς διαχρονικῆς ὀρθοδόξου βιωματικῆς ἐμπειρίας. Ἡ χρηστικὴ διάρθρωσις τοῦ βιβλίου εἰς ἐπι μέρους ἐνότητας καὶ κεφάλαια, ὡς καὶ αἱ ἄφθονοι ὑποσημειώσεις καὶ παραπομπαί, ἀποτελοῦν στοιχεῖα προϊδεάζοντα θετικῶς τὸν ἀναγνώστην διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν σοβαρότητα καὶ ἐπιμέλειαν τῆς γενομένης ἐρεῦνης.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον τοῦ ὁ Σεβασμιωτάτος, ἐκ τῆς ποιμαντικῆς αὐτοῦ πείρας, μεθοδικῶς ἐνδοσκοπεῖ καὶ ἀποσαφηνίζει προβλήματα ὑπαρξιακῆς σημασίας, ἅτινα συνθέτουν τὴν παρατηρουμένην καθολικὴν κρίσιν τῆς χειμαζομένης σήμερον κοινωνίας καὶ ἀποτελοῦν κίνδυνον διὰ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ τοῦ Γένους, ζεῖδωρος πνοὴ τοῦ ὁποίου εἶναι ἢ πίστις εἰς τὸν Θεόν.

Ἡ ὁμολογουμένη αὕτη πραγματικότης, μὴ ἀγνοουμένη ὑπὸ πολλῶν, δέον νὰ διευρυνθῆ καὶ νὰ κατανοηθῆ περισσότερον, μὲ σκοπὸν τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς διὰ τῆς ἁγιαστικῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὡς θεῖον καθίδρυμα, ἐκτεινόμενον πέραν τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ὡς ὄρατος ὀργανισμός, προσαρμοζόμενος κατὰ τὰ δεδομένα τῶν ἐποχῶν, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀναπλάσῃ τὸν κόσμον, «καταβιβάζουσα τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν καὶ ἀναβιβάζουσα, συγχρόνως, τὴν γῆν εἰς τὸν οὐρανόν», καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον υἱὸν Θεοῦ.

Οὕτω πως εἰς τὴν περιεκτικὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ ἐν λόγῳ πονήματος εὐθυβόλως τονίζεται ἢ ἀνάγκη, ὅπως τῇ ὁμοφρόνῳ συνεργασίᾳ ποιμέ-

νων καὶ ποιμαινομένων, κλήρου καὶ λαοῦ, ἢ Ἐκκλησία προβῆ κατ' ἀρχὰς εἰς μίαν ἐσωτερικὴν ἀνανέωσιν. Ὡς δεῦτερος ἀναβαθμὸς προτείνεται, ὅπως αὕτη, ἐδραζομένη εἰς τὸ ἀσάλευτον, ἐλεύθερον καὶ κοινωνικὸν πνεῦμα τῆς Πατερικῆς θεολογίας καὶ συνεργαζομένη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Πολιτείας, ἀντισταθῆ εἰς τὰ ποικιλώνυμα κοσμικὰ καὶ ἀθεϊστικὰ ῥεύματα ποῦ εἰσέβαλαν εἰς τὴν χώραν μας καὶ ὠδήγησαν τὸν λαὸν εἰς μίαν «θεσμικὴν κρίσιν», καὶ λάβῃ ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν φλεγόντων θεμάτων.

Ἐν συνεχείᾳ, διαζωγραφεῖται ἐμπεριστατωμένως ἢ ἀδιάσπαστος ἐσωτερικὴ σχέση τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Ἔθνους, παρουσιαζομένη εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ὅτε εἰς τὰς πλέον κρίσιμους στιγμὰς μέλη τοῦ Κλήρου ἐπρωτοστάτησαν εἰς ἐθνικοὺς ἀγῶνας μετὰ ἀπαραμίλλου αὐτοθυσίας. Τοῦτο δεικνύει τὸν ἐνωτικὸν χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὅποια ὡς «σῶμα Χριστοῦ» καὶ «δύναμις σφυρηλατοῦσα τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα» δύναται, κατὰ τὴν εὐστοχὸν ἐπισήμανσιν τοῦ συγγραφέως, νὰ σταματήσῃ τὴν ἀκάθεκτον πορείαν ποῦ ὀδηγεῖ εἰς μίαν γενικὴν ἀλλοτριώσιν καὶ νὰ συμβάλῃ εἰς τὸν ἐπαναπροσανατολισμὸν τοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν πατερικὴν παράδοσιν, ὥστε νὰ προληφθοῦν ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ καὶ δυσανάκλητοι συμφοραί.

Δεδομένου ὅμως, ὅτι βασικὸς παράγων εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ ἤθους καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνύψωσιν τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ Παιδεία, σαφῶς ἐκτίθεται εἰς τὴν μελέτην ἢ παρατηρουμένη κατάπτωσις τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπισημαίνεται ἀμερολήπτως ἢ βαρύνουσα τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας εὐθύνη διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ μας.

Συνοφασμένον πρόβλημα εἶναι καὶ τὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, περὶ τῆς ὁποίας ὁ λόγιος συγγραφεὺς καὶ ἐντριβῆς θεολόγος ὡσαύτως προτείνει, ὅτι πρέπει νὰ ἀναδιαρθρωθῆ στηριζομένη εἰς τὴν «ἀρμονικὴν σύζευξιν τῆς κλασσικῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀνατολικῆς πατερικῆς Θεολογίας». Ἐν ἀνάγκῃ δὲ νὰ προβῆ ἢ Ἐκκλησία εἰς τὴν ἴδρυσιν νέας

Θεολογικῆς Σχολῆς ἢ Ἀκαδημίας, κατὰ τὸν τύπον τῶν γνωστῶν ἀρχαίων Κατηχητικῶν Σχολῶν, μὲ συγκεκριμένον προγραμματισμὸν λειτουργίας, διὰ τὴν ἐπιμόρφωσιν τοῦ Κλήρου καὶ τὴν μετάδοσιν τοῦ θησαυροῦ τῆς εὐσεβείας εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ.

Παρακατιόντες ἀναγινώσκομεν τὴν διαπίστωσιν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὅτι φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐπελεύσεως ὑλιστικῆς λαίλαπος καὶ τοῦ ὄλου πνεύματος τοῦ «πρακτικοῦ εὐδαιμονισμοῦ», ἅτινα πλήττουν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, εἶναι καὶ ἡ παρουσιαζομένη κρίσις τοῦ νεοελληνισμοῦ, ἐξ αἰτίας τῆς διασπάσεως τοῦ μακροχρονίου ἐσωτερικοῦ δεσμοῦ του μὲ τὰς ῥίζας τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως, κίνδυνος ὅστις ἀποσοβεῖται διὰ τῆς σωτηριώδους ἐπεμβάσεως τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη, τονίζει εὐσταθῶς ὁ συγγραφεύς, ὡς θεανθρωπίνην δύναμις καὶ βάσις τῆς «ἐθνικῆς μας φυσιογνωμίας» καλεῖται πρωτίστως νὰ συνειδητοποιήσῃ τὴν ὑπάρχουσαν κρίσιν, νὰ δώσῃ μίαν κατάλληλον ἀγωγὴν εἰς τὸν λαὸν καὶ νὰ χειραγωγήσῃ τὴν πορείαν τοῦ Ἐθνους, ὥστε — ὅσον ἀκόμη ὑπάρχει καιρὸς — νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀναγέννησις τοῦ νεοελληνισμοῦ καὶ ἡ ἐπιβίωσις τοῦ Γένους.

Ὡς ἀπόρροια καταληκτικῆ τῶν ἀνωτέρω, ἀναγνωρίζεται, κατὰ τὴν ἀναδίπλωσιν τοῦ θέματος, ἡ ἀδήριτος ἀνάγκη νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ Ἐκκλησία, τῇ συνεργίᾳ τῆς Πολιτείας, μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας καὶ μὲ τὴν ἐμπειρικὴν γνώσιν αὐτῆς νὰ τονίσῃ τὸν μεταφυσικὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, τὴν προσωπικὴν δηλαδὴ θέωσιν καὶ σωτηρίαν, νὰ μεταγίγῃ εἰς τοὺς νέους τὸ φρόνημα τῶν πνευματοφόρων Πατέρων, τὸν «ἄκρατον Χριστιανισμόν». Τὸ ἐλπιδοφόρον τοῦτο μῆνυμα τῆς καινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς παρέχει κατὰ τὴν σοφὴν ἐπισήμανσιν τοῦ συγγραφέως, τὴν μοναδικὴν βάσιν τῆς ψυχικῆς ἁρμονίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀρραγὲς θεμέλιον καὶ αἰώνιον πρότυπον κάθε νέας δημιουργίας, διότι ἀναπλάσσει ἐλευθέρους πολίτας στηριζομένους εἰς τὸ παρελθὸν καὶ οἰκοδομοῦντας τὸ μέλλον μὲ βεβαιότητα.

Πρὸς τούτοις, ὁ Σεβασμιώτατος ἐμβαθύνων εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμνίου τῆς Ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας βλέπει ὑπὸ τὸ πρῶμα τῆς ἐποχῆς, θεωρεῖ ἐπιβεβλημένην τὴν πραγματοποιήσιν μᾶς εὐρύτερας ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως, μὴ συγχεομένης μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκκοσμικεύσεως καὶ τῶν πολιτικῶν ἰδεολογιῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ὡς «κιβωτὸς τῆς σωτηρίας» θὰ διερευνήσῃ τὰ διάφορα κοι-

νωνικὰ φαινόμενα καὶ θὰ δώσῃ εἰς τὸν περιδινόμενον, κατὰ τὰς περιστάσεις, λαὸν τὴν αὐθεντικὴν μαρτυρίαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἣτις ἐστὶ κοινωνία Θεοῦ καὶ ἀειθαλῆς εὐφροσύνη καρδίας, ὅτι «ὄρος ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης μακαριότητος ἢ πρὸς τὸ θεῖον ὁμοίωσις»¹.

Ἡ ἐμπεριστατωμένη αὕτη πραγματεία «QUO VADIS Ἑλλαδικὴ Ὁρθοδοξία», τοὺς κυριωτέρους ἄξονας τῆς ὁποίας δι' ὀλίγων ἐξεθέσαμεν, ἀποτελεῖ ἀφυπνιστικὴν μελέτην εἰς τὴν ὁποίαν διὰ πολλῶν τεκμηριούται ὁ ἄρρηκτος δεσμὸς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, αἵτινες, συμπεριεχόμενοι μὲ βαθεῖαν συναίσθησιν εὐθύνης κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς καιροὺς τῆς κρίσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ γενικώτερον τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, δύναται νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνακούφισιν καὶ διάσωσιν αὐτοῦ, ὅστις, ἄλλοτριωθεὶς τοῦ Θεοῦ, πάσχει ὀπιζόμενος ἐκ τῶν διαφόρων προσκαίρων ῥευμάτων.

Μόνον ἡ Ἐκκλησία, τονίζει ὀρθῶς ὁ Σεβασμιώτατος, ὡς θεανθρώπινος καὶ ὑπερκρατικὸς ὄργανισμός, αἰρομένη εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων, διὰ τῆς ἐπικαίρου πάντοτε διδασκαλίας τῆς καὶ τοῦ ἐνεργοῦντος ἐν αὐτῇ Ἁγίου Πνεύματος, θὰ χαράξῃ μίαν νέαν πορείαν γνώσεως καὶ ἀληθείας, θὰ ἐξαγγείλῃ εἰς τὴν οἰκουμένην τὴν ἐμπειρίαν τῆς θεώσεως ὡς βιουμένης εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ θὰ προπαρασκευάσῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα. «Γνώσιν ἀληθείας, τὴν τῆς χάριτος αἰσθησὶν εἶναι κυρίως νόμισον», κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Σιναιτην².

Ἡ ἐνεργὸς παρουσία τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἀπαλλάσσει τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῶν ὀλεθρίων τραυμάτων τῆς ἀδαμναίας πτώσεως, ὅτε «ἐθανατώθῃ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ διὰ τῆς παραβάσεως, χωρισθεῖσα τοῦ Θεοῦ»³, καὶ ἡ ζωηφόρος χάρις τοῦ παναγίου Πνεύματος ἀποκαθιστᾷ τὴν φθαρεῖσαν εἰκόνα τοῦ Ἀδάμ εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος.

Οὕτω διὰ τῆς πανσθενοῦς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ὅστις γέγονεν ἄνθρωπος ἵνα καταργήσῃ τὸν θάνατον καὶ θεώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καταλύεται ἡ φθορὰ, ἀναστηλοῦνται αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς, ἐπιτυγχάνεται ἡ προσωπικὴ ἀνακαίνισις καὶ ἐπιλύονται ὅλα τὰ προβλήματα, ἀντι-

1. Γρηγ. Νύσσης, «Εἰς τὰς Ἐπιγραφὰς τῶν Ψαλμῶν», Μέρος Α' Ε.Π.Ε. Τόμος 6, σελ. 21, στίχ. 22.

2. Γρηγ. Σιναιτοῦ «Κεφάλαια δι' ἀκροστιχίδος πάνυ ὠφέλιμα», Φιλοκαλία, Τόμ. Δ', σελ. 31, γ'.

3. Γρηγ. Παλαμά, «Πρὸς τὴν σεμνοτάτην ἐν Μοναζούσῃς Ξένῃ», Φιλοκ., Τόμ. Δ', σελ. 93,25.

μετωπιζόμενα ὑπὸ τὸ «σφαιρικὸν πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας». «Θελήσαι δεῖ μόνον, ὀρμηθεῖς μόνον. Ἐγγὺς ἡ παράκλησις, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου... ὦ τοῦ εὐποροῦτος τῆς ἰατρείας! ὦ τοῦ τάχους τῆς θεραπείας! ὦ τοῦ μεγέθους τῆς δωρεάς!»⁴

Συγχαίρομεν τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὴν τεκμηρωμένην ἐπιστημονικῶς συγγραφὴν του, τῆς ὁποίας καὶ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα ὑπομιμνήσκουν τὸ ἄγρυπνον, ἀκμαῖον καὶ ἀγωνιστικὸν φρόνημα τῶν Πατέρων μας. Τὸ ὅλον ἔργον εἶναι ἀναμφισβητήτως συντεθειμένον μὲ πόνον καὶ ἀγάπην ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς ποιμαντικῆς ἀγωνίας ἐνὸς ὀρθοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρὸς ὑπὲρ τοῦ ταλαιπωρουμένου καὶ διαλυομένου ἀπὸ τὰς ποικίλας ἰδεολογίας ἀνθρώπου, ὅστις διὰ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸν Θεὸν λυτροῦται καὶ λαμβάνει οὐρανίαν παράκλησιν.

Ἡ πολύτιμος καὶ ἀξιοπρόσεκτος, διὰ διηρθρωμένου καὶ γλαφυροῦ λόγου, αὕτη μελέτη ἀποτελεῖ βῆμα διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἐπισημαιομένων προβλημάτων, ὥστε νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ «πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη»⁵, νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀποκατάστασις τῆς κοινωνικῆς ἰσορροπίας, ἡ ἐσωτερικὴ ἐνότης καὶ εἰρήνη ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου, καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ προσδοκωμένη ἀναγέννησις τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς ὁ ἴδιος ὁ Σεβασμιώτατος ἐπισημαίνει: «Ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἀποκλειστικὸν καὶ μόνον σῶμα τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου τοῦ Θεοῦ, τ.έ. τοῦ ἱστορικοῦ Ἰησοῦ, ὡς κατ' ἐξοχὴν τόπος ἐν ᾧ καὶ δι' οὗ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀποκαλύπτεται, διαμένει καὶ διενεργεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι αὕτη, κατὰ τὸν Συμεὼν τὸν Νέον Θεολόγον, “κακῶν με πάντων λύσις ἐστὶ, καλῶν δὲ πάντων εὐρεσις αἰωνία”» [πρβλ. «QUO VADIS Ἑλλαδικὴ Ὁρθοδοξία;», σελ. 250].

Ἀρχιμ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Καθηγούμενος Ἰ. Μ. Σίμωνος Πέτρας

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, **ΔΩΔΕΚΑ ΑΓΙΟΙ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΜΑΣ**, ἐκδόσεις «Ἐπτάλοφος», Ἀθήνα 1994, σελ. 168.

Δὲν πρόλαβα νὰ τελειώσω τὴν ἀνάγνωσιν ἐνὸς μικροῦ του βιβλίου - φυλλαδίου μὲ τίτλο

«Ταφή ἢ καύση τῶν νεκρῶν;» (Ἀποστ. Διακονία, 1994), κ' ἔλαβα ἓνα νέο βιβλίον τοῦ κ. **Εὐ. Π. Λέκκου**, θεολόγου καὶ νομικοῦ, μὲ τίτλο **Δώδεκα Ἅγιοι τῶν καιρῶν μας**, ποὺ καὶ μόνον βλέποντας τὶς εἰκόνες τῶν Ἁγίων ποὺ κοσμοῦν τὸ ἐξώφυλλο κεντριζέται τὸ ἀγιολογικὸ ἐνδιαφέρον σου. Ὁ κ. Λέκκος ζῆ τὸν σύγχρονον παλμὸ τῆς Κοινωνίας, ζώντας καὶ διακονώντας ἀπὸ καιρὶες θέσεις τὴν Ἐκκλησία. Ξέρει τὴν πνευματικὴ ἀνάγκη τοῦ κόσμου καὶ διαλέγει τὴν ἀνάλογη πνευματικὴ τροφή.

Σήμερα, ποὺ ὁ κόσμος ἔχει ἀπελπιστεῖ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου καὶ στρέφει, πότε μὲ ὀργή καὶ πότε μὲ προσδοκία τὸ βλέμμα του Πηλά, ὁ κ. Λέκκος διαλέγει δώδεκα μεγάλους Ἁγίους τῆς ἐποχῆς μας γιὰ νὰ θρέψῃ καὶ νὰ ξεδιψάσῃ τὸν πεινασμένον καὶ διψασμένον ἀναγνώστη. Βλέπω τὶς μορφὲς τῶν Ἁγίων, καὶ κρίνω πῶς εἶναι ἄριστη ἡ ἐπιλογή τοῦ συγγραφέα. Μᾶς προσφέρει μιὰ μικρὴ κατασκευαστικὴ πινακοθήκη, ὄχι μόνον μὲ βυζαντινὲς πολύχρωμες εἰκόνες, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀντιπροσωπευτικὸς ὕμνους καὶ, κυρίως, μὲ πυκνὰ καὶ καλογραμμένα, σὲ σύγχρονη ζωντανὴ γλῶσσα, τὰ Συναξάρια τῶν Ἁγίων τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ νεώτερη Ὁρθοδοξία σὲ ὅλο τὸ ἀγιολογικὸ μεγαλεῖο τῆς, στὴν Ἑλλάδα καὶ στὶς ἄλλες ὀρθόδοξες χώρες, ἀπ' ὅπου μᾶς φέρνει τὸν ἅγιον Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ καὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννη τῆς Κρονστάνδης. Ἀπὸ τοὺς πιὸ κοντινοὺς μας, θὰ χαρεῖ ὁ φιλάγιος ἀναγνώστης νὰ ἔχει σ' ἓναν κομψὸ τόμο τοὺς βίους τῶν Ἁγίων: Ἀνθίμου τῆς Χίου, Νικολάου Πλανᾶ, Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου, Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκη, Παναγῆ (Παΐσιου, Μπασιά), Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Σάββα τοῦ ἐν Καλύμνῳ, Χρυσοστόμου Σμύρνης καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, Μεθοδίας Κιμῶλου καὶ Νεκταρίου τοῦ ἐν Αἰγίνῃ. Στὸ τέλος τοῦ κάθε βίου ὁ σ. δίνει τὴν ἢ τὶς βασικώτερες πηγές του. Βιβλίον πράγματι τερπνὸ στὴν ἀνάγνωσιν, μὲ τὸ λογοτεχνικὸν χαρακτῆρα του, καὶ ψυχοφελέστατο. Στὴν ἐπανεκδόσιν του (ποὺ προβλέπεται νὰ γίνῃ πολὺ σύντομα), ὁ σ. νὰ βάλῃ δύο λέξεις γιὰ τὸ «Παΐσιος» τοῦ ἁγίου Παναγῆ (Μπασιά) καὶ ἂν θέλῃ, ἂς βάλῃ τοὺς ὠραίους ὕμνους σὲ στίχους, γιὰ ν' ἀναφανεῖ καὶ ἡ ποιητικὴ τους ὠραιότης.

Εὐχόμεστε κ' ἐλπίζουμε τὴ συγγραφικὴ συν-έχεια, στὸν χώρο τῆς ἀγιολογίας, ἀπὸ τὸν κ. Λέκκο.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

4. Γρηγ. Θεολόγου, Λόγος Πρὸς τοὺς πολιτευομένους (ΙΖ') ΒΕΠΕΣ, Τόμος 59, σελ. 105,39 καὶ 106, 1-4.

5. Πρβλ. Ἰωάν. 15,9.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Άριθ. πρωτ. 1334

Έν Βόλω τῆ 13-9-1994

Σύστασις Ένοριακού Πνευματικού Κέντρου τῆς Ί. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Άλμυρού στὸν Έρὸ Ναὸ Άγίων Αναργύρων Βόλου με τὴν ἔπωνυμία «ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΒΟΛΟΥ»

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΕΝΟΡΙΑΣ Ι. ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΒΟΛΟΥ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1

Τίτλος - Έδρα

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Έχοντας υπόψη:

α) Τὶς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 καὶ 29 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Έκκλησίας τῆς Ελλάδος».

β) Τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ὑπ' ἄριθμ. 1/69 Κανονισμοῦ τῆς Ίεράς Συνόδου «περὶ ὀργανώσεως καὶ διοικήσεως τῶν Έκκλησιαστικῶν Σωμάτων καὶ Ὀργάνων» σὲ συνδυασμὸ πρὸς τὸ ἄρθρο 67 τοῦ Ν. 590/1977.

γ) Τὶς ἐκ τῶν Ίερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας ἀπορρέουσες ὑποχρεώσεις ἡμῶν δημιουργίας Πνευματικῶν καὶ Φιλανθρωπικῶν Έργων πρὸς κάλυψη τῶν σχετικῶν ἀναγκῶν τοῦ Χριστεπνύμου Πληρώματος,

ἀποφασίζουμε

Τὴ σύσταση καὶ λειτουργία τοῦ Πνευματικοῦ Ίδρύματος με τὴν ἔπωνυμία «ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΒΟΛΟΥ».

Ὁ τρόπος διοικήσεως καὶ λειτουργίας τοῦ Ίδρύματος τούτου θὰ διέπεται ἀπὸ τοὺς ὀρισμοὺς εἰδικοῦ Κανονισμοῦ, ὡς κατωτέρω, ἐγκρινομένου παρὰ τῆς Ίεράς Συνόδου τῆς Έκκλησίας τῆς Ελλάδος καὶ δημοσιευομένου εἰς τὸ ἐπίσημο Δελτίο «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Έφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Δημητριάδος Χριστόδουλος

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ**

ΕΝΟΡΙΑΣ Ι. ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ ΒΟΛΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1

Τίτλος - Έδρα

Στὴν Ένορία Άγίων Αναργύρων Βόλου τῆς Ίεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Άλμυρού, συστήνεται Έκκλησιαστικὸ Ίδρυμα, τὸ ὁποῖο θὰ λειτουργεῖ σὲ κτίριο, ποὺ ἀνεγείρεται γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, παραπλεύρως τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ, σὲ οἰκόπεδο ἰδιοκτησίας του, με τὴν ἔπωνυμία «Ένοριακὸ Κέντρο Ίεροῦ Ναοῦ Άγίων Αναργύρων Βόλου» καὶ θὰ διέπεται ἀπὸ τὸν παρακάτω Κανονισμὸ Λειτουργίας.

Τὸ Ένοριακὸ Κέντρο, ὡς Έκκλησιαστικὸ Ίδρυμα, διαθέτει ἴδιαν αὐτοτελῆ διοίκηση καὶ διαχείριση.

Άρθρο 2

Σκοπὸς

Σκοπὸς τοῦ Ένοριακοῦ Κέντρου εἶναι νὰ ἐξυπηρετεῖ τὸ πνευματικὸ, ἱεραποστολικὸ, κοινωνικὸ, κατηχητικὸ, κοινωνικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς ἐνορίας Άγίων Αναργύρων, μέσα στὰ πλαίσια τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Έκκλησίας καὶ τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς μας παράδοσης.

Άρθρο 3

Μέσα γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν

Ἡ ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν, ποὺ προαναφέρθηκαν, ἐπιτυγχάνεται:

1. Με τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ τῆς Ένορίας καὶ τὴν συνδρομὴ ἰκανῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

2. Με τὴν πνευματικὴ, λειτουργικὴ, κατηχητικὴ, κηρυκτικὴ καὶ λοιπὴ διακονία τῆς Ένορίας (θεῖον κήρυγμα, ἑσπερινὸς ὁμιλίαις, κατηχητικὰ σχολεῖα, ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις).

3. Με τὴν λειτουργία καθημερινοῦ συσσιτίου γιὰ τοὺς πένητες, γέροντες, ἀρρώστους καὶ λοιποὺς

πάσχοντες ἐνορίτες καὶ μὴ στὸ «Σπίτι Γαλήνης Χριστοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων», δηλ. τὸν εἰδικὰ διαρρυθμισμένο καὶ ἐξοπλισμένο πρὸς τοῦτο χώρο τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου.

4. Μὲ τὴν ἐρευνα, συζήτηση καὶ προώθηση τῶν προβλημάτων τῆς Ἐνορίας καὶ τὴν πραγματοποίηση εἰδικῶν ἐκδηλώσεων, διαλέξεων, σεμιναρίων, κληρικολαϊκῶν συνελεύσεων καὶ δημοσιῶν συζητήσεων.

5. Μὲ τὴν διοργάνωση πολιτιστικῶν, φιλανθρωπικῶν καὶ ψυχαγωγικῶν ἐκδηλώσεων, ἐκθέσεων, κινηματογραφικῶν προβολῶν καὶ θεατρικῶν παραστάσεων.

6. Μὲ τὴν καθιέρωση «Νεανικοῦ Κέντρου» γιὰ τὴν πνευματικὴ κατάρτιση καὶ δημιουργικὴ ἀπασχόληση τῶν νέων τῆς Ἐνορίας, μὲ τὴν δημιουργία καὶ τὴ λειτουργία ὁμίλου παραδοσιακῶν χορῶν, βυζαντινῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς χορωδίας, ὁμάδων ἀθλοπαιδιῶν, ἀναψυκτηρίου καὶ χώρου ἐπιτραπέζιων παιχνιδιῶν, καὶ

7) Μὲ κάθε ἄλλο πρόσφορο μέσο, ποῦ θὰ ἀπεφάσιζε κάθε φορὰ τὸ Δ. Σ. του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Ἄρθρο 4

Κεντρικὴ ὀργάνωση - διοίκηση

Τὸ Ἐνοριακὸ Κέντρο ὑπόκειται στὴν πνευματικὴ καὶ διοικητικὴ ἐποπτεία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ διοικεῖται ἀπὸ πενταμελὲς Διοικητικὸ Συμβούλιο, ποῦ ἀπαρτίζεται: α) ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε Πρόεδρο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ ὡς Πρόεδρο, β) ἀπὸ ἓναν ἀκόμη Κληρικό, ποῦ ὑπηρετεῖ στὸν Ἱ. Ναό, γ) ἀπὸ ἓνα μέλος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καὶ δ) ἀπὸ δύο ἐνορίτες, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ποῦ διακρίνονται γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ὠριμότητα, τὸ ἦθος καὶ τὴ προσφορά τους πρὸς τὴν Ἐνορία.

Τὰ μέλη τοῦ Δ.Σ. διορίζονται γιὰ μία διετία ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Δημητριάδος, ὕστερα ἀπὸ ἐγγραφὴ πρόταση τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου.

Τὸ Δ. Σ. τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου συγκροτεῖται σὲ σῶμα, ἐκλέγοντας, Ἀντιπρόεδρο, Ταμία καὶ Γενικό Γραμματέα.

Μέλη μὴ ἀνταποκρινόμενα στὰ καθήκοντά των, παύονται μὲ ἀπόφαση τοῦ Μητροπολίτου.

Ἄρθρο 5

Ἀρμοδιότητες

Ἀρμοδιότητες τοῦ Δ. Σ. τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Ἀποφασίζει γιὰ κάθε θέμα ποῦ ἀφορᾷ στὴν ἐκπλήρωση τῶν ἐπιδιωκόμενων σκοπῶν του, μὲ σχετικὴ πλειονοψηφία τῶν παρόντων μελῶν καὶ σὲ περίπτωση ἰσοψηφίας ὑπερισχύει ἢ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

2. Συνεργάζεται μὲ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο τοῦ Ἱ. Ναοῦ, καθὼς καὶ μὲ κάθε ἄλλη Ἀρχὴ ἢ φορέα τοῦ τόπου, γιὰ τὴν προαγωγή καὶ ἐπίτευξη τῶν σκοπῶν του.

3. Μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἐξεύρεση οἰκονομικῶν πόρων καὶ τὴν σωστὴ λειτουργία του.

4. Συνέρχεται τακτικὰ κάθε δῆμινο καὶ ἑκτακτα μετὰ ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Προέδρου ἢ αἴτηση τριῶν τουλάχιστον μελῶν τοῦ Δ. Σ. Γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἀπαρτίας πρέπει νὰ παρευρίσκειται ὅπωςδῆποτε ὁ Πρόεδρος ἢ μὲ ἐντολή του ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ δύο ἀκόμη μέλη τοῦ Δ. Σ.

5. Τὸ Δ. Σ. πρὸς ἀρτιότερη ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου δύναται νὰ ἀποφασίζει τὴν σύσταση Τομέων ἢ Τμημάτων Διακοινίας, νὰ καθορίζει τὶς ἀρμοδιότητές των καὶ νὰ διορίζει τοὺς Ὑπευθύνους καὶ τὸ προσωπικὸ αὐτῶν, ἐκτιμώντας τὸ ἦθος, τὴν πνευματικὴ κατάρτιση καὶ τὴν προσφορά των πρὸς τὴν ἐνορία.

Ἄρθρο 6

Τὸ Ἐνοριακὸ Κέντρο διατηρεῖ διαχειριστικὰ βιβλία (Βιβλίον Πρακτικῶν, Ταμείου καὶ σχετικούς φακέλους). Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς καὶ ἀπολογισμὸς τοῦ Κέντρου ἐγκρίνεται ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος. Τὰ δὲ βιβλία καὶ γραμμάτια εἰσπράξεων θεωροῦνται ἀπὸ τὴν Ἱ. Μητρόπολη Δημητριάδος, ἢ ὅποια καὶ ἀσκεῖ οἰκονομικὸ ἐλεγχὸ νομιμότητος.

Ἄρθρο 7

Πόροι τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου

Πόροι τοῦ Ἰδρύματος θὰ εἶναι:

1. Ἐτήσια ἐπιχορήγηση ἀπὸ τὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίων Ἀναργύρων

2. Οἱ πάσης φύσεως δωρεές, προαιρετικὲς εἰσφορὲς ἢ κληρονομίες καὶ κληροδοτήματα.

3. Ἔσοδα ἀπὸ τὴν πραγματοποίηση διαφόρων ἐκδηλώσεων.

4. Κάθε παροχὴ τοῦ κράτους καὶ τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης ἢ ἄλλη νόμιμη ἐπιχορήγηση.

Ἄρθρο 8

Τὸ τυχὸν χρηματικὸ πλεόνασμα τῆς διαχειρί-

σεως κατατίθεται σύμφωνα με τὰ ἰσχύοντα γιὰ τοὺς Ἑνοριακοὺς Ἱ. Ναοὺς.

Γιὰ τὴν ἀνάληψη τῶν τραπεζικῶν καταθέσεων ἀρκοῦν οἱ ὑπογραφές τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, οἱ ὅποιοι εἶναι ὑπόλογοι στὸ Δ. Σ. καὶ τὴν Ἱ. Μητρόπολη Δημητριάδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Ἄρθρο 9

Σφραγίδα - τελικὲς διατάξεις

Τὸ Ἑνοριακὸ Κέντρο φέρει στρογγυλὴ σφραγίδα μετὸν τίτλο «Ἑνοριακὸ Κέντρο Ἱ. Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Βόλου», ποὺ στὸ κέντρο ἔχει τὴν εἰκόνα τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων.

Ἄρθρο 10

Τὸ Ἑνοριακὸ Κέντρο καταργεῖται μετὰ ἀπόφαση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ, ὅταν δὲν ἐκπληρῶναι τοὺς σκοποὺς του. Κάθε κινητὸ καὶ ἀκίνητο περιουσιακὸ του στοιχεῖο μεταβιβάζεται χωρὶς καμμία ἄλλη ἐνέργεια στὸν Ἑνοριακὸ Ἱ. Ναὸ Ἁγίων Ἀναργύρων Βόλου.

Ἄρθρο 11

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς ἰσχύει ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία δημοσιεύσεώς του, σύμφωνα μετὸν Νόμο, στὸ ἐπίσημο δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Κάθε τροποποίησή του μπορεῖ νὰ γίνῃ μετὰ ἀπόφαση τοῦ Δ. Σ. καὶ ὕστερα ἀπὸ ἔγκριση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ.

Ἄρθρο 12

Κάλυψις δαπάνης

Ἀπὸ τὶς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν μπορεῖ νὰ προσδιοριστεῖ.

Ἐν Βόλῳ τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1994

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 2659

ΠΡΑΞΙΣ

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΡΓΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ:
«ΚΑΡΕΛΛΕΙΟΝ ΕΥΑΓΕΣ ΙΔΡΥΜΑ»

Ἡμεῖς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος Σεραφεῖμ, ἔχοντες ὑπ' ὄψει:

α) τὴν παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 29 καὶ τὸ ἄρθρον 67 τοῦ ν. 590/1977 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,

β) τὴν παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

γ) τὸ ὑπ' ἀριθ. 26/1/26-9-1994 Πρακτικὸν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης,

δ) Τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Καρέλλειον Εὐαγὲς Ἴδρυμα ἔπαυσε λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1981, λόγῳ δὲ οἰκονομικῆς ἀδυναμίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς δὲν ὑφίσταται προοπτικὴ ἐπαναλειτουργίας του,

Ἀποφασίζομεν

Καταργοῦμεν τὸ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 1508/6-10-1979 Πράξεως Ἡμῶν ἱδρυθὲν παρὰ τῆ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶ Μονῆ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης Ἐκκλησιαστικὸν Ἴδρυμα περιθάλψεως ὑπερηλικῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Καρέλλειον Εὐαγὲς Ἴδρυμα».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18ῃ Ὀκτωβρίου 1994

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, παρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως Ἐφημερίου ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς

Ἁγίου Γεωργίου Χαλανδρίου καὶ Ἁγίας Τριάδος
Χολαργοῦ

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 25ῃ Νοεμβρίου 1994

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Βασιλείου Κάτω Πτέρης Αἰγιαλείας
καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Αἰγίῳ τῆ 10ῃ Νοεμβρίου 1994

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ παλαιφάτου καὶ πρεσβυγενοῦς Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων, συνήλθε τῆ Δευτέρᾳ, 18ῃ μηνὸς Ὀκτωβρίου τρ. ἔ., ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος, τοῦ σεπτοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Πατριάρχου κυρίου κ. Διοδώρου τοῦ Α', εἰς Συνεδρίαν, καθ' ἣν, διεξοδικῶς θεωρήσασα τὸ θέμα τῆς παρὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων κολαζομένης ἀήθους, σκανδαλώδους καὶ ἀπαδούσης Ἀρχιερεῖ καὶ δὴ Ἁγιοταφίτη συμπεριφορᾶς τοῦ πρώην Ἐπισκόπου Κωνσταντίνης κ. Νικηφόρου, παραμένοντος ἀμετανοήτου καὶ ἐμπαίζοντος τὰ Ἱερὰ θέσμια τῆς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν, τοὔτέστιν, τὴν ἀπὸ τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ τῆς Ἀρχιερωσύνης καθαίρεσιν καὶ ἐπαναφορὰν εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν, ἀποκοπὴν καὶ ἀποπομπὴν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἁγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς γνωριζόμενον, ὡς κ. Νικόλαον Μπαλτατζήν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ α'λ'δ'
Ὀκτωβρίου κη'

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας
τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Κυθήρων ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.
Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

*Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος
ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.*

*Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ὀδοιπορικὸν εἰς Ἑλληνο-
θόδοξα Κέντρα τῆς Αὐστραλίας.*

*Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ἐπιστολὴ περὶ
προσευχῆς.*

*Μητροπ. Φλωρίνης Αὐγουστίνου, Ἡ Ἑλλὰς ἐν κινδύ-
νῳ.*

*Μητροπ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἱερωνύμου, Εἰσήγησις
εἰς τὴν ἑκτακτον σύγκλησιν τῆς Ἱεραρχίας (19.10.1994).*

*Μέγα Α. Φαράντου, Φαινόμενα τοῦ Δαιμονικοῦ καὶ
τοῦ Παραλόγου.*

*Ἰωάννου Φ. Ἀθανασοπούλου, Εἰκοσαετήρος Ἀρχιερα-
τεία Μητροπολίτου Πατρῶν Νικοδήμου Α' (1974-1994).*

*Ἰωάννου Δ. Δρούλια, Ὁ πάντοτε προσδοκώμενος καὶ
πάντα προσδεχόμενος.*

*Ἀρχιμ. Εὐθ. Ἐλευθεριάδου, Χριστουγέννων Χρόνος,
Τόπος, Προφητεία.*

*Παναγ. Κ. Πάλλη, Ἡ ὑγεία τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ οἱ
δυσμενεῖς γι' αὐτὴν συνθήκες καὶ καταστάσεις.*

*Ἰωάννου Μπουγάτσου, Ἡ συμβολὴ τοῦ Κων/νου Οἰ-
κονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ
1821.*

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Πράξεις ουσιάσεως ἐκκλησιαστικῶν ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.

Περιεχόμενα «Ἐκκλησίας» τοῦ ἔτους ΟΑ' (1994).

Οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1994 Συνεργάται τῆς «Ἐκκλησίας»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΟΑ' (1994)*

ΕΟΡΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν **Σεραφεῖμ**, Ἐόρτιον Γράμμα πρὸς τὸν Οἶκουμ. Πατριάρχην, σ. 7. — Τοῦ **ἰδίου**, Μήνυμα πρὸς τοὺς νέους (ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν), σ. 8. — Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. διὰ τὸ ΣΤ' Παναυστραλιανὸν Συνέδριον Ὁρθοδόξου Νεολαίας, σ. 99. — Ἀναστάσιμον ἐόρτιον Γράμμα τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν πρὸς τὸν Οἶκουμ. Πατριάρχην, σ. 274. — Ὁμιλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, κατὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆς 150ετηρίδος τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, σ. 481. — Τοῦ **ἰδίου**, Μήνυμα ἡμέρας προσευχῶν ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, σ. 530. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν **Σεραφεῖμ**, Ἐγκύκλιος Χριστουγέννων, σ. 721.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Οἶκουμ. Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σ. 10. — Ἐγκύκλιος 2565 (κατὰ ἀποκρυφισμοῦ - σατανισμοῦ), σ. 51. — Πασχάλιος ἐγκύκλιος Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν **Σεραφεῖμ**, σ. 273. — Οἶκουμ. Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα, σ. 275. — Ἱερός **Συνόδου**, Ἐγκύκλιος 2582 (παραμένει ἐν ἰσχύϊ τὸ ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας τῶν τριῶν Ἀρχιερέων), σ. 627.

ΝΟΜΟΙ - ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣ. ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Κέντρου Νεότητος Ἀγ. Νικολάου Λευκάδας, σ. 43. — Πνευματικοῦ Κέντρου Ἐλους (Κισάμου καὶ Σελίνου), σ. 44. — Παμμ. Ταξιαρχῶν Αἰγιαλείας, σ. 46. — «Παναγίας Χαιρωνείας» Βοιωτίας (Ἴδρυμα), σ. 94. — Κανονισμὸς 67 (Περὶ τῶν ἐκκλησ. περιοδικῶν), σ. 154. — Κανονιστικὴ Ἀπόφασις (περὶ τοῦ προσκυνήματος Ἀγ. Θεοδώρων Σερρών), σ. 157. — Πνευμ. Κέντρου «Γ. Σ. Σουρλατζῆ» Κορωπίου, σ. 157. — Κανονισμὸς 68 (Γραφεῖον Σχέσεων Ἐκκλησίας Ἑλλάδος - Εὐρωπ. Ἐνώσεως), σ. 264. —

«Κυκλαδικῆς φοιτητ. ἐστίας ἀρρένων Ἰ. Μητρ. Σύρου», σ. 265. — Νεανικοῦ Κέντρου ἀγ. Ἐλευθερίου Ἀλεξανδρουπόλεως, σ. 267. — Φιλοπτώχου Ἰδρύματος Μαρίας Κακάτσιου Καρυστίας, σ. 269. — Κέντρου «Εἰδικὴ Παιδεία» Λεβαδείας, σ. 312. — Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Λευκάδος, σ. 313. — Σχολῆς Ἐκκλ. Βυζαντινῆς Μουσικῆς Θήρας, σ. 317. — Κανονισμὸς 69 (Περὶ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.), σ. 424. — Πνευμ. Κέντρου Φαρῶν (Πατρῶν), σ. 429. — Τροποποιήσις Κανονισμοῦ Ἰ. Μονῆς Κεχροβουνίου Τήνου, σ. 589. — Διορισμὸς μελῶν Διοικ. Συμβουλίου Ἰδρύματος ἀγίου Ἰωάννου Ρώσου, σ. 623. — Κανονισμὸς Γ.Φ.Τ. Ἀρχ/πῆς Ἀθηνῶν, σ. 654. — Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς γυναικειᾶς Μονῆς Ἀγίας Εἰρήνης Ξάνθης, σ. 659. — Κανονισμὸς Πνευματικοῦ Κέντρου Κοιμ. Θεοτόκου Βασιλικῆς Χαλκίδος, σ. 703. — Κανονισμὸς ἀνδρώας Μονῆς ὁσίου Θεοδώρου Κυθήρων, σ. 706. — Κανονισμὸς γυναικειᾶς Μονῆς ἀγίου Ἀθανασίου Κατερίνης, σ. 713. — Ἐνοριακοῦ Κέντρου ἰ. ναοῦ Ἀγ. Ἀναργύρων Βόλου, σ. 758. — Κατάρτησις «Καρελλεῖου Ἰδρύματος», σ. 760.

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

(Τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Ἐκκλησίας»
Εὐαγγελίου Δ. Θεοδώρου)

Εἰκοσαετηρὶς Ἀρχιεπισκοπικῆς Διακονίας, σ. 3. — Αἱ οἰκουμενικαὶ συζητήσεις ἐν Santiago de Compostela, σ. 49, 97, 129, 161, 193, 225. — Πατριαρχικὰ Μηνύματα ἐν τῷ Εὐρωπαϊκῷ Κοινοβουλίῳ, σ. 321. — Ὀδοιπορικὸν εἰς Ἑλληνορθόδοξα Κέντρα τῆς Αὐστραλίας, σ. 277, 353, 385, 434, 485, 552, 628, 675, 722. — Τὸ πρόσφατον Πατριαρχικὸν Μήνυμα περὶ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, σ. 529. — Σχέσεις Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (Συμπεράσματα - Σκέψεις - Προοπτικὲς), σ. 593. — Ἡ παρουσία τοῦ Παναγ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐν Δωδεκανήσῳ καὶ Λέσβῳ, σ. 625. — Ἀνθολόγιον Πατριαρχικῶν Μηνυμάτων καὶ Ἐπισημάνσεων, σ. 673.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Γεωργίου Ν. **Λιλαίου**, Διοίκηση καὶ διαχείριση ἐνοριακῶν κομητηριῶν, σ. 74. — Παν. Ἰ.

* Τὰ Περιεχόμενα συνέταξεν ὁ Εὐάγγελος Π. Λέκκος.

Μπούμη, «Πρὸς γνῶσιν καὶ ἐπίγνωσιν» (τὸ ἐκκλησιαστικὸ «ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου»), σ. 596. — Βλασίου Ἰω. **Φειδᾶ**, Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀκοινωνησία μεταξὺ ἐπιτιμίου καὶ ποινῆς, σ. 684. — Γεωργίου Ν. **Λιλαίου**, Δὲν συντρέχουν αἱ προϋποθέσεις ποινικῆς διώξεως Μητροπολιτῶν, σ. 690.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

Σελ. 261, 320, 492.

ΕΚΛΟΓΑΙ - ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΙ - ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΙΣ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

Ἀρχιμ. Νικ. **Πρωτοπαπᾶ**, Τοῦ Μητροπολίτου Κυρηναίας κ. Παύλου, σ. 334, 369, 407, 458, 510, 605. — Ἡ πλήρωσις τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἀττικῆς, Λαρίσης, Ν. Ἰωνίας, Βεροίας καὶ Ζακύνθου ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, σσ. 535-579.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Π. Β. **Πάσχου**, Ὁ ἅγιος Νικόδημος Ἀγιορείτης ὡς Ἀγιολόγος, σ. 31. — Ἰ. Μ. **Χατζηφῶτη**, Ὁ ἑορτασμὸς τῆς Εἰκοσαετίας τοῦ Μακ. Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ στὴν ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 78, 113, 139. — Ἰωάννου **Μπουγάτσου**, Ἡ συμβολὴ τοῦ Κων. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, σσ. 146, 178, 215, 255, 294, 345, 377, 471, 611, 646, 748. — Ἡ υποδοχὴ τοῦ Μακ. Ἀλβανίας κ. Ἀναστασίου, ὡς ἀντεπιστέλλοντος Μέλους τῆς Ἀκαδημίας (14.12.1993), σ. 231, 279, 329, 360. — Μητροπ. Ἠλιουπόλεως καὶ Θείρων **Ἀθανασίου Παπᾶ**, Ὁ Πατριάρχης στὸ Στρασβούργο, σ. 324. — Ἐπισκ. Κυρήνης **Θεοδώρου**, Ἡ ποιμαντικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ πορεία τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Παρθενίου εἰς Ν. καὶ Ἀ. Ἀφρικήν, σ. 448, 508, 600, 639. — Ἰ. Μ. **Χατζηφῶτη**, Ὁ ἑορτασμὸς τῆς 20ετηρίδος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ ἀπὸ τῆ Θεολ. Σχολῆς, σ. 505, 581, 603. — Παναγ. Κ. **Πάλλη**, Ἡ ὑγεία τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ οἱ δυσμενεῖς γι' αὐτὴν συνθήκες καὶ καταστάσεις, σ. 746.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ

Ἐπισκ. Ἀχελώου **Εὐθυμίου**, Ἄνθρωπος: «ὁ βασιλεὺς τῆς Κτίσεως», σ. 64, 100, 131. — Μητροπ. Μονεμβασιάς καὶ Σπάρτης **Εὐσταθίου**,

Ποιμαντικὴ φροντίς διὰ τοὺς τελέσαντας πολιτικὸν Γάμον, σ. 638.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ - ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Βλασίου Ἰω. **Φειδᾶ**, Ἀρμοδία ἐκκλ. Ἀρχὴ διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ἀναθεμάτων καὶ προϋποθέσεις ἀποκαταστάσεως... μετὰ τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, σ. 26, 70, 106. — Πρακτικὸν τῆς ἐν Φαναρίῳ Μείζονος καὶ Ὑπερελοῦς Συνόδου τῆς 21ης Ἀπριλίου 1994, σ. 438.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ - ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Μητροπ. Σισανίου **Ἀντωνίου**, Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, σ. 17, 53. — Ἰω. Φ. **Ἀθανασόπουλου**, Οἱ Παιδομάρτυρες τῶν Πατρῶν Ἀναστασία καὶ Χριστόδουλος, σ. 183, 217, 251. — Ἰω. Δ. **Δρούλια**, Ἀξιοσημείωτα σχόλια στοὺς τελευταίους λόγους τοῦ Θεανθρώπου (Λόγια καὶ ἐνέργειές Του «ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ»), σ. 248, 292, 343, 374, 416, 469, 517. — Μητροπ. Κορίνθου **Παντελεήμονος**, Ἐπιστολὴ περὶ προσευχῆς, σ. 632, 679, 726. — Ἰωάννου Δ. **Δρούλια**, Ὁ πάντοτε προσδοκώμενος καὶ πάντας προσδεχόμενος, σ. 742. — Ἀρχιμ. Εὐθυμίου **Ἐλευθεριάδου**, Χριστουγέννων Χρόνος, Τόπος, Προφητεῖαι, σ. 744.

ΛΟΓΟΙ - ΟΜΙΛΙΑΙ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ - ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Μητροπ. Δράμας **Διονυσίου**, Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς συμβολικῆς γλώσσας, σ. 11. — Μητροπ. Κερκύρας **Τιμοθέου**, Ἡ ποιμαντικὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὶς φυλακές. Διαπιστώσεις - προοπτικές, σ. 19, 56. — Εὐαγγ. Δ. **Θεοδώρου**, Τὸ θρησκευτικὸ στοιχείο στὴν ποίησι τῆς κ. Λένας Παπᾶ, σ. 21. — Μητροπ. Γουμενίσσης **Δημητρίου**, Περὶ τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας (ἐκθεσις), σ. 59. — Κων. Β. **Σκουτέρη**, «Συζυγία καὶ ἀλλοτριώσεις» — Μὴ ὀρθόδοξη θεώρηση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ὁράματος, σ. 100, 134. — Χρονικὸν καὶ Εἰσηγήσεις Ἡμερίδος (26.6.93) διὰ τοὺς ἐν φυλακαῖς ὄντας: σ. 141, Καλλιόπης **Σπινέλλη**, σσ. 172, 204, 240, 283, 331, Κων. **Κωσταρέλλου**, σσ. 332, 367. — Προσφώνησις Α.Θ.Π. Οἴκουμ. Πατριάρχου **Βαρθολομαίου** πρὸς τὰ μέλη συνεδρίου περὶ εἰρήνης καὶ θρησκευτικῆς ἀνοχῆς, σ. 163. — Μητροπ. Γουμενίσσης **Δημητρίου**, «Θησαυρὸς ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν», σ. 196. — Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. κατὰ τὴν δεξίωσιν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Γραμμάτων, σ.

228. — Ὁμιλία τῆς Α.Θ.Π. πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, σ. 325. — Μητροπ. Δράμας **Διονυσίου**, Ἡ ἀδιάλειπτη λατρεία τοῦ νυχθημέρου, σ. 356. — Μέγα Λ. **Φαράντου**, Αἱ δύο «οὐσιώδεις» ὄψεις τῆς Ἐκκλησίας, σ. 363, 397, 452. — Μητροπ. Δράμας **Διονυσίου**, Ἡ «ἐγγύτερη» ἐπικοινωνία μετὰ τὸ Θεό, σ. 390. — Μητροπ. Τρανσυλβανίας **Ἀντωνίου** (Πλαμαδεάλα), Σύγχρονη Ὁρθοδοξία - σύγχρονος κόσμος, σ. 394, 446, 498. — Χριστοῦ Θ. **Κρικιώνη**, Ἡ ἐορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὸ νόημα τῶν ἱερῶν εἰκόνων..., σ. 400, 454. — Πρωτοπρ. Boris **Bobrinsky**, Ἡ σύγχρονη ἀνθήση τῶν Πατερικῶν Σπουδῶν στὴν Ὁρθοδοξία, σ. 403. — Μητροπ. Λαοδικείας **Ἰακώβου**, Δήμος εὐκλεῶν Πατριαρχῶν, σ. 443. — Μητροπ. Δράμας **Διονυσίου**, Ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ τὸν Δεκάλογον, σ. 493. — Ἀρχιμ. Σερ. **Παπακώστα**, Παῦλος ὁ τρισμέγιστος, σ. 513. — Μητροπ. Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων **Ἀθανασίου**, Προσφώνησις κατὰ τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν τῆς Ρώμης, σ. 580. — Μητροπ. Δράμας **Διονυσίου**, «Ποιηταὶ» καὶ ὄχι μόνον «ἀκροαταὶ», σ. 634, 682. — Μητροπ. Πατρῶν **Νικοδήμου**, Προτάσεις ἐπὶ τοῦ λεγομένου ἐκκλησι. ζητήματος, πρὸς τὴν Ἰ.Σ.Ἰ., σ. 636. — Μητροπ. Φλωρίνης **Αὐγουστίνου**, Ἡ Ἑλλάς ἐν κινδύνῳ, σ. 728. — Μητροπ. Θηβῶν **Ἰερωνύμου**, Εἰσήγησις εἰς τὴν ἑκτακτον σύγκλησιν τῆς Ἱεραρχίας (19.10.1994), σ. 731.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἀνδρέου **Φυτράκη**, «Τὴν νεότητα παιδαγωγῆσον...», σ. 66, 103. — Μιχ. Γ. **Τρίτου**, Κοσμάς Αἰτωλός, ὁ ἐπαληθευόμενος προφήτης, σ. 119, 144, 174. — Πρωτοπρ. Θεοδ. **Ζήση**, Τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στὴν Δ.Ε. - Διαπιστώσεις καὶ προτάσεις, σ. 166, 201. — Ἀρχιμ. Μακ. **Βαροῦ**, Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀνατέλλουσα χιλιετία, σ. 181. — Ἀρχιμ. Μακ. **Φιλοθέου**, Ἀγία Ἀναφορὰ: πηγὴ ζωῆς, σ. 243. — Ἀρχιμ. Ἀθαν. **Χατζοπούλου**, Ὁρθοδοξία καὶ Διάλογος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση σήμερα, σ. 287, 336. — Ἐμμ. **Χατζηεμμανουήλ**, Χριστιανισμός, Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ Ἑλληνικὴ Παιδεία, σ. 290, 339. — Ἀρχιμ. Μ. **Φιλοθέου**, Ἀ. Ἀβραμιώτη, Σ. Ριβιοῦ καὶ Διακ. Κ. **Μισιακούδη**, Τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα μέσα ἀπὸ τὰ πορίσματα δύο ομάδων, σ. 413, 466, 515, 609, 643. — Ἡ Δ. Ἰ. Σύνοδος τῆς 138ης περιόδου, σ. 490. — Μέγα Λ. **Φαράντου**, Φαινόμενα τοῦ Δαιμονικοῦ καὶ τοῦ Παραλόγου, σ. 736. — Ἰω. Φ. **Ἀθανασοπούλου**, Εἰκοσαέτηρος Ἀρχιερατεία Μητροπολίτου Πατρῶν Νικοδήμου (1974-94), σ. 738.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

Ἰω. Γ. **Χατζηουρανίου**, Ὁ Μητροπ. Κυρηναίας Γρηγόριος, σ. 116. — **Παύλου** Μοναχοῦ, Λαυριώτου, Προηγούμενος Χρυσόστομος Λαυριώτης (1856-1908), σ. 185, 212. — Μητροπ. Θήρας **Παντελεήμονος**, Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης Χρυσόστομος (†), σ. 235. — Ἀρχιμ. Δαμ. **Καρπαθάκη**, Ὁ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου Ἀντώνιος, σ. 502.

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ἀρχιμ. Βασιλείου **Δρόσου**, Ἡ Θρονικὴ Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, σ. 82. — Μητροπ. Αὐστρίας **Μιχαήλ**, Ἡ 90ετηρὴς γενεθλίαν τοῦ πρώην Αὐστρίας κ. Χρυσόστομου, σ. 85. — Ἰ. Μ. **Χατζηφώτη**, Ἡ ἐπίσημη ἐπίσκεψη τοῦ Καντέρμπουρου G. L. Carey στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 169, 206. — **Μακαρίας** Μοναχῆς, Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ συνέδριο Ἱεραποστολῆς στὴ Μόσχα, σ. 296, 371. — Μ. Πρωτοπρ. Γεωργίου **Τσέτση**, Ἡ Ἀγγλο-Λουθηρανικὴ προσέγγιση καὶ οἱ εὐρύτερες ἐκκλησιολογικὲς τῆς ἐπιπτώσεις, σ. 410, 463.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

(Συντάκτης Ἐυάγγελος Δ. Θεοδώρου)

Ἐπισημάνσεις καὶ εὐχαὶ τοῦ Μακ. Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. — «Θεσμὸς καὶ δεσμὸς». — Τὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ ΡΚαθολικῶν, σ. 36. — «Καταστροφικὲς Λατρεῖες». — Τὰ θύματα τοῦ «νεοσατανισμοῦ», σ. 37. — Τί δεόν γενέσθαι; — Ὁ πρῶτος κρικός, σ. 38. — Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ ἐπὶ τῇ Ἀρχιεπισκοπικῇ 20ετηρίδι. — Μήνυμα τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν πρὸς τὴν ἑλληνορθόδοξον νεολαίαν τῆς Αὐστραλίας. — Ἐκθεσις περὶ ἐπισκέψεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, σ. 87. — «Παράδειγμα πρὸς μίμησιν». — «Ἡ θεοκτονία φέρνει... αὐτοκτονία» τοῦ ἀνθρώπου, σ. 88. — Ἀναγκαία ἢ ἀποφυγὴ τῆς «ζηλωτικῆς» καὶ τῆς «ἐνδοτικῆς» στάσεως. — Πρέπει νὰ αὐτοελέγχωνται, σ. 89. — Ἡ εἰς Ἑλλάδα ἐπίσκεψις τῆς Α.Χ. τοῦ Ἀρχιεπ. Canterbury. — «Ὁ ρόλος ὀφείλει νὰ εἶναι καθοδηγητικός». — Χρονίζοντα «ἐπιτακτικὰ προβλήματα», σ. 122. — Ἡ ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία ἐν τῇ Κεντρῶν Ἀφρικῇ. — «Ντροπὴ καὶ ἀηδία», σ. 123. — «Τεθεμελιωμένα ἐπὶ κοινῆς χριστολογικῆς βάσεως». — «Ὁ ἀγὼν καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν νέων». — «Δύναται νὰ δραματίζῃ ἡγετικὸν ρόλον». — Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐβράβευσε τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδη-

μίαν Κρήτης, σ. 148. — Ἡ Ὁρθοδοξία ἐν τοῖς Βαλκανίοις καὶ ἐν Εὐρώπῃ. — Πρὸς χάριν τῆς Θράκης, σ. 149. — Τὸ ἔργον τοῦ Συλλόγου «Ὁ Ὀνήσιμος», σ. 150. — Ὑπὲρ τῆς «φιλιτάτης καὶ ἑλληνικωτάτης Μακεδονίας». — Ἐκδηλώσεις ἀγάπης, ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ. — Τὸ θεολογικὸν δυναμικὸν τῆς Ἐκκλησίας, σ. 187. — «Ἀνεκπλήρωτον χρέος». — Ἀπαιτεῖται νέα ἀπόφασις τοῦ Παν/μίου περὶ ἀνεγέρσεως πανεπιστημιακοῦ Ναοῦ, σ. 188. — Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ οἱ Σέρβοι. — Αἱ ἐν Ἑλλάδι ἀμβλώσεις, σ. 189. — Ὁ ἑορτασμὸς τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. — Παράγων ὀρθοδοξομόρφου καὶ ἑλληνοκεντρικοῦ ἐξευρωπαϊσμοῦ, σ. 219. — Πατριαρχικὸν ὄραμα. — Ἐκφρασις «ἀπέραντης θλίψης», σ. 220. — Χρήσις προκρουστείου κλίνης. — Ἡ ἑλληνικὴ νεολαία, σ. 221. — Ἡ ἐπανεκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «Ὁρθοδοξία». — «Συντονιστικὴ μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων εὐθύνη», σ. 258. — «Ἀκρίτας τῆς Ρωμοσύνης», σ. 259. — Μὲ ἔργα καὶ ὄχι μόνον μὲ τύπους καὶ λόγια». — Ὁρθοδοξία καὶ ἀνθρώπινα δικαιώματα, σ. 260. — Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη, σ. 261. — Ἀναζήτησις τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεως. — «Διέξοδος ὑπάρχει». — Πορεία πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, σ. 299. Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς. — «Λειμῶν πνευματικὸς», σ. 300. — Χριστιανικὴ ξενάγησις τουριστῶν. — Ὑπόμνησις προτάσεως, σ. 301. — Ἡ ἐν Κορέα Ὁρθόδοξος Ἱεραποστολή. — Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη. — Ἀναφορὰ εἰς τοὺς ἁγίους Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, σ. 347. — Παρασιωπώμεναι παράμετροι καὶ ἀλήθειαι. — «Ἀντιπελάργησις», σ. 348. — Πολυσύνθετος ἐκκλησι. φυσιογνωμία. — «Ὑπέρομαχος τῶν Κυπριακῶν Θεομοτυλῶν», σ. 349. — Ὑπὲρ τοῦ «αἰωνοβίου θεσμοῦ». — Δημοσιεύματα περὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου εἰς Γεωργίαν. — Ὁ Οἶκου. Πατριάρχης ὡς φορεὺς ἐλπίδος, σ. 379. — Ἀναγέννησις τῆς χριστιανικῆς πίστεως. — «Προσλαμβάνει διαστάσεις γενοκτονίας». — Οἱ Ὁρθόδοξοι Ἑλληνας Εὐρωβουλευτές, σ. 380. — Αἱ σχέσεις τῆς Ὁρθ. Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Δύσιν. — «Ὁ Οἰκουμενισμὸς δὲν εἶναι πολυτέλεια, εἶναι καθήκον». — «Ἡ σοφία τῆς παραδόσεως τῆς Ἀνατολῆς», σ. 419. — Ἐγκαίνια τοῦ νέου ἐν Αἰγίνῃ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νεκταρίου. — Ἀνθρωπιστικὴ βοήθεια εἰς τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Μουσουλμάνους τοῦ Σεράγεβο, σ. 420. — «Ἄκρα τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκεια», σ. 421. — Ὁ «Προκαθήμενος τῆς Ἀφρικανικῆς Ὁρθοδοξίας». — Οἶκου. Πατριαρχεῖον καὶ Ἅγιον Ὄρος, σ. 473. — Κονσέρτο ὑ-

πὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἱ. Μητρο. Ἑλβετίας. — Ἐπισημάνσεις τοῦ καθηγητοῦ W. Pannenberg. — Ἡ χαώδης κατάστασις τοῦ Προτεσταντισμοῦ, σ. 474. — «Ἡ ἐλευθερία συγγέεται μὲ τὴν ἀσυδοσία». — Ἀποκαλυπτικὴ εἶδησις, σ. 475. — Ἡ 150ετηρὶς τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης, σ. 520. — Εὐκταία ἢ ἄρσις ἀπαγορεύσεως τῆς λειτουργίας τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. — Ἡ 150ετηρὶς τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, σ. 521. — Πεντηκονταετηρὶς Ἱερατείας (τοῦ Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου). — «Νομοκάνων», σ. 522. — «Οἶκος εὐηγορίας ἢ Ἑλλάς». — Ἐρωτήματα, σ. 523. — Ἡ Ἱερὰ Σύναξις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων τοῦ Οἴκου. Θρόνου. — «Ὑψηλὸν καὶ ἐπίζηλον ἐπίπεδον μορφώσεως». — «Ἴδρυμα περιθάψεως χρονίως πασχόντων», σ. 584. — Δίκαιος ἔπαινος πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κερκύρας. — Ἡ ἱστορία καὶ ἡ αἰσθητικὴ παράδοσις τῆς Κερκύρας, σ. 585. — Ἡ «ἐπιστασία καὶ ἀνακαινίσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν τεχνουργημάτων», σ. 586. — Ἡ σχολικὴ κοινότης. — Λαμπρὰ ἐκδοσις. — Προβολὴ τῶν Φιλίππων καὶ τῆς Ἁγίας Λυδίας, σ. 614. — Ὁδηγὸς τοῦ προσκυνητοῦ. — «Ἡ ἰδεολογία τῆς χυδαιολογίας», σ. 615. — «Πρωτοπορειακὸς» ἠθικὸς ἐκφυλισμὸς. — «Κατάφωρη ἀδικία», σ. 616. — Κοινωνικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας. — ἸΓ' Συνέδριον Πατερικῆς Θεολογίας, σ. 648. — «Ἅγιες Μορφές τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος». — Δέον νὰ ἀσκηθῆ ἰσχυροτέρα πίεσις, σ. 649. — Ἠθικὴ καὶ διάφοροι τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ. — Ἀξιόλογα ἄρθρα, σ. 650. — Ἡ «διαχρονικὴ προσφορὰ τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου». — Ἐξαρσις τῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 696. — Πνευματικαὶ δικαιοδοσίαι. — Ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. — Καρποὶ τοῦ Συνεδρίου Ὁρμυλίων Χαλκιδικῆς, σ. 697. — Ἡ Ὁρθοδοξία ἐν τῇ Εὐρώπῃ. — Ἀναγκαῖα ἢ ἐναρμόνισις τῆς κατακορύφου καὶ τῆς ὀριζοντίου διαστάσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 698. — «Μητρόπολις πασῶν τῶν ἑορτῶν». — «Χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας», σ. 749. — Αἱ σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν. — «Πορεία ταπεινῆς διακονίας», σ. 750. — Εὐρύτατον φάσμα μελετῶν καὶ ἄρθρων. — Δεοντολογία τῆς προβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, σ. 751.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Π. Β. Πάσχου, Παύλου Μοναχοῦ Λαυριώτου: Ὁ ὁσιος Νεκτᾶριος ὁ ἁγιορεΐτης. — Ὁ ὁσιος Νήφων ὁ Καυσοκαλυβίτης. — Διονυσίας Παπαχρυσάνθου, Ὁ ἀθωνικὸς Μοναχισμὸς (ἀρ-

χες καὶ ὀργάνωση), σ. 40. — Λεων. Οὐσπένσκυ, Ἡ Θεολογία τῆς εἰκόνας στὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. — Κων. Ν. Γκαμούρα, Ἄγνια καὶ ἐλπὶδα (δοκίμια χριστιανικοῦ προβληματισμοῦ), σ. 41. — Ἰω. Ζιώγα, Μηνύματα ἀσκητῶν στὸ σύγχρονο κόσμο, σ. 42. — Εὐαγγ. Δ. Θεοδώρου, Βασ. Χαρώνη - συνεργασία Οὐρ. Λανάρα, Παιδαγωγικὴ ἀνθρωπολογία Ἰω. Χρυσοστόμου, σ. 90. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Μητροπ. Πειραιῶς Καλλινίκου, «Κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς». — Ἐφηφ. Μητροπ. Κορυτσᾶς Χριστοδούλου Μουστάκα, Ἡ μετάνοια κατὰ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, σ. 91. — Ἐφηφ. Μητροπ. Βερατίου Ἰγνατίου Τριάντη, Ὁ Γέροντας τῆς Πάτμου (Ἀμφιλόχιος), σ. 92. — Ἀρχιμ. Ἱερ. Βλάχου, Ρωμηοὶ σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση, σ. 93. — Π. Β. Πάσχου, Γ. Ἀλ. Ἀναγνωστοπούλου, Χειρόγραφο θ. Λειτουργία. — Παν. Χ. Χαραλαμποπούλου, Τὸ ἐξωκκλησάκι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου. — Χαρ. Γ. Σωτηροπούλου, Θέματα ἀσκητικῆς ζωῆς εἰς τὰ «κεφάλαια ἀγάπης» τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, σ. 124. — Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη, Ἀλληλογραφία (ἐπιμ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλου). — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Μητροπ. Νέστορος, Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Καμτσάτκα, σ. 125. — Π. Β. Πάσχου, Διονυσίας Παπαχρυσάνθου, Ὁ ἀθωνικὸς Μοναχισμὸς (ἀρχές καὶ ὀργάνωση), σ. 126. — Ἀθαν. Ἰ. Δεληκωστόπουλου, Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 152. — π. Κ. Ν. Καλλιανού, Π. Β. Πάσχου, Τὸ γεράκι τοῦ Προφήτη, σ. 191. — Π. Β. Πάσχου, Ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Ἱερόθεος Μητρόπουλος, ὁ φωτισμένος ἱεράρχης, σ. 307. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἰ. Μητροπ. Δράμας: α) Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας στὸ σύγχρονο κόσμο, β) Ἡ πρόκλησις τῶν αἰρέσεων στὴν ἐνορία καὶ ἡ εὐθύνη τῆς πρεσβυτέρας, σ. 307. — Πρωτοπρ. Θεοδ. Ν. Ζήση, Οὐνία, ἡ καταδίκη της, σ. 308. — π. Κ. Ν. Καλλιανού, Π. Β. Πάσχου, Ὁ μέγας Ἅγιος τῆς Ρωσίας (Σέργιος τοῦ Ραντονέζ), σ. 383. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Μητροπ. Πισιδίας Μεθοδίου, Ἐκκλησία καὶ Θεολογία (τ. ΙΒ'), σ. 423. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Εἰσηγήσεις - Ὁμιλίες - Ἐκθέσεις κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἀντιπροεδριαν μου (1991-92). — Π. Β. Πάσχου, Παν. Κ. Χρήστου, Δηγήσεις περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγ. Δημητρίου, σ. 478. — Γέροντος Ἰωσήφ, Ἀθωνικὴ μαρτυρία. — Γεωργ. Ἰ. Μαντζαρίδη, Ἡ ἐμπειρικὴ θεολογία στὴν Οἰκολογία καὶ τὴν Πολιτικὴ, σ. 479. — Π. Β. Πάσχου, Παναγ. Κ. Χρή-

στου, Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τ. Ε', σ. 620. — Ἀρχιμ. Χριστοφ. Γ. Σταυροπούλου, Ἡ θεία Εὐχαριστία, Μυστήριον Μυστηρίων. — Εὐαγγ. Π. Λέκκου, Π. Μ. Σωτήρχου, Στέγη οὐράνιος, σ. 621. — Π. Β. Πάσχου, Πρωτοπρ. Μιχ. Καρδαμάκη, Ὁρθόδοξη πνευματικότητα, σ. 652. — Ἀρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Περὶ προσευχῆς. — Γ. Δ. Κούβελα, Ἐὐρανοῦ καὶ τῆς φωτιᾶς, σ. 653. — Ν. Κ. Μουτσόπουλου, Μητροπ. Ζιχνῶν Σπυρίδωνος, Ἰ. Μονὴ τῆς ὀσιοπαρθενομάρτυρος ἁγίας Παρασκευῆς Δομίρου Σερρών, σ. 700. — Νικ. Α. Φορόπουλου, Μεθοδίου Γ. Φούγια, Μητροπ. Πισιδίας, Τὸ ἐλληνικὸ ὑπόβαθρο τοῦ Χριστιανισμοῦ, σ. 701. — Ἀρχιμ. Αἰμιλιανού, Μητροπ. Περιστερίου Χρυσοστόμου, Quo vadis Ἑλλαδικὴ Ὁρθοδοξία; σ. 755. — Π. Β. Πάσχου, Εὐαγγ. Π. Λέκκου, Δώδεκα Ἅγιων καιρῶν μας, σ. 757.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

(Συντάκτης: Εὐάγγελος Π. Λέκκος)

71.-72. Μηναιᾶ Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου. — 73. Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. — 74. Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Τριωδίου, τ. Β'. — 75. Νικ. Χρ. Γκάλιου, Ὁσὶος Ἀκάκιος ὁ κωνσταντινουπόλεως. 76. Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἡ Ἀγάπη (προσεγγίσεις στὸ Μυστήριον τοῦ Θεοῦ), σ. 309. — 77. Μητροπ. Πισιδίας Μεθοδίου, Τὸ ἐλληνικὸ ὑπόβαθρο τοῦ Χριστιανισμοῦ. — 78. Ἄνδρ. Θεοδώρου, «Χαῖρε Νύμφη, ἀνύμφευτε...». — 79. Μ. Δανέζη - Στρ. Θεοδοσίου, Ἀστρολογία, Θρησκεία ἢ Ἐπιστήμη; — 80. Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Ἡ αὐτοκρατορία τῶν εἰκόνων. — 81. Γεωργίου Π. Σωτηρίου, Ἡ ἐλπὶδα. — 82. Τοῦ ἰδίου, Ἀπόστολοι, οἱ θεόπνευστοι κήρυκες τοῦ λόγου. — 83. Ἀρχιμ. Βασ. Π. Μπακογιάννη, Ὑγεία καὶ ἀρρώστια, σ. 310. — 84. Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ἱερά Ἀκολουθία ὑπὲρ προστασίας τοῦ περιβάλλοντος. — 85. Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου καὶ ἀρχιμ. Δανιὴλ Πουρτσουκλή, Καταστροφικὲς λατρεῖες. — 86. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Εἴκοσι χρόνια τοῦ Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ ὡς Προκαθημένου... — 87. Ἡλία Β. Οἰκονόμου, Τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖο ἐνώπιον τῆς τρίτης χιλιετίας. — 88. «Φωνὴ Κυρίου» 1993. — 89. Ἡ θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων. — 90. Ἄνδρ. Θεοδώρου, «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν...», σ. 311. — 91. Ἀρχιμ. Χριστ. Γ. Σταυροπούλου, Ἡ θεία Εὐχαριστία, Μυστήριον Μυστηρίων. — 92. Στυλ. Γ. Παπαδοπούλου, Ἡ

ζωή ἐνὸς Μεγάλου - Βασιλείου Καισαρείας. — 93. Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου, Ἐσεῖς οἱ νεόνυμφοι τὰ παιδιὰ μου. — 94. Ἡ θεία Λειτουργία ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (μετάφρ. Μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου). — 95. Εὐαγ. Π. Λέκκου, Ταφή ἢ καύση τῶν νεκρῶν; — 96. Ἀνάσα ζωῆς (ἐπιμ. ἀρχιμ. Νικ. Ἰ. Πρωτοπαπά), σ. 622.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ-ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ-ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Ἀνακοινωθὲν τῆς Μείζονος καὶ Ὑπερτελοῦς Συνόδου (14.12.1993), σ. 16. — Τῶν κληρονόμων τοῦ Γέροντος Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, σ. 39. — Ὑποδοχὴ τοῦ Δ/ντοῦ τῆς «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» στὴν «Εὐρωπαϊκὴ Ἀκαδημία», σ. 303. — Ἱερὸς Σύνδεσμος Κληρικῶν Ἑλλάδος, σ. 382. — Ριζάρειος Ἐκκλ. Σχολή, σ. 588.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

(Ἐπιμελεία Εὐαγγέλου Π. Λέκκου)

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 39, 86, 150, 222, 302, 350, 381, 587, 617, 752.

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 302.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, σ. 476, 587, 617, 752.

Ἱερὰ Μητροπόλεις:

Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, σ. 302.

Δημητριάδος, σ. 617, 752.

Ζακύνθου, σ. 303.

Ἡλείας, σ. 151, 587, 618, 753.

Θεσσαλιώτιδος, σ. 587.

Θηβῶν, σ. 618.

Θήρας, σ. 222, 617, 753.

Ἱερισσοῦ, σ. 350, 617, 753.

Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, σ. 39, 222, 587, 618.

Λήμνου, σ. 262, 350.

Κεφαλληνίας, σ. 381.

Μεσσηνίας, σ. 587.

Μυτιλήνης, σ. 617.

Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως, σ. 86, 262, 753.

Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας, σ. 753.

Νικαίας, σ. 151.

Παροναξίας, σ. 587.

Πειραιῶς, σ. 587.

Σύρου, σ. 618.

Φθιώτιδος, σ. 350.

Χαλκίδος, σ. 753.

Χίου, σ. 587, 617.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Οἰκουμενικόν, σ. 189, 588, 753.

Ἰ. Μητρ. Ν. Ζηλανδίας, σ. 304.

Ἀλεξανδρείας, σ. 262.

Λεοντοπόλεως, σ. 263, 422, 754.

Βουλγαρίας, σ. 190, 351, 476, 524, 651.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, σ. 305,

382, 422, 476, 525, 618, 652, 699, 754.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ, σ. 305, 422, 619.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ, σ. 306, 619.

ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ, σ. 306.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προκηρύξεις ἐκλογῆς:

Ἐφημερίων: σσ. 47, 48, 95, 96, 128, 159, 160, 192, 223, 224, 271, 272, 320, 351, 352, 384, 431, 432, 526, 527, 528, 589, 590, 591, 623, 624, 672, 719, 720, 760, 761.

Διακόνων: σσ. 47, 48, 95, 127, 128, 159, 160, 223, 224, 352, 431, 526, 527, 528, 591, 623, 624, 672, 719.

Ἐκκλησ. Ὑπαλλήλων: σ. 128, 192, 527, 590, 592, 624.

Ἱεροκηρύκων: σ. 271, 272, 623.

Καθηγητῶν: σ. 384.

Ὑποτροφιῶν ἐκκλ. Σχολῶν, σ. 480.

Ἀποφάσεις Ἐκκλησ. Δικαστηρίων:

Ἐπισκοπικῶν, σ. 271.

Α' βαθμοῦ Συνοδικοῦ: σ. 526.

Β' βαθμοῦ Συνοδικοῦ: σ. 526, 761.

Κλητήρια ἐπικροίματα: σ. 95, 127, 159, 192.

ΕΙΚΟΝΕΣ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἰησοῦς Χριστὸς (ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει), σ. 2. — Στιγμιότυπα ἀπὸ τὸν ἐορτασμὸ τῆς 20ετηρίδος τοῦ Ἀρχ/που Ἀθηνῶν, σ. 114, 115. — Ὁ Κυρηνείας Γρηγόριος, σ. 117. — Ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ Ἀρχ/που τοῦ Καντέρμπουρου στὴν Ἑλλάδα, σσ. 170, 207, 210. — Χρυσόστομος Λαυριώτης, σ. 213. — Στιγμιότυπα ἀπὸ τὸ Ὀδοιπορικὸν εἰς ἑλληνορθόδοξα κέντρα τῆς Αὐστραλίας, σσ. 355, 387, 388, 435, 436, 486, 487, 488, 532, 533, 534, 628, 629, 630, 676, 677, 724, 725. — Ὁ Κυρηνείας Παῦλος, σ. 459. — Ἡ Δ. Ἰ. Σύνοδος τῆς 138ης περιόδου, σ. 490. — Ὁ Ἐάνθης Ἀντώνιος (†), σ. 503. — Ὁ Μακ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, σ. 505. — Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν τελετὴ γιὰ τὰ 20χρονα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν στὸ Παν/μιο, σ. 506, 582. — Οἱ νέοι Μητροπολίται: Ἀττικῆς Παντελεήμων, σ. 536, Λαρίσης Ἰγνάτιος, σ. 550, Ν. Ἰωνίας, σ. 557, Βεροίας Παντελεήμων, σ. 567, Ζακύνθου Χρυσόστομος, σ. 577.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ο ΚΥΘΗΡΩΝ ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ο ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1994 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

† Ο ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ Α΄

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

† Ο ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ο ΠΑΤΡΩΝ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

† Ο ΦΛΩΡΙΝΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

† Ο ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

† Ο ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

† Ο ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

† Ο ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΠΑΞΩΝ ΤΙΜΟΘΕΟΣ

† Ο ΘΗΡΑΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ο ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

† Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΕΙΡΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

† Ο ΑΥΣΤΡΙΑΣ ΜΙΧΑΗΛ

† Ο ΑΧΕΛΩΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

† Ο ΚΥΡΗΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΚΑΘΗΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ

» Πρωτ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ

» Πρωτ. BORIS BOBRINSKOY

» ΜΕΓΑΣ Α. ΦΑΡΑΝΤΟΣ

» ΒΛΑΣΙΟΣ Ι. ΦΕΙΔΑΣ

» ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΡΙΚΩΝΗΣ

» ΚΩΝ. Β. ΣΚΟΥΤΕΡΗΣ

» ΠΑΝ. Ι. ΜΠΟΥΜΗΣ

ΚΑΘΗΓ. Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

» ΚΑΛΛΙΟΠΗ Δ. ΣΠΙΝΕΛΛΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΛΙΛΑΙΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΒΡΑΜΙΩΤΗΣ

» ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΛΑΣ

» ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΣΟΣ

» ΕΥΘΥΜΙΟΣ Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

» ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

» ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

» ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΡΙΒΙΟΣ

» ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

» ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΩΤΟΠΡ. ΚΩΝ. Μ. ΚΩΣΤΑΡΕΛΛΟΣ

Μ. ΠΡΩΤ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ

ΔΙΑΚ. ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΜΥΣΙΑΚΟΥΔΗΣ

ΜΟΝΑΧΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΜΟΝΑΧΗ ΜΑΚΑΡΙΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΔΡΟΥΛΙΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ

ΠΑΝΑΓ. Κ. ΠΑΛΛΗΣ

ΜΙΧ. Γ. ΤΡΙΤΟΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΧΑΤΖΗΟΥΡΑΝΙΟΥ

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ· ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ